

6
21-e
22
BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
20 MA
41
C.68.e.

P. IACOBI BIDERMANI

E Societate IESV

EPIGRAMMATVM LIBRI TRES.

MEDIOLANI,

Apud hær. Pacifici Pontij, & Io. Bapt. Piccaleum, Impressores Archiepiscopales. M. DC. XXI.

APPROBATIO R. P. Prouincialis.

TRes Epigrammatum libros à Iacobo Bidermano, in Academia Dilingana Professore Theologo, olim cõscriptos, & nunc à quatuor Patribus nostris approbatos, Ego Christophorus Grenzing Societatis IESV, per Germaniam superiorem prępositus Prouincialis, potestate ad id mihi concessa, ab admodum R. P. Mutio Vitellesco, eiusdem Societatis præposito Generali, typis in lucem vulgari, permitto. Ensishemij 24. Augusti, Anno 1619.

Christophorus Grenzing.

Imprimatur,

Fr. Franc. Lect. Theol Ord. Pręd. & Cõmiss. S. Inquisit. Med.
Fr. Aloy. Bariola August. Consultor S. Off. pro Illustriss. D. Card. Archiep.
Vidit Saccus pro Excell. Senatu.

Perillustri, ac Generoso D.

D. ALEXANDRO PANIGAROLÆ,

Mæcenati optimo.

Ioannnes Baptista Piccalea felicitatem.

PRODIT nunc primum in Italiam nouus hic è Germania sacer Martialis, Bidermano de Societate

cietate Iesu viro cognominis; quà acumine, quà elegantia bellè, ac benè contra putidos Aristarchos instructus. Hospes hic est, & in aliquas mihi ædes è meis typis deducendus. Non potui ad tuas, nobilissime Alexander, non recta pergere; qui non tàm illustris generis auito splendore, quàm lautissimis ingenij, eruditionis, limatæq; dictionis lautijs (dicerem ab illo gentili Patruo tuo, prestantissimo Antistite, & sacro Oratore celeberrimo deriuatis, nisi & proprijs quàm vberrimè affluercs) blandissimè eumdem

es excepturus, non dicam hospitem hoſpes, quippe cui vnà cum politiori litteratura omnes penè litterati ſunt familiares. Dignum planè tanto Hoſpite hoſpitium, tuumne, an tui? qui aliena epigrammata non modò excipis ſinu, aut è tuo exprimis, ſed lætiſſimo etiam virtutum prouentu, copioſam alijs de te ſcribendi ſegetem ſuppeditas. Ego, qui tot, tantiſque nominibus tibi obſtrictus nunquam eram ſoluendo, tandem alienis auctus diuitijs, pro meo ære alieno, quando non poſſum expungere, ſatiſdo: Ecce mu-

nus hoc duplici & dignitatis, & doctrinæ fœnori rependo, pignuſque, cum obſeruantiæ erga te meæ, tùm animi in ipſa virium imbecillitate gratiſſimi autoramentum.

BENEVOLO

Lectori bene.

Epigrammata, quæ Adolescenti etiamdum, aut certè Iuueni mihi exciderant, & sparsim, vt cuique licuit, effugerant; ea visum est multò post è fuga retrahere, & ex omni numero pauca solùm in has modici libelli angustias cogere. Placuit autem in lemmatum varietate, delectum habere; nec nisi Sacra ferè, eaque maximam partem Historica centuriare: plerisque alijs exauctoratis

nus hoc duplici & dignitatis, & doctrinæ fœnori rependo, pignuſque, cum obſeruantiæ erga te meæ, tùm animi in ipſa virium imbecillitate gratiſſimi autoramentum.

BENEVOLO
Lectori bene.

Epigrammata, quæ Adolescenti etiamdum, aut certè Iuueni mihi exciderant, & sparsim, vt cuique licuit, effugerant; ea visum est multò post è fuga retrahere, & ex omni numero pauca solùm in has modici libelli angustias cogere. Placuit autem in lemmatum varietate, delectum habere; nec nisi Sacra ferè, eaque maximam partem Historica centuriare: plerisque alijs exauctoratis

ratis, quibus idem Argumentum non esset. De vtroque genere, quædam hic monere, necessarium duco.

I. De Sacris quidem: Non decuisse professionem meam, vt in alijs scriptitandis magnopere sudarem. Quis enim cordatus, in Poeta religioso aut Mimicos sales expectet; aut mordaces Satyras amet? aut adulantes Hendecasyllabos probet; aut molles Elegos ferat? Abeste dedecora Carminum à calamo Christiano: Plus satis in hoc Agone illusum est Musis iam olim. Et si Peligni, Vmbrique tum defuissent; Aeui nostri infamia non vnum Bezam suppeditasset, qui Parnassum pessimis argumentis incæstaret.

II. De Historicis porro non dissimulo; me in eo genere consectando maiorem operam posuisse; quòd videbam eadem cùm in Martiali & Claudiano, tum apud alios primi ac medij æui poetas, non sine plausu excepta fuisse; & verò peculiarem ijs siue dignitatem à materia, siue illecebram ab oratione conciliari posse. Atque eædem caussæ fuerunt, cur longiuscula plerumque mallem. Quanquam hodie sunt, qui

singu-

singulis prope Versibus absolui Epigramma debere contendunt; & se magnifice locutos credunt, cùm in omnibus paginis suum illud Acutum, CVR, QVIA, decies increpuerunt. Qui profectò, vt modestissimè dicam, & sua se inscitia, & veterum Poetarum iniuria satis confutant. Si tamen vincere in hac caussa tam pertinaciter laborant, vltrà non pugno: Quodlibet nomen Versibus imponant; & cum bona venia, quasi à Quinquennnalibus victores discedant.

III. In tertio deinde Volumine, Miscellanea sunt; quorum aliqua perstringunt modicè quosdam; sed vel sublato nomine, vel personato. Quòd si quis se ipse prior infamauit, aut nomen suum labe publica aspersit; is tametsi nominabitur, Epigrammati mèo nihil imputabit. Ipse enim satis iam sibi cauit, ne quid de honore suo amittere posset.

IV. Postremò, ex his Epigrammatis nonnulla, iam antehac vel libris editis vulgata, vel formis Sadlerianis subscripta, passim circumferebantur. Quæ etsi tum nullum auctorem præse tulere, mei

 tamen

tamen iuris esse nunquam desierunt. Agnosce Lector & vale: ac siqua probas, Deo vni omnia asscre; siqua secus, excusa beneuolè, & errantem mone; Neminem alium habuisti minus pertinacem; vt qui hæc mea aliaque omnia Ecclesiæ iudicio sanctissimè velim permissa.

EPIGRAMMATVM

LIBER PRIMVS.

CHRISTO

Domino Deoque ſuo ter opt. max. Sacer.

PROGRAMMA

AD CHRISTVM DOMINVM Deumque noſtrum.

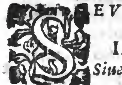
CHRISTE pios luſus, prima ioca parca Iuuenta,
Et nullo imbutos accipe felle Sales;
Sparſa Lycambeis hic nulla cruoribus haſta,
Nulla per infamem iacta ſagitta Paphum.
Pota ſed Aonijs mihi Muſa eſt parciùs vndis,
Ebria ne nimius falleret ora liquor.
Nam, ſcio, Caſta probas, & verſo pollice damnas
Carmina, Peligno qua maduere ioco.
Hinc veniam malè compta putat ſe Muſa mereri;
Optat enim domino Caſta placere meo.
Vos tamen hoc Phrygij reprehendere pergite Galli.
Plus bonus à vobis nollet habere liber.

EPIGRAMMATVM

Liber Primus.

I.
Lacrimæ Christi Nascentis.

SEV lacrimas fera, Christe, tuas tigris vlla videret,
In lacrimas tigris solueret ora suas
Siue tuos questus audirent saxa, repentè
Ad questus fierēt Mollia saxa tuos.
Christe, quid hoc monstri est? Ego, te lacrimante, cachinno,
Et nihil, vsque licet, Christe, querare, queror.
Dura minus tigris est; Minus, ah minus: aspera petra est.
Ridet homo: fleret si petra, fleret homo.
Tigris ero; plorare fera modò pergite tigres:
Pergite dura queri Marmora, Marmor ero.

II.
S. Antoninus, spectris infernis illusus.

Nox erat: at Noctem rutila fax æmula Lunæ,
Mutato fieri iusserat ore diem:
Cùm vigiles sine teste trahens Antonius horas,
In sua cælestem vota vocabat opem.
Quas vbi Larua preces Acherūtia sensit, ad arma,
Continuò socios è styge ad arma vocat.

Et

Et vario terrore vijs Nemus omnibus implens
Mille suas voces tollere Monstra iubet.
Mille repentè feras Antonius aspicit Orci.
Vocalesq; audit Mille repentè feras:
Setigeros grunnire Sues; rugire Leones,
Et patrio Arcadicos rudere more greges.
Et Libycos barrire boues; & frendere tigres,
Atque vlulare lupos, atque vlulare canes.
Quodq; magis syluam confundere cœperat; idem
Mutata vidit rudere voce Sues:
Auritos rugire greges, grunnire Leones,
Et barrire lupos, atq; vlulare tigres.
Informes timuit Nemus hac in imagine formas,
Lunaq; discordes horruit excubias.
Sed formas ridens, vocesque Antonius, vltro
Exprobrat imbelli Panica monstra Stygi:
Et, licet, Orcus, ait; Tigrimq;, Lupumq;, Canemq;,
Atque referre Suem nouerit, atq; bouem:
Ora tamen Porci velocius, induit Orcus,
Nam simul addita erat littera, Porcus erat.

III.

Flagellum Christi sanguine purpuratum.

Iratus Domini post quàm nudata satelles
Intento cupijt terga secare flagro,
Sauitiem voluit refugum damnare flagellum,
Immitemq; inter mitius esse manum.
Sed patere manus cùm cogeret impia, flagrum
In Domini Tergo protinus erubuit.

IV.

S. Felix, inter aranearum telas ab hostibus defensus.

Vrbs vbi Nola stetit pratis vicina Falernis,

Ingenij

Ingenij specimen grandis Arachna dedit.
Multus ibi Lictor vestigia fortè legebat,
Per qua visus erat Mysta dedisse fugam.
Mystaq; lictores iam senserat esse propinquos,
Iam tergo iniectas penè coire manus:
Et nusquam loca tuta fugæ supèr vlla; nec vlla
Qua profugus posset fallere, vallis erat.
Numinis ergo fidem, querulo vocat ore: vocatam
Numinis extemplo sensit adesse fidem:
Nam veteli suberat felix discordia Muri,
Quem vacuo ruptum vidit hiare sinu.
Huc subiens; hoc, inquit, habes, si viuis, Asylum,
Aut certè tumulum, si morieris, habes.
Vix bene dum muri penetrarat in abdita Mystes,
Cùm patulas lictor restitit ante fores.
Suspectasq; ratus, subijt; nisi visa iuberent
Iam penè illatum signa referre pedem.
Nam grauido velox è viscere fila tetendit
Et medios illis clausit Arachna lares.
Lictor vt hoc septas vidit propetasmate valuas,
Hunc sibi suspectum iam negat esse locum.
Arceturq; specu, (quis credere possit?) aperto,
Ceu foret obiectis septa latebra seris.
Quippe iubente Deo, cùm neret aranea telam,
Tela videbatur, Murus ahenus erat.

V.

B. Ignatius, iam cœlo receptus.

Eminus aspiciens ego quondam Sidera, dixi,
Astra placent; Serua res tibi, terra, tuas,
Nunc ipsis aliquid video formosius Astris:
Parcite, sordetis iam propè & Astra mihi.

VI.

Aliud de Eodem.

Quæ toties Oculis spectasse Madentibus astra,
Hospes in Ausonia fertur Iberus humo;
Illa, procul spectata licet, procul Astra placebant,
Sordebatq; mero putida terra luto.
Nunc eadem Loiola videt dum cominus idem
Strata sub emeritos Astra venire pedes:
Suspiciant alij gemmata palatia, clamat;
Ista, mihi quamuis despiciantur, Amo.

VII.

S. Paulus Anachoreta, corui obsequijs pastus.

In Pelusiaca spelæo exegerat vmbra
Secula cornici vix superanda senex.
Huc subigente metu puer iuerat ille, notatos
Sensit vt affini proditione lares:
Illum nullus ibi, nullum ille ibi viderat: vni
Acta feras inter noxque diesque fuit.
Sic bis dena seni properarant lustra; nec vllo
Pastus ab humano vixerat obsequio.
Sed cùm longa famem facerent ieiunia, ferre
Tunc sibi morigeram prandia vidit Auem.
Illa seni, dum solus erat, stata fercula portans,
Farrea dimidia pro dape liba dabat.
At peregrè longæuus ei cùm venerat hospes,
Attulit integras ala ministra dapes.
Vberiora dari si vis tibi fercula; plures
Inuita; ad numerum fercula Coruus habet.

VIII.

Christi facies in velo Veronicæ expressa; ad hominem spectatorem.

Cernis, vt in picto liuescant vulnera velo?
Et pius à læso defluat ore cruor?

Stant

Stant oculi lacrimis; infestant tempora sentes;
Et caput impexis squallet inerme pilis.
Forma caret forma; color illi est absque colore:
Qua fuit arte, rogas, picta tabella? Tua.

IX.

Christus Dominus, tribus telis orbem fulminare paratus; sed à Beatissima Virgine impeditus.

Numen vt excelso despexit ab æthere Terras,
Vidit ibi studijs omnia plena tribus.
Inde supercilijs incedere grandibus omnes;
Inde manum vetitis omnem inhiare lucris.
Ignibus inde omnes ardere Cupidinis. Et mox
Ista triplex plectet crimina fulmen, ait.
Arreptoque manus impleuit fulmine; quale
Sparserat in clades antè, Gomorrha, tuas.
Iamque statas vindex in pœnas dextra ruebat,
Accidit ad dominos cùm bona Virgo pedes.
Et quò spectat, ait, tanti, Deus, ira furoris?
Quemue tribus ferient tela trisulca minis?
Cerno quidem Terræ funesta piacula; cerno,
Et dudum votis exsecror illa meis.
Si tamen irritant isti tua fulmina mores,
Quando tuo intactus fulmine mundus erit?
Parce pia punire manu. Non cernis, vt ægro
Hic medicas orbi tendat, & ille manus?
Hic Franciscus erat; Francisci erat ille gemellus;
Alter ibi visus Virgini, & alter erat.
Fulmina nunc peior timeat altera mũdus. An alter
Fulmina Franciscus qui remoretur adest?

X.

Iesus puerulus Tergum serpentis stygij calcans.

Grandia

Grandia Lethai premit infans terga colubri;
Nunquam aliàs orcus tam graue sensit onus.

XI.

Aliud ad Eundem.

Vix pede posse tuo consistere crederis infans,
Et stygiam calcas iam pede vtroq; feram.
Ah satis informem planta dignatus es Hydram;
Stare potest humeris iam tua planta meis.

XII.

S. Benedictus, tintinnabulo vocatus.

Quà super exesis informia rupibus antra
Tergeminos spectant non procul esse lacus.
Hic totum Benedictus erat trieterida: & Hospes
Hospitis vnius conscius vnus erat.
Vnus hic & panes, & fercula menstrua furtim
Et reliquam fatto corbe ferebat opem.
Fortè aliquando caua pendens à rupe, sub imum
Fercula mittebat fune ligata specum:
Tinnulaq; oppleto suspenderat ara canistro,
Aera, propinquantum tinnula signa dapum:
Cùm petijt saxo Styx tintinnabula, ne qua
Disceret allatos hospes ab are cibos
At nihil orce sapis, dum tinnula percutis ara:
Percussa audiri clarius ara queunt.
Fac tamen, vt nullo Benedictus ab are vocetur:
Ieiunum poteris muta vocare Fames.

XIII.

In Sacrilegam manum, quæ Christum cecidit.

Annaum stanti quondam Christo ante tribunal,
Insontem manus est ausa ferire genam.

Sisyphe

Sisyphe pone tuas, Ixion exue pœnas;
Omnis in hac debet viuere pœna manu.
Sed facilem sceleri pœnam cur imprecor? ipsum
Tale sibi facinus maxima pœna fuit.
Scilicet erubuit Deus inter verbera; quando
Militis in dextra debuit esse rubor.

XIV.

Imago B. Aloysi, in Crucem intenta.

A Crucis aspectu, Gonzaga pendet Imago,
Ipsa, quod archetypon fecit, imago facit.

XV.

S. Menradus, familiaribus coruis vsus.

Gratuita Menradus aues cùm pasceret esca,
Quam sibi de dapibus dempserat ipse suis,
Alituum venere greges ad prandia iussi,
Turbaq; Nutricem visit alumnna domum.
Venit & assuetus furtis; licitasq; poposcit
Iam melior, rostro Coruus hiante dapes.
Sed quernas vbi latro sudes in inerme patroni
Impius illisit terq; quaterq; caput,
Concidit ille pius defectis sensibus hospes,
Et volucrum altrices succubere manus.
Interea de more redit ieiunus ad escam
Cernus; at in manibus pabula nulla videt.
Assilit ergo frequens, & blandus adăbulat; & quā
Sape datam meminit, poscit alumnus opem.
Iamq; latus rostro, iamq; alà verberat; ipsas
Officijq; manus vngue iocante monet.
Parcere Menrado si fustis noluit; isti
Debebat saltem parcere fustis aui.
Nunc non vna tibi, latro, hac fuit; impie cados.

Mactai

Mactasti insontes fuste fameque duos.

XVI.

Puerulus Iesus, gratiæ plenus.

Cùm Deus humana promitteret omnia genti,
Quæ vel habet Tellus, quæ vel Olympus habet:
Obstupuit nimio turbatus homuncio voto,
Nec sibi sat laxos est ratus esse sinus.
Non capit, o Superi mea vestram angustia gazã;
Nec breuis effusis sufficit arca bonis.
Componi poterunt hæc votis dona duobus;
Sit sinus hic maior; Gaza sit ista minor.
Cauit vtrumq; Deus; dum per Compendia, patrio
Omnes in pueri corpore clausit opes.

XVII.

Beatissima Virgo, & S. Elisabetha.

Virgo parens Iesu; Genitrix Ioannis Elisa.
Felix quæq; suo pignore Mater erat
Magna sed ante alias fuerit licet vtraq; Matres,
Vtraque prole sua debuit esse minor.

XVIII.

Angeli infrà, circaque pedes Beatissimæ Virginis adpicti.

Libera sublimi portatur in æthere Virgo,
Et colit impositos subdita Luna pedes;
Aligeri circaq; volant, infraq; Ministri;
Ne mirare; suprà nemo volare potest.

XIX.

S. Vvinalocius, mare siccans, & aridam irrigans.

Stabat in Oceani fugiturus littore; sed nec

Nauta,

Nauta, nec in sterili littore nauis erat.
Quo tendemus? ait, VVinalocius: Impedit omnem
Seu defecta ratis, seu maris vnda viam.
Sed licet obstet, ait: pedibus tamen aequora nostris
Omnia reiecta peruia puppe dabo.
Aequoris inde manu VVinalocius increpat vndã,
Et refugo hinc atq; hinc paruit vnda salo.
Vitrea dixisses insurgere moenia; vidit
Qualia Erythreo surgere turba mari.
Transijt ergo pedes, mirantibus aequoris vndis,
Inq; suum redijt transita lympha vadum.
Ad loca sed post quàm VVinalocius arida venit,
E squallente nouas puluere duxit aquas. (dit:
Quis nouus hic Moses? Vbi lympha est, lympha rece-
Nulla vbi lympha fuit, lympha repentè fluit.

XX.

Ad Beatissimam Virginem, pro infantulo dormiente excubantem.

Sopiti bona claude parens duo sidera nati:
Orbis habet soles, te vigilante duos.

XXI.

Imago Pueruli Iesu, verissimè lacrimantis.

Cernere si quis auet rorantia Numinis ora,
Lapsaq; per madidas viua fluenta genas:
Cernat Apelleis haec ora natantia guttis;
Tinctaq; diuinis ora putabit aquis.
Quàm similes ars fecit aquas? Hanc flere tabellã
Siue Deus vidit, siue tabella Deum.
Imò suos iterum si Numen funderet imbres,
Crederet haec imbres esse tabella suos.

S. Bar-

XXII.
S. Barbara Virgo Mart.

Barbarica mihi nomen erat gentile puellæ,
Id genitrix nomen iussit, id esse pater.
Sed dum vita meos ostendit publica mores,
Mentitum nomen se videt esse meum.

XXIII.
S. Iodocus, annona diuinitus missa pascitur.

Arcta fames, vacuaq; grauis penuria mensæ
Auia deserta cinxerat antra casa.
Regius exul ijs Iodocus agebat in antris,
Pulsabatq; pia perdius astra prece.
At quia dura fames spem vincere perstitit omnem,
Atque manus nullam præbuit vlla stipem:
Terra rogatur opem? sed opem negat arida tellus;
Imploratur Homo? sed nihil audit Homo.
Audijt vnda precem: nulloque repente Magistro
Misit pane graues ad famis antra rates.
Verterunt elementa fidem: Sitientibus olim
Vnda dabat potum; nunc dedit vnda cibum.

XXIV.
Statua S. Petri, assidue lacrimantis.

Ecce genas? longi monimenta perennia luctus:
Fundit adhuc veteres forma superstes aquas.
Innumeris peccasse putas hunc noctibus? vna est:
Noctem vnam innumeri iam doluere dies.
Hei mihi: quàm longè, Petre, differo! Plurima Nox a
Nox fuit; & pœna vix fuit hora mihi.
Erramus, Mea, Petre, tuis iam culpa querelis
Conuenit; & lacrimis iam tua culpa meis.

Con-

Commutare decet. Lacrimas ego fundere pergam:
Parcere tu lacrimis incipe, Petre, tuis.

XXV.

Beatissima Virgo, stellis ornata, & filiolum vlnis complexa.

Stella humeros, & mitra caput, licet aurea cingat:
Implent dona meos nobiliora sinus.

XXVI.

Anachoreta anonymus, difficili aquatione vsus.

Sueuerat assiduus longinquo ex amne, remotum
In magale suam ferre Sititor aquam:
Denique pertæsus; ripa decreuit in ipsa
Contiguam lymphis ædificare casam.
Hac meditās, haustum referebat ab amne liquorē;
Iamq; extremus, ait, tu meus esto labor.
Alteram enim Phœbus cùm lucem ostenderit orbi,
Non eris à laribus lympha remota meis.
Dixit, & obuersus cælestem vidit Ephebum
Obseruare suos & numerare gradus,
Attonitusq; rogat, quæ caussa subegerit ipsum
Sollicitè positos dinumerare pedes?
Ille, quot, inquit, habet sollennis aquatio passus,
Tot sua quisque suus præmia passus habet.
O numera: Duplicabo gradus, ait alter; & haustas
Littore ab extremo ferre placebit aquas.
Longius inde duplo solitas contendit ad vndas:
Visusque est duplo iam labor esse minor.

XXVII.

Beatissima Virgo, ab Angelo salutata.

Mortali cœlestis Aue cùm lingua puella
Diceret, ò signum grande salutis Aue:

Erubuit

Erubuit mutata genas vultum puella,
Et sua in obiectam lumina fixit humum.
Conuenienter humi, Virgo, tua lumina figis,
Omnia sunt oculis inferiora tuis.

XXVIII.

Angelus B. Virginem salutans.

Virginis ora Sacer cùm talia cerneret Ales,
Qualia nulla hominis viderat ora prius:
Ad socios conuersus, Humi procumbite, dixit,
Terra aliquid, Superi quod venerentur, habet.

XXIX.

Simeon Stylita.

Quæ noua sublimi libratur in aere moles?
An rediuiue tuum Phœbe colosson habes?
Stat Simeon, oculisq; videt sublimibus astra,
Excelsòque humilem sub pede ridet humum.
Nulla dies illum, Nox cernit nulla iacentem,
Nec cernit Soles ille, nec Astra sedens.
Stans videt vsq; diem, videt vsq; recedere noctē,
Stansque aliam noctem, stansque redire diem.
Sic vnam per lustra premit plus dena columnam,
Et Simeone prius fessa columna fuit.
Nubibus ex altis mortalia despicit: & se
Siue aduersa supra, siue secunda, videt.
Iam cingare licet Simeon à nubibus istis;
Clarus in his orbi nubibus esse soles.

XXX.

Christus ad ingratum hominem; die Natali.

In stipula sectoque puer dum vagio culmo,

Me colit obnixo rustica turba genu.
Stellata toties ego nunc tono maior ab aula,
Maioremque minùs me tamen illa colit.
Ingenio cogam: si non nisi parua coluntur,
Ad stipulas infans ergo redibo meas.

XXXI.

Imago Beatissimæ Virginis.

Pingeret ipsa suos si iussa modestia vultus,
Virginis hac huius pingeret ora sibi.
Hinc, puto, Cœlicolis est tanta modestia; possunt
Illam de vultu discere, Virgo tuo.

XXXII.

Zeno Anachoreta ab Angelo reficitur.

Ibat inexpliciti nemoris per deuia Zeno,
Quale tuum fertur, Creta, fuisse nemus.
Et neque iam gnarus quo tramite pergeret vltrà,
Et neque quà demum parte rediret, erat.
Interea capere simul discedere vires,
Et gelidi nullum robur habere pedes.
Esca viatori deerat simul omnis, & vnda,
Inque via nullam viderat erro viam.
Opportunus ibi sublimibus ales ab astris
Attulit in grauido munus vtrumque sinu.
Ille diu dubius panem præferret, an vndam?
Suauis enim & panis, suauis & vnda fuit.
Sæpe iube Zeno vires succumbere; Morbum,
Talis vbi est Medicus, vel simulare velim.

XXXIII.

Ad B. Magdalenam in charta lacrimantem.

Seu tumulum fratris, seu Christi busta reuisis,

VI.

Aliud de Eodem.

Qua toties Oculis spectasse Madentibus astra,
Hospes in Ausonia fertur Iberus humo ;
Illa, procul spectata licet, procul Astra placebant,
Sordebatq; mero putida terra luto.
Nunc eadem Loiola videt dum cominus idem
Strata sub emeritos Astra venire pedes :
Suspiciant alij gemmata palatia, clamat ;
Ista, mihi quamuis despiciantur, Amo.

VII.

S. Paulus Anachoreta, corui obsequijs pastus.

In Pelusiaca speleo exegerat vmbra
Secula cornici vix superanda senex.
Huc subigente metu puer iuerat ille, notatos
Sensit vt affini proditione lares :
Illum nullus ibi, nullum ille ibi viderat : vni
Acta feras inter noxque diesque fuit.
Sic bis dena seni properarant lustra ; nec vllo
Pastus ab humano vixerat obsequio.
Sed cùm longa famem facerent ieiunia, ferre
Tunc sibi morigeram prandia vidit Auem.
Illa seni, dum solus erat, stata fercula portans,
Farrea dimidia pro dape liba dabat.
At peregrè longauus ei cùm venerat hospes,
Attulit integras ala ministra dapes.
Vberiora dari si vis tibi fercula ; plures
Inuita ; ad numerum fercula Coruus habet.

VIII.

Christi facies in velo Veronicæ expressa ; ad hominem spectatorem.

Cernis, vt in picto liuescant vulnera velo ?
Et pius à læso defluat ore cruor :

Stant

Stant oculi lacrimis; infestant tempora sentes;
Et caput impexis squallet, inerme pilis.
Forma caret forma; color illi est absque colore:
Quæ fuit arte, rogas, picta tabella? Tua.

IX.

Christus Dominus, tribus telis orbem fulminare paratus; sed à Beatissima Virgine impeditus.

Numen vt excelso despexit ab æthere Terras,
Vidit ibi studijs omnia plena tribus.
Inde supercilijs incedere grandibus omnes;
Inde manum vetitis omnem inhiare lucris.
Ignibus inde omnes ardere Cupidinis. Et mox
Ista triplex plectet crimina fulmen, ait.
Arreptoque manus impleuit fulmine, quale
Sparserat in clades antè, Gomorrha, tuas.
Iamque statas vindex in pœnas dextra ruebat,
Accidit ad dominos cùm bona Virgo pedes.
Et quò spectat, ait, tanti, Deus, *ira furoris?*
Quemue tribus ferient tela trisculca minis?
Cerno quidem Terræ funesta piacula; cerno,
Et dudum votis exsecror illa meis.
Si tamen irritant isti tua fulmina mores,
Quando tuo intactus fulmine mundus erit?
Parce pia punire manu. Non cernis, vt ægro
Hic medicas orbi tendat, & ille manus?
Hic Franciscus erat; Francisci erat ille gemellus;
Alter ibi visus Virgini, & alter erat.
Fulmina nunc peior tim et altera mūdus. An alter
Fulmina Franciscus qui remoretur adest?

X.

Iesus puerulus Tergum serpentis stygij calcans.

Grandia

Grandia Lethæi premit infans terga colubri;
Nunquam aliàs orcus tam graue sensit onus.

XI.

Aliud ad Eundem.

Vix pede posse tuo consistere crederis infans,
Et stygiam calcas iam pede vtroq; feram.
Ah satis informem planta dignatus es Hydram;
Stare potest humeris iam tua planta meis.

XII.

S. Benedictus, tintinnabulo vocatus.

Quà super exesis informia rupibus antra
Tergeminos spectant non procul esse lacus.
Hic totum Benedictus erat trieterida: & Hospes
Hospitis vnius conscius vnus erat.
Vnus hic & panes, & fercula menstrua furtim
Et reliquam furto corbe ferebat opem.
Fortè aliquando caua pendens à rupe, sub imum
Fercula mittebat fune ligata specum:
Tinnulaq; oppleto suspenderat ara canistro,
Aera, propinquantum tinnula signa dapum:
Cùm petijt saxo styx tintinnabula, ne qua
Disceret allatos hospes ab ære cibos
At nihil orce sapis, dum tinnula percutis æra:
Percussa audiri clarius æra queunt.
Fac tamen, vt nullo Benedictus ab ære vocetur:
Ieiunum poterit muta vocare Fames.

XIII.

In Sacrilegam manum, quæ Christum cecidit.

Annæum stanti quondam Christo ante tribunal.
Insontem manus est ausa ferire genam.

Sisyphe

Sisyphe pone tuas, Ixion exue pœnas;
Omnis in hac debet viuere pœna manu.
Sed facilem sceleri pœnam cur imprecor? ipsum
Tale sibi facinus maxima pœna fuit.
Scilicet erubuit Deus inter verbera; quando
Militis in dextra debuit esse rubor.

XIV.

Imago B. Aloysi, in Crucem intenta.

A Crucis aspectu, Gonzaga pendet Imago,
Ipsa, quod archetypon fecit, imago facit.

XV.

S. Menradus, familiaribus coruis vsus.

Gratuita Menradus aues cùm pasceret esca,
Quam sibi de dapibus dempserat ipse suis,
Alituum venere greges ad prandia iussi,
Turbaq; Nutricem visit alumnna domum.
Venit & assuetus furtis; licitasq; poposcit
Iam melior, rostro Coruus hiante dapes.
Sed quernas vbi latro sudes in inerme patroni
Impius illisit terq; quaterq; caput,
Concidit ille pius defectis sensibus hospes,
Et volucrum altrices succubere manus.
Interea de more redit ieiunus ad escam
Cernus; at in manibus pabula nulla videt.
Assilit ergo frequens, & blandus adābulat; & quā
Sæpe datam meminit, poscit alumnus opem.
Iamq; latus rostro, iamq; alà verberat; ipsas
Officijq; manus vngue iocante monet.
Parcere Menrado si fustis noluit; isti
Debebat saltem parcere fustis aui.
Nunc non vna tibi, latro, hac fuit; impie cædes,

Mactai

Mactasti insontes fuste fameque duos.

XVI.

Puerulus Iesus, gratiæ plenus.

Cùm Deus humana promitteret omnia genti,
Quæ vel habet Tellus, quæ vel Olympus habet:
Obstupuit nimio turbatus homuncio voto,
Nec sibi sat laxos est ratus esse sinus.
Non capit, o Superi mea vestram angustia gazã,
Nec breuis effusis sufficit arca bonis.
Componi poterunt hac votis dona duobus;
Sit sinus hic maior; Gaza sit ista minor.
Cauit vtrumq; Deus; dum per Compendia, paruo
Omnes in pueri corpore clausit opes.

XVII.

Beatissima Virgo, & S. Elisabetha.

Virgo parens Iesu; Genitrix Ioannis Elisa.
Felix quæq; suo pignore Mater erat.
Magna sed ante alias fuerit licet vtraq; Matres,
Vtraque prole sua debuit esse minor.

XVIII.

Angeli infrà, circaque pedes Beatissimæ Virginis adpicti.

Libera sublimi portatur in æthere Virgo,
Et colit impositos subdita Luna pedes;
Aligeri circaq; volant, infraq; Ministri;
Ne mirare; suprà nemo volare potest.

XIX.

S. Vvinalocius, mare siccans, & aridam irrigans.

Stabat in Oceani fugiturus littore; sed nec

Nauta,

Nauta, nec in sterili littore nauis erat.
Quo tendemus? ait, VVinalocius: Impedit omnem
Seu defecta ratis, seu maris vnda viam.
Sed licet obstet, ait: pedibus tamen æquora nostris
Omnia reiecta peruia puppe dabo.
Aequoris inde manu VVinalocius increpat vndas,
Et refugo hinc atq; hinc paruit vnda salo.
Vitrea dixisses insurgere mænia; vidit
Qualia Erythreo surgere turba mari.
Transijt ergo pedes, mirantibus æquoris vndis,
Inq; suum redijt transita lympha vadum.
Ad loca sed post quàm VVinalocius arida venit,
E squallente nouas puluere duxit aquas.
Quis nouus hic Moses? Vbi lympha est, lympha recedit:
Nulla vbi lympha fuit, lympha repentè fluit.

XX.

Ad Beatissimam Virginem, pro infantulo dormiente excubantem.

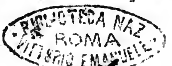
Sopiti bona claude parens duo sidera nati:
Orbis habet soles, te vigilante duos.

XXI.

Imago Pueruli Iesu, verissimè lacrimantis.

Cernere siquis auet rorantia Numinis ora,
Lapsaq; per madidas viua fluenta genas:
Cernat Apelleis hæc ora natantia guttis;
Tinctaq; diuinis ora putabit aquis.
Quàm similes ars fecit aquas! Hanc flere tabellam
Siue Deus vidit, siue tabella Deum.
Imò suos iterum si Numen funderet imbres,
Crederet hæc imbres esse tabella suos.

S.Bar-

XXII.
S. Barbara Virgo Mart.

Barbarica mihi nomen erat gentile puellæ,
Id genitrix nomen iussit, id esse pater.
Sed dum vita meos ostendit publica mores,
Mentitum nomen se videt esse meum.

XXIII.
S. Iodocus, annona diuinitus missa pascitur.

Arcta fames, vacuaq; grauis penuria mensa
Auia deserta cinxerat antra casa.
Regius exul ijs Iodocus agebat in antris,
Pulsabatq; pia perditus astra prece.
At quia dura fames spem vincere perstitit omnem,
Atque manus nullam præbuit vlla stipem:
Terra rogatur opem? sed opem negat arida tellus;
Imploratur Homo? sed nihil audit Homo.
Audijt vnda precem: nulloque repente Magistro
Misit pane graues ad famis antra rates.
Verterunt elementa fidem: Sitientibus olim
Vnda dabat potum; nunc dedit vnda cibum.

XXIV.
Statua S. Petri, assiduè lacrimantis.

Ecce genas? longi monimenta perennia luctus:
Fundit adhuc veteres forma superstes aquas.
Innumeris peccasse putas hunc noctibus: vna est:
Noctem vnam innumeri iam doluere dies.
Hei mihi: quàm longè, Petre, differo? Plurima Noxa
Nox fuit; & pœna vix fuit hora mihi.
Erramus, Mea, Petre, tuis iam culpa querelis
Conuenit; & lacrimis iam tua culpa meis.

Com-

Commutare decet. Lacrimas ego fundere pergam:
Parcere tu lacrimis incipe, Petre, tuis.

XXV.

Beatissima Virgo, stellis ornata, & filiolum vlnis complexa.

Stella humeros, & mitra caput, licet aurea cingat:
Implent dona meos nobiliora sinus.

XXVI.

Anachoreta anonymus, difficili aquatione vsus.

Sueuerat assiduus longinquo ex amne, remotum
In magale suam ferre Sititor aquam:
Denique pertæsus; ripa decreuit in ipsa
Contiguam lymphis ædificare casam.
Hæc meditãs, haustum referebat ab amne liquorē;
Iamq; extremus, ait, tu meus esto labor.
Alteram enim Phœbus cùm lucem ostenderit orbi,
Non eris à laribus lympha remota meis.
Dixit, & obuersus cælestem vidit Ephebum
Obseruare suos & numerare gradus;
Attonitusq; rogat, quæ caussa subegerit ipsum
Sollicitè positos dinumerare pedes?
Ille, quot, inquit, habet sollennis aquatio passus,
Tot sua quisque suus præmia passus habet.
O numera: Duplicabo gradus, ait alter; & haustas
Littore ab extremo sæpe placebit aquas.
Longius inde duplo solitas contendit ad vndas:
Visusque est duplo iam labor esse minor.

XXVII.

Beatissima Virgo, ab Angelo salutata.

Mortali cœlestis Aue cùm lingua puella
Diceret, ò signum grande salutis Aue:

Erubuit

Erubuit mutata genas vultum puella,
Et sua in obiectam lumina fixit humum.
Conuenienter humi, Virgo, tua lumina figis,
Omnia sunt oculis inferiora tuis.

XXVIII.

Angelus B. Virginem salutans.

Virginis ora Sacer cùm talia cerneret Ales,
Qualia nulla hominis viderat ora prius:
Ad socios conuersus, Humi procumbite, dixit;
Terra aliquid, Superi quod venerentur, habet.

XXIX.

Simeon Stylita.

Quæ noua sublimi libratur in aere moles?
An rediuiuc tuum Phœbe colosson habes?
Stat Simeon, oculisq; videt sublimibus astra,
Excelsòque humilem sub pede ridet humum.
Nulla dies illum, Nox cernit nulla iacentem,
Nec cernit Soles ille, nec Astra sedens.
Stans videt vsq; diem, videt vsq; recedere noctē,
Stansque aliam noctem, stansque redire diem.
Sic vnam per lustra premit plus dena columnam,
Et Simeone prius fessa columna fuit.
Nubibus ex altis mortalia despicit: & se
Siue aduersa supra, siue secunda, videt.
Iam cingare licet Simeon à nubibus istis;
Clarius in his orbi nubibus esse soles.

XXX.

Christus ad ingratum hominem; die Natali.

In stipula sectoque puer dum vagio culmo,
Me

Me colit obnixo rustica turba genu.
Stellata toties ego nunc tono maior ab aula,
Maioremque minùs me tamen illa colit.
Ingenio cogam: si non nisi parua coluntur,
Ad stipulas infans ergo redibo meas.

XXXI.

Imago Beatissimæ Virginis.

Pingeret ipsa suos si iussa modestia vultus,
Virginis hæc huius pingeret ora sibi.
Hinc, puto, Cœlicolis est tanta modestia; possunt
Illam de vultu discere, Virgo tuo.

XXXII.

Zeno Anachoreta ab Angelo reficitur.

Ibat inexpliciti nemoris per deuia Zeno,
Quale tuum fertur, Creta, fuisse nemus.
Et neque iam gnarus quo tramite pergeret vltrà,
Et neque quà demum parte rediret, erat.
Interea capere simul discedere vires,
Et gelidi nullum robur habere pedes.
Esca viatori deerat simul omnis, & vnda,
Inque via nullam viderat erro viam.
Opportunus ibi sublimibus ales ab astris
Attulit in grauido munus vtrumque sinu.
Ille diu dubius panem præferret, an vndam?
Suauis enim & panis, suauis & vnda fuit.
Sæpe iube Zeno vires succumbere; Morbum,
Talis vbi est Medicus, vel simulare velim.

XXXIII.

Ad B. Magdalenam in charta lacrimantem.

Seu tumulum fratris, seu Christi busta reuisis,

Seu notos Domini procidis ante pedes;
Tota mades lacrimis; & in omnibus vna tabellis
Assiduo pictos imbuis imbre sinus.
Quando voles fletus, bona Magdali sistere pictos?
Cùm facies viuis vestra madebit aquis.

XXXIV.

S. Lazarus, ante Ianuam diuitis abiectis.

Lazarus informi deformis ab vlcere, paruam
Oratum à magnis Ciuibus ibat opem:
Venit ad ingentem postremò diuitis aulam,
Certam ibi pellenda spem ratus esse fami.
Ebria enim sonuit Calicum aula trabibus ipsaq;
Exundante fores immaduere mero.
Ergo parare preces, & vota mouentia, perstat:
Esuriens potas Lazarus ante fores.
Hic quamuis stridente vapor nidorque culinæ
Plurimus, immensas proderet esse dapes.
Exigua Cereris micam tamen ille poposcit;
Quaq; petita fuit mica, negata fuit.
Crudelem attoniti Dominum fugere Molossi,
Et parcam auersi deseruere domum.
Spectatoque pedum mananti pure, iacentem
Ante ægrum placidi procubuere canes.
Et simul exserto blanda propetasmate linguæ
Certarunt laceros lambere quisque pedes.
Quis docuit mores in auaris ædibus istos?
A vestro certè non didicistis hero.
Dimigret in terris pietas, non emigrat: Esse
Quando recusat homo, scit Canis esse pius.

XXXV.

Puer Iesus, supra suum Nomen insistens.

Ipse tuum insistis, Iesu pulcherrime, Nomen?

Stare

Stare loco nusquam nobiliore potes.
Nomen enim, famulo, quod adorant poplite reges,
Solùm infra dominos debuit esse pedes.

XXXVI.

Christus, spinis coronatus ad hominem.

Mitta quòd cingant implexi tempora sentes,
Cœlestesque tegat spinea silua comas.
Includenda nouo mea sunt mihi tempora septo,
Paullùm vt ab humana sint mihi tuta manu.

XXXVII.

S. VVulmarus, crepitaculo ad cænulam vocatus.

Silua erat, & vacua VVulmarius incola silua,
Et comes in silua nemo secundus erat.
Solus ei patrijs germanus ab ædibus, omnem
Sæpe ministrato pane ferebat opem.
Sed quoties veniebat opem laturus, vt alter
Eminus, allatas sciret adesse dapes,
Insonuit rauco stridore; famemque citauit
Pensilis iligna malleus in tabula.
Hospes ibi, quamuis auraq; vndaq; susurros;
Facundasque libens aure probaret aues,
Germano pulsante tamen, de valle reuersus
Stridentem tabulæ cœpit amare sonum.
Et, licet, inquit, aues cantarint suauiter omnes,
Malleus accinuit suauius iste mihi.

XXXVIII.

S. Scholastica, ritu columbæ in cœlum euolans.

Vltima clausisset cùm fata Scholastica, tolli

Candida confestim visa columba fuit.
Quam Benedictus vbi conspexit ad astra volantē,
Nunquam alias cupijt Dædalus esse magis.

XXXIX.

S.Sebastianus, ad sagittarios tortores.

Brachia siluestri religantur inermia trunco,
Astrictosq; tenet barbara silua pedes;
Ipsa etiam careant mea ne præcordia silua,
Penè aliam siluam vestra sagitta facit.

XL.

S. Clara, ferculum Eucharisticum præ se ferens.

Prætentum gestas ipso præ pectore Solem;
Iam bene te Claram dicere virgo potes.

XLI.

S. Landelinus, fontem eliciens.

Cùm fera Santonica squallerent prata Saburra
Siccaq; fontanas terra negaret aquas:
Perculit elato sitientia Tesqua bacillo
Hospes; & in baculi verbere pondus erat.
Imperium nam terra viri mirabile sensit;
Fundere prompta omnes, quæ peterentur, opes.
Auxilium rogat ille Siti: neq; Terra recusat,
Seu danda vnda foret, seu mera danda siti.
Dixisset se velle merum; mera vina dedisset;
Mellea dixisset flumina, mella daret.
Optasset Terra lac iret ab vbere; iysset
Lacteus insuetis humor ab vberibus.
Tādem vndam optanti, Tellus dedit illicet vndā:
Gratior hæc illi melle meròque fuit.

Nunc scio, cur Tellus tam prompta profuderit vndas?
Nã percussa grauis verbere, fleuit Humus.

XLII.

Pueruli Iesu fuga in Aegyptum.

Vix ingressus erat vicini Regna Canopi
Bethlemius profuga cum genitrice puer:
Vndiq; fracta Stygis crepuerunt monstra; ruentèsq;
Obstupuere suos fana profana Deos.
Sic totus placidi tremit orcus ab ore puelli
Quid, quando iratum viderit orcus, aget?

XLIII.

Christus fune ligatus, ad mortales.

Brachia perplexus constringit inermia funis,
Atq; iniecta duplex vincla lacertus habet.
Terra timere mei iam desine fulminis iras,
Nulla queo vincta stringere tela manu.

XLIV.

Iesus infantulus, in sinu beatissimæ Virginis.

Hunc ego sæpe sua poscebam a matre puellum,
Quem mea complexu stringeret vlna suo.
Sed mater toties orata, negauit; & illum
A solito auelli noluit illa sinu.
Hanc quoq; sæpe sua poscebam a prole parentem,
Acciderem charos cuius ego ante pedes.
Sed proles toties orata, tenacius hæsit,
Et sine se Matrem noluit esse suam.
Quid faciam? Negat hæc puerũ; negat iste parentẽ
Nec vult alteruter se dare, vterque dabit.
Nam matri eripiam puerum; materq; sequeris.

Vel matrem eripiam; sponte sequere puer.

XLV.

De Imagine beatissimæ Virginis, filium sinu gestantis.

Quisquis es, absq; meo qui me vis pingere nato,
Me sine me potius pinge, dolebo minus.

VLVI.

S. Sabbas, lacrimis fontem eliciens.

Dum negat impeto Inueni lux tertia potum,
Et metuunt quartam torrida labra diem,
Iam pallere color, iam victa occumbere vires,
Et nullus vitæ cœperat esse vigor:
Nec nisi lucus erat circùm, & plaga inhospita circùm,
Inq; illa Sabbas, & comes ille plaga.
Institit hic fontem sitienti quærere Sabbas,
Quæsiti nusquam copia fontis erat.
Quæsijt humenti stagnantem in valle paludem;
Stagnabat nullis vallibus vlla palus.
Vertit ad aerias postremò lumina nubes,
Nulla in ijs signum nubibus vnda dabat.
Fleuit; & è lapsa salierunt flumina gutta,
Nescieras fontem tam propè, Sabba, tuum.

XLVII.

Ad beatissimam Virginem in tabula depicta & cælitibus, queròque Iesu cinctam.

Virgo, tuas circum placidè considere plantas,
Ætherium famulo cum grege cernis herum.
Ergo tuum bissena, licet, caput astra coronent:
Cingunt serta tuos nobiliora pedes.

XLVIII.

S. Thecla, Virg. Mart. inter feras picta.

Tuta feras inter iam pictas viuit imago;
Vixi inter veras olim ego tuta feras.

XLIX.

B. Magdalena, ad Crucem procumbens.

Magdalis vt fixo moribundum in stipite vidit,
Quod quondam Assyrio lauerat imbre caput;
Et validis penetrata pedum vestigia clauis,
Perq; decussatas brachia tensa trabes;
Stipite penderent humili si brachia, dixit;
Ferrem ego nunc palmis oscula, Christe, tuis.
Scala foret; peterem terebrati pectoris antrum,
Ablueremq; meis vulnus hians lacrimis.
Stans ego mulcerem madidis duo genua labellis;
Nunc possum extremos prendere flexa pedes.
Malo pedes, ah malo pedes; pars corporis ista
Iam didicit lacrimis ima fauere meis.

L.

S. Kvnegunda, inter ignes illæsa.

Testatura viro saluum Kunegunda pudorem,
In cadente libens vomere fecit iter.
Exploratorem sed vbi pede contigit ignem,
Non fuit in planta sensus, in igne fuit.

LI.

Apollonius Anachoreta.

Nil aderat, nisi turba frequens, & plurima silua
Robora; & in silua nil nisi multa fames:
Solus in hac silua, turbaque, fameque Sacerdos

Magnanima turbam voce famemque sitit,
Quippe manus cœlo cum tenderet, illa iubetur.
Quaslibet esuriens poscere turba dapes:
Ille volema petit Syrio dependula ramo;
Auditusq; statim poma volema videt.
Mala alius raro sibi munere Persica poscit.
Persica confestim mala cupita capit.
Hic sibi vina rogat Campano Massica prælo.
Campanoque bibit Massica vina cado.
Hic niueos optat, molliq; siligine panes,
Continuò optanti missa siligo fuit.
Pæstani placeat violaria naribus horti;
Dentibus hæc potuit silua placere magis.

LII.

In imaginem B. Agathæ.

Alternus viden vt grassetur in vbera tortor?
Carnificesq; ferat Secta papilla manus
Nec fluat humor adhuc: Dubitat natura, mamil-
Candidus has deceat, purpureus ne liquor. (las

LIII.

De fædere inter cœlum terramque icto.

Discordes animos cœlumq; solumq; gerebant,
Et nulla audita mentio pacis erat.
Fœdera sed post quàm dare mutua venerat ales;
Terra suam caussam dixit, & Astra suam.
Quippe pater terris, & mater defuit Astris,
Res vtrisque pari iure cupita locus.
Lis decisa fuit; coierunt fœdera. Nostris
Iussa nouum Terris astra dedere patrem.
Astris Terra nouam pacta est dare libera matrem;
Sic coiere lucro fœdera penè pari.

LIV.

De S. Catharina Senensi, spinis coronata.

Spinoso Catharina sibi cùm tempora serto,
Et vepribus septum cerneret esse caput.
Cingite crudeles mea dixit, tempora, vepres;
Non mea serta mihi, sed tua, Christe, dolent.

LV.

S. Guthlacus, ex Rege Anachoreta.

Patria regalis, Guthlace, palatia tecti,
Et quicquid rerum, quicquid opumq; fuit,
Ipsa Semiramij fastigia deniq; fastus.
Doceris aquorea posthabuisse casa.
Scilicet obsessam pelagi spumantibus vndis,
Esse tibi censes regia tecta, petram.
Hic in pane dapes; hic potum quaeris in vnda,
(Quanto erat in veteri lautior esca domo)
Squamigeros alto tamen vndiq; ab aquore pisces,
Pennigerosq; vides pransus adesse greges.
Accinit ista tua turba inter prandia mensa.
Adnatat ad placidos illa caterua pedes.
Nempe tua cupiunt mensa nunc esse ministri,
Qui prius esse tuas se meminere dapes.

LVI.

Ad Christum Dominum, in ludo spinis coronatum.

Ludit adhuc lictor tua circum tempora, Christe;
Ah: quid aget, quando serius esse volet?

LVII.

Nathanael, orci insidijs petitus.

Vt clausi penetrale laris reseraret, & arctas
Panderet eluso Nathanaele fores,
Institit infernus, licet usque occumberes, hostis
Vsque noua cautum fallere fraude senem.
Altera namque subit, mox altera, & altera in ora,
Ora suis credit congrua siqua dolis.
Hac pueri in laruam; in laruam hac subit arte virilem,
Deprensusque tamen virque puerque fugit.
Mox venit vt pistor; mox vt pistoris Agaso;
Et mox quod pistor, mox quod Agaso, facit.
Iamque grauem ducens senis ad magalia mulam,
Personatus, opem, mulio clamat, opem:
Mula ait, ingenti succumbit onusta canistro,
Porge manum; panes fert mea mula tuos.
Audijt orantem Senior; foribusque reclusis
Extulerat primo limine penè pedem.
Ora tamen noscens Plutonia, risit; &, emptos
Hos mihi, ait, panes hoc crucis are volo.
Monstratumque manu crucis obijcit indice signũ;
Et cruce, tota Ceres illa soluta fuit.

LVIII.
De milite ad Christi tumulum excubante.

Vrgeat impositum licet ossa recondita saxum,
Et tumulum armato sepiat hasta metu.
Ossa tamen fugiunt rupto rediuiua sepulcro,
Et stupet elusas irrita tumba seras;
Et pauidus custos abiectis diffugit armis.
Quemque prius tumulum sepserat hasta, timet.
Nunc alio surgente times tibi funere, custos?
Plus olim incipies ipse timere Tuo.

He-

LIX.

Heraclides, cruce serpentem fugans.

Ora lauaturus puteali bus arida lymphis.
E stagnante senex fonte trahebat aquam:
At pia, quo Phlegethon deluderet hospitis ora,
Clam demersa suis imbuit haustra dolis.
Ergo venenatis vbi vasa reduxit ab vndis,
Admouitque haustris arida labra senex,
Hydria deformes habuit conspecta colubras;
Vt propè nescires Hydria an Hydra foret?
Sensit adesse stygis ludibria sueta; nec ipse
Ludere consueta distulit arte stygem.
Nam ducta cruce signat aquam; cruce perculit Hydram;
Excussoq; bibit vana venena metu.
I nunc, & liquidos, ait, infice vipera fontes;
Quando eris Hydra mihi; clauaerit ista tibi.

LX.

De puero Iesu duodecenni, inter Beatissimam Virg. & B. Iosephum medio.

Stat puer, & geminum sibi iungit amore parentẽ,
Et geminus puerum stringit amore parens.
Illa tenet dextram pueri; tenet ille sinistram,
Dignus vterque manu tali, & vtroque manus.
Restat adhuc, video, pueri ò pars tertia restat:
Nemo pedes prensat: da mihi, Christe, pedes.

LXI.

De eodem, inter B. Virg. & S. Anna medio.

Huc genitrix natũ trahit; huc trahit Anna nepotẽ,
Illa sibi totum flagitat, illa sibi.

Ah differ, bone, differ adhuc decidere litem.
Litis ego tanta tertius Actor ero.

LXII.

Ioannicius Eremita, cui menstruum victum pastor ferebat.

Arcano spelea loco sibi legerat exul,
Conscius arcani nec nisi pastor erat:
Is nullum exilij pro caussa crimen habebat,
Maxima ni crimen cura salutis habet.
Multa ibi suspirans, lacrimans ibi multa; dicabat
Sideribusque suas cælitibusque preces.
Ast vbi ter denas solis dedit orbita luces,
Curuauitque arcus altera luna suos.
Menstrua ieiuno consueuit pabula pastor,
Et vena pactam ferre fluentis opem.
Hinc auidè Lunam ieiunus, & Astra videbat:
Longa fames illum fecerat Astrologum.

LXIII.

De S. Cæcilia, tribus, vulneribus sauciata.

Ter tentata mea fuit in ceruice securis,
Et collo toties indita plaga meo.
Nec veteri nocuere tamen tria vulnera formæ,
Magna sed in plagis lucra fuere tribus.
Nam quo sueta prius fulsere monilia collo;
Nunc tria purpurei flumina fontis eunt.
Illa nimis paucas habuere monilia gemmas,
Hic quota fonte cadit guttula, gemma cadit.

LXIV.

De Cælitæ iuxta B. Cæcilia picto.

Dum digitis tangis Virgo modulantibus odam,

Nobile

Nobile diuinus plectit ephebus ebur.
Virginis ille modos cantando vincere certat,
Certat & istius vincere Virgo modos.
Pergite vterque diu contendere, pergite: vestri
Dummodo ego cantus arbiter esse queam.

LXV.

Anachoreta Anonymus, iracundiæ medicinam quęrens.

Cùm toties animi Therapeutes ferueret ira,
Inceptis quoties turba molesta foret.
Sæpe sibi legem Spartano more ferebat,
Qualiacunque forent, ferre, tacere, pati.
Mox tamen ac rediјt noua lux, noua bulliјt ira.
Et mens Spartani nescia moris erat.
Ne qua proin iterum violentior ira subiret,
Clam deserta volens fugit in antra Senex.
Tãdẽ, ait, (ad strepera dũ murmura cõsidet vnda)
Exulat hinc ira turba ministra mea.
Dixit, & immergens sitientem in flumine testam,
Fregit ad occultam vasa caduca petram.
Impatiensque, petra succensuit; & Superi *inquit,*
Hic etiam petra est ista molesta mihi.
Ergo itidem hinc fugiam turbamque petramque.
Quid erras?
Non tibi turba: tibi tu fugiendus eras.

LXVI.

De flagellis, à milite in tergum Christi intentis.

Picta quod elatis stringuntur lora lacertis,
Libratisque instant pendula flagra minis.
Nulla terga tamen violant innoxia tactu;
Crimi-

Criminis ipsa sui diriguere metu.

LXVII.

Christi corpus, in maternis brachijs depositum.

Eheu, flebile munus: imperatos
Crudeles oculi parate fletus.
Defecta cubat in sinu parentis
Forma lugubre decolore pondus.
Squallenti coma pectitur vepreto.
Et sparsus faciem cruentat humor.
Languent ora, labat supina ceruix.
Et tuber laceros renudat artus,
Fossi vulnera pectoris fatiscunt;
Diro est dextera sauciata ferro;
Ferro saucia leua; & efferatis
Stant vestigia perforata clauis.
Qui sicco potes hæc videre vultu,
Sicco cernere nil merere vultu.

LXVIII.

De Senis Anachoretæ ridiculo consilio.

Fictilis ex humili pendebat fornice trulla,
Cui sua consuerat credere mella senex.
Illa fami canas, & prandia sueta parabat,
Lautitiasque sibi quaslibet illa dabat.
Nec tamen hoc victu consumpta erat olla diurno,
Multa sed in lucro copia mellis erat.
Ergo sibi locuples temere dum creditur, istæ
Vendita quantum, inquit, mi dabit olla lucrũ?
Fœtam diues emam conflato ex ære bidentem;
Fœta bidens totum mi dabit vna gregem.
Inde boues, & tota boum inde armenta dabuntur;

Inde domus; magna denique verna domus.
Qui si verna dolis fuerit vernilibus; illi
Sic vernile meo fuste dolabo caput.
Elatoque Senex baculo ferit inscius ollam;
Pertusoq; cadit mel simul omne cado.
Elicuit Moses duplici sibi verbere lymphas;
Elicit hic vno verbere mella sibi.

LXIX.

Ad Christum, felle potatum.

Christe rogas gelidam labris arentibus vndam;
Sed datur imbutum fellis acore merum.
Barbara si vita nolebas parcere turba,
Cur saltem extremam non miserare sitim?
Perge tamen: potus madeat licet omnis Aceto,
Fiet in Ambrosio melleus ore liquor.

LXX.

Ad Eundem, in cœlum redeuntem.

Astra per immensos quæris tibi, Christe recessus:
Sic humus ergo oculis sorduit ista tuis?
Scilicet Astra placent: Aderunt, si manseris, Astra,
Nam, quocunque loco manseris, Astra facis.

LXXI.

S. Epiphanius Phœnix, aquæ fontem effodiens.

Horrida per nemorum, per & inuia, & auia Phœnix
In sterilem demum venerat hospes agrum:
Nusquam ibi per valles currebāt flumina; nusquā
In vacua felix herba virebat humo.
Vidit eam, miseratus, humum, raptaq; bipenni
Currere iussit aquam; iussa cucurrit aqua.

Iussit

Iussit in indocili noua nasci germina prato,
Germina in indocili nata fuere solo.
Expectabat adhuc plaga barbara; siqua iuberet
Fundere plura sinus, fusaque plura forent.
Noluit ille dari sibi plura; sed omnia fusis
Hinc mihi sunt herbis, hinc data, dixit, aquis.
Hunc potuit vilis locupletem reddere lympha;
Optima nos inopes reddere vina solent.

LXXII.

De imagine S. Caroli Borromæi.

Carolus hos oculos, hæc Carolus ora ferebat,
Assiduas faceret cùm pia lingua preces.
Cùm sacra mortali fulgerent tempora mitra,
Et patrio staret purpura nixa pedo.
Nunc alios vultus gerit, altera Carolus ora,
Carolus ætherio pulcrior in solio.
At nondum, ò Superi vobis ea pingimus ora;
Nostra nihil vestri Terra coloris habet.

LXXIII.

De Ioanne Patritio, qui B. Virginem ex asse hæredem fecit: Ad Illustrissimum Henricum Principem, Templi Mariani conditorem.

Patrities census, aurique talenta rubentis,
Crasseasque pius Ciuis habebat opes:
Sed spes nulla viro natorum, nulla nepotum,
Quos patrij hæredes scriberet assis, erat.
Versus ad Astra proin sterili cum coniuge; G. [illegible]
Monstrate hæredem, vos, ait, Astra, meis.

Men-

Mōstrarūt hinc Astra Petrum; Petri inde gemellū,
Cælituumq; alios inde, aliosq; duces.
Ante alios etiam magni monstrata Tonantis
Mater erat, sola Virgo Tonante minor.
Ciuis & hos vbi vidit, & hos; Hic, inquit, haberi
Quilibet ære meo dignus & Asse potest.
Tu tamen, ò Virgo, Superis ex omnibus, hæres
Dignior istarum sola videris opum.
Tantùm ostende locum, cupias vbi Templa locari;
Aere meo fieri Templa iubebò tibi.
Hoc, ait illa, loco; quo, dum polus arserit æstu,
Videris hibernas manè iacere niues.
Vidit; & educto magna ad fastigia Templo,
Esse sibi hæredem Virginem ab Asse iubet.
Nunc tua, Magne, parem, Princeps, in Virginis ædē
Dextra suas fudit, non numerauit opes.
Ergo quid hæredes putat hic sibi viuere nullos?
Hæredem exempli te videt esse sui.

LXXIV.
S. Athanasij innocentia, mirabiliter ostensa.

Hic erat ille locis exclusus ab omnibus Exul,
In quem iurati mundus & orcus erant.
Cui post quàm pars nulla fuit super orbis in orbe
Præbuit occultos tumba paterna lares.
Vna viri prohibet subscribere syllaba nomen,
Qua modicè Graio distat ab Athanato.
Athanatus tantisper erit. Quem teste nefandus
Insontem studuit perdere ciuis anu.
Hunc ea dum falso traducit adultera probro,
Ereptique reum vana pudoris agit:
Criminis auctorem digito monstrare iubetur,

(Nulla

(Nulla unquam digiti tam bona culpa fuit.)
Stabat enim Athanato quidã oĩa et omnia dispar,
Quam dispar Thanato vixerat Athanatos,
Hunc anus intẽto digiti indice mõstrat: & hic est,
Hic violentus, ait, prædo pudoris, hic est.
In latus hæc dixit mulier conuersa sinistrum,
Ad dextram adstaret cùm latus Athanatus.
Risit hic; &, caussam nihil est opus, inquit, vt orem.
Hoc mea patrono caussa eguit digito.

LXXV.

De imagine S. Matthæi, Euangelium scribentis; alato cælite iuxtim adpicto.

Seria in albenti Matthæus scribere charta,
Mansuraque parat tradere magna libro.
Non procul alati species expectat Ephebi,
Inque manu nigri vasa liquoris habet.
Sola caret penna Matthæi dextra: sed adstat
Aliger; hinc pennam Scriptor habere potest.

LXXVI.

S. Baptista in tabella.

Adstantem digitos intendis mutus in Agnum:
Non poteras clamans dicere plura mihi.

LXXVII.

De S. Hieronymi lacrimis & fame.

Illyrici viden vt longæuus Dalmata cæli
Verberet impacta pectora nuda manu:
Seu grauis affusas illi sitis imperet vndas,
Siue fames positas suadeat vlla dapes;
Ille famem pergit lacrimis restinguere fusis;
Ille grauem viuo diluit imbre sitim.

Ecce

Ecce tenet lapidem compresso dextera pugno,
Iratusque notat liuida membra silex.
Et flagra fessa iacent; tergoque iterata minantur.
Arcanusque gemit muta per ora dolor.
Et tamen illud adhuc veniunt Sirenes in antrum,
Bethlemiumque subit maxima Roma specum.
Ipsa Venus Venerisq; venit lasciua propago,
Nec Silicem visum, nec flagra visa timet.
Perge ferire; Venus si visa timere recusat
Flagra; flagro certè tacta timere volet.

LXXVIII.

De Christo duodenni puerulo, docente.

Cecropia vestros seruate Platonas Athenæ;
Nomina Socratica magna tacete schola;
Vosque Stagirei cessate docere Nepotes,
Nos potuit paruus plura docere puer.

LXXIX.

S.Baptista puerulo Christo pomum offerens.

Vilia dona puer blandissime tolle; sat illa
Contactu facies tu preciosa tuo.

LXXX.

S.Aegidius à Cerua pastus.

Antrum erat, obscura longè domus auia siluæ,
Nulla vbi nec farris spes, neque frugis erat.
Huc seu defessas premeret sitis arida fauces,
Seu grauis Aegidio pergeret esse fames,
Vbere distento veniebat cerua; datoq;
Lacte famem sueuit tollere, lacte sitim.
Hæc dum fortè petit reparando pascua lacti,

Fertur

Fertur in impastos territa cerua canes.
Continuò clamare Viri, latrare Molossi,
Inq; feram dentes, inq; feram ire pedes.
Quos peterent deprehensa fera vestigia montes?
Spes profuga in nullis montibus vlla foret.
Abderet in dumos ingentia tergora? dumi
Deprensa fierent certa Macella fera.
Aegidium petit ergo. Fuga nusquam aptior vsquã
Vllus erat Cerua creditus esse locus.
Venit, & ante pedes seruata quieuit alumnos,
Securoq; ipsos terruit ore canes.
Nulla operam nutrix felicius vlla locauit:
Lac dedit; & lacti vita repensa fuit.

LXXXI.

Vox auari moribundi, ad hæredes.

Momentum vixi; morior victurus: & illuc
Solus, nescio quò, non rediturus eo.
Nunc hæres, quicunque mea successerit arca,
Hæredem ille mea se sciat esse via.

LXXXII.

In Caluam mortualem, in charta depictam.

Ossa patent; geminique oculis extorribus orbes,
Ruptaque conuulsi septa molaris hiant.
Cæsaries nusquam est: vacat area depilis, & qua
Vultu inerat nuper plurima, nulla caro est.
Auribus Auris abest: vacuoque sub aggere fractus
Ossea pro naso mania nasus habet.
Quisquis es, hanc huius licet oderis icona monstri,
Archetypon monstri tu tamen huius eris.

Mar-

LXXXIII.

Martius Anachoreta; fœminarum conspe-
ctum fugiens.

Campanis vagus ibat in viretis
Cultor Martius & cliens Tonantis:
Qui noctes vigil, & vigil diurnas
Largis fletibus exigebat horas.
Et curis simul omnibus, profana
Sirenum fugiebat à caterua.
Hinc ipsi neque fœminas; nequeipsum
Vllis cernere fœminis licebat.
Quod Siren vbi resciit, puellis.
Vna ex omnibus impudica Siren.
Hunc verò, hunc ego Martium videbo,
Rumpatur, licet, hunc, ait, videbo.
Confestim mulier per impeditas
Cliuorum salebras, viam capessens
Incessu temerario cupiti
Ad magalia Martij propinquat,
Et quærens hominem videre, vidit.
Sed vix viderat illum; & ecce in illo
Iussa est illicet interire viso.
Vna est fœmina, quæ videns periuit:
Sed quot fœmina visa iam peremit?

LXXXIV.

In tabulam hominis, inter inferos depicti.

Aemula Lethæi color exhibet ora camini;
Visa proinde sibi seque tabella timet.
Ora flagrant, patuloque horrent informia rictu.
Et penè in muta clamor inest tabula.
Ah, quas flamma edet quondā phlegethōtia voces?
Si

Si picta has voces edere flamma iubes ?
Iunge tuam tabulæ clamanti, quisquis es, aurem:
Ipsa sibi clamat, Va; tibi verò, Caue.

LXXXV.

In tabulam hominis inter purgatorios ignes depicti.

Iugis in ambusto cunctatur lacrima vultu,
Carnificemque timet tangere gutta rogum.
Aspice tu flammis hunc circumstantibus imbrem,
Et lacrimas nostris imbribus adde tuas.
Non satis est vnus contra hæc incendia riuus,
Iunge tuum; hic auctis indiget ignis aquis.

LXXXVI.

S. Martinianus, fœminæ consortium per æquor effugiens.

Igne semel Veneris iam penè crematus eodem
Degeret, vt porro tutus ab igne Senex.
Aequoream petijt nauta cum remige rupem,
Silua vbi nullius bacca vel vmbra fuit.
Nulla ibi nec Cereris, nec veris copia; fructus
Sola suos illic parturiebat hiems.
Defuit ipsa loco salientis gratia lymphæ,
Inque vndis nullum repperit vnda locum.
Ergo laboranti comes & rerum omnium egenti
Nauta statam pacto lintre spopondit opem.
Nam, ter vbi reuehetur, ait, tibi Luna, vehetur
Lintre meo toties vnda Ceresque tibi.
Hac ope gauisus, nullas sibi porro timendas
In medijs flammas esse putabat aquis.
Ecce tibi: surgunt luctantibus æquora ventis,
Euersaq; ruunt in maris ima rates.

Vna

Vna ſimul rapit vnda ſenes; omneſque vorago
Vna ſimul pueros haurit, & vna viros.
Sola viros inter, deq́; omni clade virorum
Enatat è victo ſalua puella mari.
Illa procul ſcopulum rabidis vbi vidit in vndis,
Et ſcopuli in cana rupe ſedere ſenem:
Remigio manuum, tunicaque natante patronam
Certatim petijt iam propè merſa petram.
Vidit adeſſe Senex; notaq́; pericula flammæ
Vt fugeret, medium per mare fecit iter.
Illa, quid, oro, times in inermi Virgine? Saluis
Incutiam nullos naufraga Virgo metus.
Ille ſecus, ſi Virgo, inquit, nulli vlla noceres,
Non tot merſiſſes vna puella viros.

LXXXVII.

In tabulam hominis, inter cælites depicti.

Cælicolis oculos hos eſſe tabella putauit:
Sed quàm longè alij cælitum erunt oculi?
O oculos æquare color ſi poſſet eoſdem?
Aſpectu fieret charta beata ſuo.

LXXXVIII.

De S. Paulla Romana.

D*eſereret domina cùm Paulla palatia Romæ,*
Auſa Palaſtinas fœmina malle caſas:
Contemni mirata ſuos eſt Roma penates,
Exteraq́; à Paulli mania nepte peti.
Exilium tibi quæris, ait. Sed fallitur: Exul
Eſſe putabatur fæmina; Roma fuit.

S.Mo-

LXXXIX.

S. Monica, filium Auguſtinum deplorans.

Illa ego ſum Libyco genitrix a littore prolem
Ad Ligurum fines vſq; ſecuta meam.
Traxit amore ſui ſoboles quæſita parentem;
Ah qualis ſoboles tunc mea viſa mihi?
Indiderat mores diuerſos error ab illis,
Quos olim didicit me genitrice puer.
Sæpe, quid vſq; adeò, clamabam, degener erras?
Degeneri gratus tunc tamen error erat.
Sæpe preces illi miſeranda manuſq; tetendi;
Ille manus ſemper reppulit, ille preces.
Deſperata mihi poteram tunc penè videri,
Et cùm defuncta prole periſſe parens;
Ambroſij ſperare pia niſi voce iuberer;
Cui toties vni tam grauis vna fui.
Ah quoties, ſerua mihi perdita pignora, dixi.
Ah quoties dixi, pignora redde mihi?
Dixerat ille diu; mihi ſe mea pignora nunquam
Nec rapuiſſe ſua nec dare poſſe manu.
Deniq; victus; abi, ſobolem, quam quæris, habebis;
Tot lacrimis illam viuere cogis, ait.
Credidi: &, ecce, mihi proles mutata reuixit.
Atq; ipſa melior me genitrice fuit.
Iam pariant vteris aliæ ſua pignora matres:
Pignora dum lacrimis ſint ita parta meis.

XC.

In imaginem Chriſti pueruli, matri valedicentis, & a Ioſepho ad opus auocati.

Matutina ſimul micuerunt ſidera; Natum

Ad

Ad fabrile pater sedulus urget opus.
Ah satis est: alios puero addere parce labores,
Maximus est, Matrem deseruisse, labor.

XCI.

De eodem, ad mensam precante.

Virgo faberque capit modica dum fercula mensa,
Christe prais solitas ore manuque preces.
Iam viles epulas licet ipsa culina ministret,
Hac fieri in mensa nobilis esca potest.

XCII.

Ad eundem, segmenta conuertentem.

Cadua cur verris plebeij fragmina ligni:
Non sunt ista crucis semina, Christe, tua.
Nobiliora cadent ex illo fragmina trunco,
Illa volet nemo verrere, ferre volet.

XCIII.

De eodem dormiente, & B. Virgine iuxtà vigilante.

Dormit in angusto Soboles secura grabato,
Tu tamen excubias anxia Mater agis.
An metuis, furtim sua ne reuocetur ad Astra?
Te vigili, Astra tuus iam sua natus habet.

XCIV.

B. Ignatius, morborum cœlestis Medicus.

Extento pede saucius paratum
Iam Loiola ruebat in sepulchrum;
Cum Petri manus improbam remouit
Asserto procul à cliente parcam.

Quare æger ſimul ac reuixit, ægros
Secum ſurgere iuſſit; hinc malarum
Magnos cedere febrium calores;
Hinc cæcas oculis abire, noctes;
Cancros ſerpere, liuidaſque tabo
Lethali vetuit nocere peſtes.
Quid morbus docuit? iuberet ægros
Nullos ſurgere, niſi fuiſſet æger.

XCV.

Conradus Franciſcanus, Beatiſſimæ Virginis Alumnus.

Prauia Franciſci dum per veſtigia nitens
Ardua Conradus quærit ad Aſtra viam,
Munus ab Aſtrorum regina tale popoſcit,
Quale Paleſtini ſtrinxerat vlna ſenis.
Nec mora; Mater adeſt Eois clarior aſtris,
Clarior atque ipſa Matre puellus adeſt.
Tende duas, Conrade, manus; cape munera,
Et mea ſollicito munera conde ſinu.
Ille man⁹, ſimul ille ſinus, ſimul omnia tēdit, dixit,
Nunquam aliàs domino promptior vlna fuit.
Tunc pueri tractare manus, tunc ora tueri,
Tunc Superis licuit baſia ferre genis.
Tunc prenſare genu, tunc brachia nectere collo,
Terrarum dominos tunc religare pedes.
Non capit ipſe ſui Conradus gaudia voti,
Miraturque vlni; tanta licere ſuis.
Et potes hanc, ò mater, ait, dimittere prolem?
Et potes à tali cedere Matre puer?
Hoc mirum, Conrade, tibi eſt? Mihi mirius hoc eſt,
Quod puerum matri tu redhibere potes.

In

XCVI.

In oculos cœlo defixos.

Stant Oculi, & fixo spectant sublimia nutu,
Nescio quid nostro pulchrius orbe vident?
Pergite, quicquid id est, spectare, ô pergite sursum;
Terra nihil pulchri, quod videatis, habet.

XCVII.

De Viatore Hierichuntino, à prætereuntibus destituto.

Ambulat incauto dum per loca deuia passu,
Fertur in hostiles inscius erro globos:
Hi captum sternuntque solo, crebrisque lacessunt
Tuberibusque caput, vulneribusque latus.
Ille sed exanimi miserandus voce laborat
Inclamare piam prætereuntis opem.
Audij t hinc mystes clamãtem, hinc assecla mystæ;
Auxiliaturos hos ratus æger erat.
Verùm mysta fugit; mystæ fugit assecla. Quicquid
Latro facit sica, fecit vterq; fuga.

XCVIII.

De Eodem, Samaritæ ope adiuto.

Semianimum vidit Samarita, iacere cadauer,
Festinàmq; tulit, quam dare quiuit, opem.
Nam pòst quàm ingentes, plagarũ aduertit hiatus,
Admouit medica sedulus arte manus.
Excepitque sinu, lenique perunxit oliuo,
Et calido fouit vulnera lota mero.
Mox vbi manantes repressit sindone riuos,
Membra laboratis intulit ægra toris.
I lenis, æger ait, meque aspernare sacerdos;

Profuit auxilio nunc caruisse tuo.

XCIX.

B.Nicolaus Heluetius.

Nicoleos inter patria Acroceraunia, quondam
Durior ipse suis rupibus hospes erat.
Nam tepidis rupes pasta sunt imbribus illa,
Et gelido pota rora aliquando petra.
Ipse tamen solus mortales abnuit escas
Et quascunque dares, abnuit ille tamen.
Quattuor vsque fuit vita illi abstemia lustris:
Nullaque tot lustris cognita mensa fuit.
Prandia nulli illum viderunt quærere Soles,
Nulla illum seram pascere Luna famem.
Astra dedere dapem ieiunis faucibus. Isto
Contentus, dices viuerem & ipse penu.
Interea lacrimis idem fuit ebrius. Isto
Tu quoque contentus viuere fonte potes?

C.

Venerius Ermicola; à Coruo dimensum diurnum accepit.

Collectam stagnare vides ex imbribus vndam?
Hospitis hæc huius temperat vnda sitim.
Noli illum Cressa tentare liquoribus Vua,
Irritare nequis nectare, melle nequis.
Si qua sitis torret, vocat ille è nubibus imbrem:
(Nescio quid Cœli gratius imber habet?)
Lautitias inter maiores Herba putatur;
Et rude censetur Mensa secunda pyrum.
Solus ei portat Coquus omnia fercula Coruus;
Omniaq; è solo fercula pane coquit.
Aduolat hic illi, cùm cœnæ est hora, minister,

Allatòq;

Allatòq; iubet pane domare famem.
Nullus, ais, tendit cur Nostra ad prandia Coruus;
Ille alias illuc tendere cernit Aues.

C I.

B. Magdalena, in obſcuro ſpecu deliteſcens.

Quid me Saxa loci tenebroſi ſquallida? quid me
Conſcia nullius luminis antra iuuent?
Quærere mortales abſiſtite. Sidera quæro;
Spectari ſola Sidera nocte queunt.

C I I.

De tribus Anachoretis; liberalibus duobus; vno præparco.

Intima tergemini nemorum coluere Sodales,
Mica quibus panis vix ſuper vna fuit.
Iam vicina penu metuente premebat egeſtas,
Cùm neq; cogenda ſpes ſtipis vlla foret.
Vtq; magis ſuperare penum penuria poſſet,
Eſt ea mendica mica petita fami.
Continuò Cereris data micula ceſſit Egenti,
Stipſq; ea ſecum omnem ſuſtulit vna penum.
At querulas verbis ſtomacantibus edere voces
Clam ſocijs auſus de tribus vnus erat.
Vix tamen impenſo cum pane receſſerat hoſpes,
Vbere quando Ceres pane repenſa fuit.
Mula duos ternis tulit altera & altera Corbes,
Et fuit in gemino plurima corbe Ceres.
Tertia quin etiam ventura erat, inquit Agaſo;
Ferre ſed impoſitum feſſa nequibat onus.
Tertius è ſocijs, ſua plecti murmura ſenſit;
Mula tulit panes certè, ait, illa meos.

Cauta famem metuit Mula; inde venire negauit;
Nam parcum in dando te sciit esse cibo.

CIII.
De Conuiua Euangelico, à Nuptijs eiecto.

Ambrosias hospes peteret cùm sordidus escas,
Nec laceram ferret regia mensa togam,
Iussus ab intacta procul est abscedere cœna,
Perpetuamq; intra viscera ferre famem.
In super æterna septas caligine noctes
Tectáq; sulphureas inter habere domos,
Vtraq; res doluit, quòd & inconatus abire,
Et quòd in ardentem est iussus abire rogum.
Has tamen vt cœpit pœnas contendere; dixit
Non dolet ista mihi flamma, repulsa dolet.

CIV.
Helenus, famem insperato subsidio depellens.

Incultos Helenus penetrauerat aduena lucos.
Nullam vbi mortales vlli habuere domum;
Vix calcata feris ibi semita: sola per illos
Aerium lucos ala secabat iter.
Nulla loco speranda dapum solatia; nullum
Pensile frugiferis pondus in Arboribus.
Hic Heleno insultare Fames; hic arida mortem
Aut aliquid grauius morte parare Sitis.
Sed delusa Fames inopino munere sensit.
Fercula ab ignota lata venire manu.
Illa fami non nota manus vel venit ab Astris,
Vel manus æquè Astris illa benigna fuit.
Quippe simul panem tulit, & simul attulit vndam

O panem

O panem; o undam, quam manus illa tulit.
Vina dares, vinum præ tali sperneret unda:
Ambrosiàmq; dares, sperneret Ambrosiam.
Ergo fames, piget huic porrò, inquit, tollere panem,
Compensant tanta si mea furta dapes.

CV.

BB. Ignatius & Xauerius, iuxta sphæram Geometricam depicti.

Europam tenuit Loiola, Xauerius Indos,
Et duo sub Socijs regna duobus erant.
Cur extra Terram nunc ergo locantur utramq; ?
Orbis uterque Viro paruus utriq; fuit.

CVI.

De Sene; eiusque mirabili victu.

Obscuri nemoris longæuus cultor, amabat
Præ quocunq; suum Sole dièq; nemus.
Cæsaries & barba Seni nix candida: sed mens
Candidior barba Cæsarieque fuit.
Ille casam quoties pietate flagrante subiuit,
Repperit in paruo candida liba penu.
At pietas cœpit cùm fessa tepere, farina
Deterioris ei cœpit adesse Ceres.
Demum ubi vecordem labefecit culpa senectam,
Omnia furfurei fragmina panis erant.
Aduertens mutata Senex alimenta, suasq;
Primæui toties panis abesse niues:
Et versum magis atq; magis nigrescere panem.
Nigror, ait, mores exhibet iste meos.
Credideram panem me cernere semper: in ipso
Nunc video speculum pane fuisse mihi.

CVII.

De Voto infelici Iephtæ Galaditæ.

Elatos patria quondam ducturus in hostes
Has Superis fecit Dux Galadita preces.
Victori patrijs qui primus ab ædibus ibit
Obuius; ille Deo victima primus erit.
Nec mora; signatis Socium rapit agmina votis
Ammonisq; minas vindice Marte domat.
Victor vbi redijt, datur obuia prima parenti.
Filia: Iam victus maluit esse parens.

CVIII.

S. Auxentius, rupis inquilinus.

Sublimi quem rupe vides, Auxentius ille est,
Quem suus alta inter nubila carcer habet.
Ille peregrinis fuit omnibus omnia, & hospes.
Et pater; & morbis omnibus Hippocrates.
Quippe oculis olim offusa caligine septis
Iussit ab offusa nocte redire diem.
Iussa dies redijt; iussiq; abiere tenebræ,
Et data, lux, melior luce priore, fuit.
Ille luem iussit, febrimque recedere; cessit:
Ille valere pedes; conualuere pedes.
Deniq; cùm Medicus venienti cuilibet esset,
Ipse sui Medicus noluit esse fami.
Nam, licet Ars fuerit reliquos depellere morbos,
Hunc tamen Ars, inquit, non pepulisse, fuit.

CIX.

De Biuio Hominis, per litteram Pithagoricam expresso.

Quà Samij partita Senis se littera pandit,

Hac

Hac humana duplex semita pandit iter,
Totum vtrimq; vocant diuortia tramitis orbem,
Consitus hic spinis sit licet, ille rosis.
Qua libet ire, potes: sed iter modò mollius, olim
Ah quoties spinis durius illud erit?

CX.

Epigramma votiuum, ad B. Aloysium, in graui ægritudine.

O tutela meis, Aloysi, plurima rebus;
O querulas inter magna medela preces?
Cernis vt incluso meritum caput ardeat æstu?
Creber vt arcano sæuiat igne dolor.
Vastat vtrinq; tenax alterno tempora punctu,
Omnia ceu terebret perpete morbus acu.
Vruntur geminis oculorum sedibus orbes.
Vixq; hærent vacuo lumina bina sinu.
Cogitur à pactis Animus diuortere Musis.
Et nequit assuetas soluere lingua preces.
Iam calamos posuere manus, posuere libellos,
Pieriàmq; sitis iam mea nescit aquam.
Longas esse vident vigilantia tædia noctes.
Præq; ipsis longas noctibus esse dies.
His quoq; plura fero: nequeo sed plura referre;
His auferre tamen tu quoq; plura potes.
Ille quidem non sum, cui danes multa: sed ille
Certè ego sum, cui tu tollere multa queas.

CXI.

De S. Apollonia Virg. Mart.

Vt placeant, emptis alia se dentibus ornant;
Vt placeam, dentes Christo ego vendo meos.

CXII.

De S. Amato; cui orcus annonam surripuit.

Tertius impranso consuerat Vesper Amato
Cum modico vilem ferre liquore dapem.
Nec pactus sibi plura dari: sed & ipsa solebat
Sæpe negare sua fercula pacta fami.
Inuidit tamen hanc Auceps phlegethontius escā,
Allataq; dolos struxit auarus aqua.
Nam mentita gerens Prædonis schemata Corui
Inuolat inuisa peruia tecta casa.
Vtque cibi lancem reperit, lymphaq; cululllum,
Mox pede vertit aquam, mox rapit vngue cibū.
Lætus eo damno subrisit Amatus; &, ecce
Viuere ieiunum Styx, ait, ipsa docet.
Perge licet, rape, tolle dapem; nihil orce nocebis:
Quando dapem præbes, orce nocere soles.

CXIII.

Ad beatissimam Virginem, turture filium redimentem.

Vix tua dum dederas Solymæo pignora templo,
Illaque de gremio ceperat Ara tuo,
Cùm tibi mutatis eadem redimenda columbis,
Quæ vix dum dederas, reddere dona iubes.
Reddita confestim precio sunt omnia pacto,
Turtureque est proles tota redempta tibi.
Nescio quis dederit, sed quisquis reddidit illam,
Ah precium mercis nesciit ille suæ.

CXIV.

De tædio mortalis vitæ.

Non ita quassa gemunt dubijs Carchesia ventis,

Non

Non ita Myrtoo fracta carina vado,
Qualiter assiduas inter mea vita procellas
Aut gemitis aut gemitus non nisi fessa premit.
Exanimi iam tota metu superata recumbit,
Desperatque sua naufraga vita rati.
Lumina iam tollit viso procul humida cœlo,
Charaq; lugubri littora voce vocat.
Iamque preces Superis, & vota natantia signat.
Turbida signatas iam rapit unda preces.
Altera decessit nondum vdis lacrima malis,
Altera in humectas cùm subit unda genas:
Tristitia partem pars excipit altera; cuius
Sæpe nequit caussam noscere, sæpe modum.
Mox gaudere cupit; mox amens gaudia temnit;
Mox, quæcunque prius spreuit, habere cupit.
Sæpe vocat mortem; mortemque audita recusat;
Et lacrimas, voto si potiatur, habet
Nescio cur mortem putet hæc sibi vita timendam;
Ipsa sibi potius vita timenda foret.

CXV.
Ad Annam Prophetidem, in tabula depictam.

Iam Christo lacrimaris Anus grandæua puello:
Flere potes viso iustius, Anna, Viro.

CXVI.
De Manu, Christo colaphum infringente.

Ferrea cùm dominum pulsaret dextera ferrum
Quàm cupijt Vires non habuisse suas?

CXVII.

De S.Bennone, templi claues in vndas abijciente; ad Imperatorem templo arcendum.

In sacra ne rueret vetiti penetralia templi
Per non concessas Cæsaris ira fores,
Proijcit aratas in cærula flumina claues
Visurus Latios aduena Benno lares.
Iussa fidem præstare, fidem optima præstitit vnda,
Et commissa tenax condidit ara sinu.
Custodem sed Benno simul remearat ad Amnem;
Clauiger in fido littore piscis erat.
Abstrusamque libens vda intra viscera clauem
Bennonis reduces exspuit ante pedes.
Insidias iam terra tuis struat inuida gazis,
Quod seruare voles, mergere, Benno, potes.

CXVIII.

S.Pelagia pœnitens: ad hominem.

Per mea continuis imber ruit ora fluentis.
Caussas, inquis, habes. Tu quoq; forsan habes.

CXIX.

De imagine Alphonsi Rodriques S.I. vbertim lacrimantis.

Alphonsi lacrimas, & ora crebris
Qui perfusa videtis esse guttis,
Non illas sceleris putate magni,
Nec mentis malè conscia pauentes
Mæstis ex oculis salire testes.
Nam quicquid lacrimauit ille, quicquid
Vel luxit, gemuitve creber, omne

Vni

Vni Numinis imputauit Aula.
Huc suspiria semper, ora semper
Semper lumina, lacrimasque semper
Semper vota, precesque semper, horis
Pernox perdius omnibus tetendit
Hac vna sibi cùm videret olim
Annis pluribus exulandum ab Aula;
Et nondum neque gaudijs licere
Immortalibus interesse; nondum
Cœli Ciuibus obuiare; nondum
Victrices neque Martyrum phalangas,
Felices neque Virginum cateruas,
Purarum neque mentium serenas
Sese posse perambulare sedes,
Tunc illos gemitusque lacrimasque
Singultusque profudit; & perosus
Exul viuere, gestijt cupitæ
Ad consortia commigrare vitæ.
Nunc voti reus, vsque & vsque gaudet,
Et voti reus, vsque & vsque ridet.
Ipsius tamen hæc Imago, dum se,
Voti non rea, conspicit relictam
Cum mortalibus, vsque & vsque plorat.

CXX.

Ad milites impios, à Christo prostratos.

Turba supinato ruis vndique territa vultu:
O foret hæc sceleris maxima pœna tui.

CXXI.

De B. Iosepho Anchieta, Auiculis mirabiliter imperante.

Hesperij peterent cùm barbara littera mystæ,

E Socijs ager pluribus vnus erat.
Ille suum externo Phabeia lampadis æstu,
Internoque vri questus ab igne caput,
Quæsijt in prora, siquam daret angulus, vmbram;
Nulla sed in prora partibus vmbra fuit.
Quæsijt in puppi, nihil vmbra puppis habebat;
Summa sed vrebant Solis & ima faces.
Hic cupiens Ancheta malis succurrere, solam
Aera per medium tendere vidit Auem.
Vidit; &, i Socias, ait, i citò quære cohortes,
Aligeraque redux cum legione veni.
Dicta probauit Auis; celerique citatior Euro
Cognatum properat quærere iussa gregem.
Milleque mox Socijs comitata reuertitur Alis;
Mille sequi visa, mille praire ducem.
Mille supra, & totidē iuxtaque infraque volabāt,
Omnis ad Ancheta turba vocata preces.
Hæ simul expassis facta testudine pennis
Desuper in tostas incubuere rates.
Et procul inde diem, & lucem pepulere diei,
Dum quæsita ægrum tangeret vmbra caput.
Scilicet hæc fierent vt Conopea repentè,
Ancheta artifices esse coegit Aues.

CXXII.

In funere Caroli, optimi Principis.

Carole qui nuper comitatus pluribus ibas,
Cui famulos semper vidimus esse greges.
Cur Superos nunc Solus adis? Scio, Carole: Tecum
Nemo pari potuit currere ad Astra gradu.

CXXIII.

S. Anaſtaſia, cum libro vacuo depicta.

Quaeritis, in vacuo quid ſpectent lumina libro?
Quicquid vbique ſolet Terra videre, vident.

CXXIV.

Ad S. Petrum, cum gallo gallinacio depictum.

Aſſiduo cur, Petre, madent tua lumina nimbo?
Omnis abeſt Oculis culpa, Sed Ales adeſt.

CXXV.

Ad Chriſtum, in cunis iam Cruci deuotum.

Dant tibi prima Crucem, puer, incunabula paruã,
Illa ſed eſt humeris magna futura tuis.
Matrem quaere puer; crudeles deſere cunas,
Eſſe in Materno Crux nequit vlla ſinu.

CXXVI.

S. Iacobus Niſibenus, flauos puellarum capillos in canos vertit.

Hic, vbi vicinos timuerunt Mania Perſas,
Mania praeſidio tuta Iacobe tuo,
Marmoreo (vt memorant) putei de Margine quondam
Aemulus Alpinae bullijt humor Aquae.
Fortè puella comis ibi multa fluentibus ibat
In malè conditos turba ſoluta iocos.
Nec Veneres illa viſo ſenis ore Iacobi
Continuare ſuos erubuere Sales.
Punijt effrontes igitur ſenis ira puellas,

Et ſubitas Voto vindice fecit Anus.
Mox venis abiere leues arentibus vnda,
Inq; liquore ſtatim deſijt eſſe liquor.
Et nitidi capere repente ſeneſcere crines,
Et vetulas vertex Canus habere niues.
Quas vt in alterius capite altera & altera vidit,
Horruit à forma quæque puella ſua.
Quippe ſibi Priami eſt Nutrice annoſior illa
Viſa; ſibi ſenior Neſtoris illa ſocru.
Grandæuam Pyrrha ſe credidit vna proneptem;
Effœtam Nioba credidit vna nurum.
Denique præcipitem capitis pertæſa pruinam,
Damnatas texit cana puella comas.
Vidimus à Canis alios albere capillis,
Erubuit Canis ſola puella ſuis.

CXXVII.

B. Virgo, ad Reges mortales.

Veſtra meis, Reges, diademata ſubdite plantis;
Nobiliora meum debet habere caput.

CXXVIII.

De Chriſti pueruli incunabulis.

Pauperie ſquallent pueri incunabula: nullas,
In gremio Matris dum cubet, optat opes.

CXXIX.

De S. Gregorio Thaumaturgo, lacum in aridam vallem conuertente.

Exciterat funeſta duos in prælia fratres
De malè diuiſo lis agitata lacu.
Squammati pecoris magnos lacus ille fouebat;

Paſcua

Pascua versantes inter opima greges.
Sæpe trahebatur discordi è gurgite præda,
Ad non plebeiam præda paranda gulam.
Hinc quæcunque lacus pars fratri cesserat, illa
Visa sui fratri pars minor Assis erat.
Ergo omnem sibi quisque lacum deposcere frater,
Inque lacu solidum quærere quisque lucrum.
Tentauere quidem componere fœdera multi,
Fœderis impatiens frater vterque fuit,
Iungere Gregorius discordes denique iussus,
Nunquam, ait, hæc fratres vnda coire sinet.
Vt coeant ergo discordia corda, rebellis
Vnda prius toto tota, recede loco.
Dixit; & ecce noui res visa simillima Monstri:
Tota statim toto vanuit vnda lacu.
Iamque lacus mera vallis erat: iamq; arida tellus,
Quæ prius vndoso gurgite plena palus.
Mox stagni patuere sinus; viridique sub aruo
Squamigerum vidit nauta salire pecus.
Nec rate iam voluere peti, nec arundine pisces,
Insidiante capi sed potuere manu.
Continuò fratres coierunt ambo. Coire
Non potuere, prius quàm daret vnda viam.

CXXX.

S.Sabina Martyr, cœlum suspiciens.

Astra quod erecto Telluri præfero vultu;
Suspice, si caussam noscere, Terra, cupis.

CXXXI.

S.Gertrudis Virgo, manibus pectus constringens.

Illecebras, ah Terra, tuas promittere cessa;
Im-

Impleuit totos altera gaza sinus.

CXXXII.

Ad Christum puerulum, in tabula depictum, & pomum è mortis arbore decerpentem.

Pullulat è putrido funesta cadauere planta;
Parce puer tenera tangere poma manu.
Imò, puer propera mala tangere poma: nequibunt
Illa semel dextra tacta nocere tua.

CXXXIII.

Petro Canisio ægrotanti; optata auicula capiendam se obtulit.

Cùm Senio Morboque grauis iam fracta nequiret
Ex humili Petrus membra leuare toro,
Poscere iussus erat, si quas pallentia vellent
Non fastiditas ora probare dapes
Et data quaque forent: seu prada petita fuisset
Fluminis ex vnda; fluminis vnda daret.
Seu turunda foret; turunda parata fuisset:
Seu mansum peteret; prabita mansa forent.
Fortè poposcit Auem. Mox omnia quaritur Ales
Per fora; Venalis nulla sed Ales erat.
Desperanda Seni iam cœna erat illa; cupita
Per Vitreas intrò cùm volat illa fores.
Cœna ea Turdus erat, pinguius simillima Turdo,
Aut certè, qualem vouerat ager, erat.
Illa ter, illa quater per inane cubile pererrans
Ambijt humanas cœna futura manus.
Iussa proinde capi; subit agri capta palatum;
Nusquam alibi Nidum maluit esse sibi.
Vili Petre potes cœnare, vbi sedulus Aer.

In

In tua non emptas fercula mittit Aues.

CXXXIV.

S. Nicolaus Tolentinas, in Crucem intuens.

Fixa licet spectare Crucem mea lumina pergant,
In Cruce non possunt illa videre Crucem.

C XXXV.

B. Ignatius in templo Mariano inter preces peruigilat.

Ante Sacram Loiola studet dum flebilis aram
Peruigiles tota fundere nocte preces,
Pendula destitui captabat fomite Lampas,
Et vacuum Templi nox operire tholum;
Quæsijt ergo diu, exhausta Loiola lucerna
Vnde nouus posset suppeditare latex.
Mox liquidi siccetur, ait, mihi Lampas oliui;
Hanc meus ex oculis qui fluit Humor alet.

CXXXVI.

Ad Iacobum Biruuam S. I. Oeconomum Religiosum & mirè Sanctum.

Speratam quoties auara messem
Eluso seges horreo negabat,
Aut Vindemia parcior Falerni,
Vix vllam dabat Amphoram Lyai;
Et quauis inopumque diuitumque
Mœrebat domus, ac sibi propinquum
Credebat penus imminere fatum;
Tu læto Socijs Iacobe vultu
Victum pluribus vberem ferebas.
Nam te paupere Cella sub Ministro

Cella

Cella ex omnibus vna, nesciebat
Nec parcam segetem; nec imminuta
Permisit Cumulum emori farina.
Sed quamuis Cadus bis & his abundos
Praeberet sitientibus Culullos,
Durauit tamen Amphora, & meracis
Nunquam desijt esse feta Nimbis.
Cesset Vinea, Vinitorqre cesset,
Cessent Arua, segesque cesset: vno
Dum curabitur horreum à Iacobo.
Vltro Messis in horreum; vltro in vnam
Est vindemia transitura Cellam.

CXXXVII.

Imago Christi lacrimantis.

Fundere iam sicca lacrimas didicere tabellae;
Dediscunt artem lumina nostra suam.

CXXXVIII.

Ad discipulum, noctu à Christo refugientem.

Ne Dominum comitere, fugis, vestemque relinquis
Nudaque iam sola corpora nocte tegis,
Sic tectus rubor, inquis, erit. Nil proficis: Ipsa,
Sit licet atra, tua iam rubet vmbra fuga.

CXXXIX.

De P. Iacobo Remo S. I. Viro sanctissimo, & defunctorum mirabili patrono.

Hic est ille Senex, Iacobus ille,
Cuius perpetuo rigata fletu
Illa incendia sunt, quibus pianda
Sub terra gremio cremantur Vmbrae,

O quan-

O quantas (ſimul vt profunda nigro
Nox inuoluere cœpit Aſtra peplo)
Quantas, ò Superi, ſubire ſenſit
Vmbrarum lacrimantium cateruas?
Adſtabant foribus, manuſque mutis
Tendebant miſerabiles querelis:
Seu votis Superos vocaret ille,
Seu pernox tacitum cubile crebro
Impleret gemitu; genuque flexo
Subiecta trabis Aſſerem grauaret;
Seu ſomno grauis aridos Iacobus
Duro in robore collocaret artus;
Seu quicquid faceret; ſubibat illa
Vmbrarum lacrimantium caterua;
Et nunc auſa piaculare longis
Abſoluenda ſacrum rogare flammis;
Nunc ieiunia velle; diluendis
Nunc orare ſuis flagella culpis:
Nunc expoſcere lacrimas, rigando
Quem terra in gremio ferebat, igni.
Et quicquid petiiſſet illa & illa
Vmbrarum lacrimantium caterua,
Oratus dabat impigre Iacobus:
Et fuſis oculi vtriuſque nimbis
Iuſſos obruit expeditus ignes.
At iam deſiit ille lacrimare:
O quos ignibus alteros rigandis
Vmbra iam poterunt habere nimbos.

CXL.

De Angelis in ſtabulo viſis.

Cælicolas quæ cauſſa polo diſcedere iuſſos
In malè ſarta caſæ tecta migrare iubet?

Nimirum

Nimirum patria dum filius exula t Aula,
Patria nunc famulos non alit Aula greges.

CXLI.

De S. Christophoro.

Limina Christophorus stellata viderat Aula
Granaior; ad vastam limina parua domum:
Nam breuis angustos arctauit ianua postes,
Prcceroque minor porta Gigante fuit.
Territus ergo, poli caperet me Regia, dixit,
Ianua mensura si foret apta mea.
Vtendum ingenio est: Humero tenus altior exto,
Perque humiles ceruix non sinit ire fores:
Ite aliquis, strictoque caput diuellite ferro;
Corpore transiri porta minore potest.
Ocyus excelsa caput à ceruice resoluit,
Et minor, abiecta sidera parte subit.
Ingenium in magno quid quaris, turba, cerebro?
Plus sapit abiecto Christophorus cerebro.

CXLII.

De studio Anachoretarum, in corpore affligendo.

Bella, quibus crudo multamus terga flagello,
Iratasque cuti cogimus esse manus;
Thebaicis olim bellata fuere colonis,
Et per Niliacos infremuere specus.
Nuda alibi stimulant setosi pectora villi,
Nudum alibi torquet ferrea zona latus.
Deijcit hunc rigidus centeno pondere thorax,
Vinctaque crudelis circumit ossa chalybs.
Vlcerat hic fixis exermia membra vepretis.

Atque

Atque dolet, quoties caussa doloris abest.
Calcat hic immotis eadem vestigia plantis,
Stansque solet noctem, stansque fugare diem.
Incubat hic saxis; hic hiantibus excubat antris;
Hibernas inter decubat ille niues;
Iste siti sua labra; fame hic sua viscera torquet:
Hic gelido mergit membra prausta lacu.
Et tamen emersis redeunt incendia membris,
Terreat illiso mox nisi terga flagro.
Quid querimur nostris? Priscorum verbera confer,
Esse meros dices seria nostra iocos.

CXLIII.

De S. Bennone Thaumaturgo.

Siqua Machaonias superarunt vulnera vires;
Vlcera pæoniam si pepulere manum,
Si nihil exhausto profecit Cosmus aheno,
Si tetram timuit vis medicata luem;
Currite, Bēno luem fugat; & leuat vlcera Benno,
Tactàq; gratuitò vulnera Benno iuuat.
Sæpe videt claudos lento subrepere tractu,
Quos iubet erecto mox properare gradu.
Sæpe manum tacito videt intabescere letho,
Oratusq; manum viuere Benno iubet.
Lumina quin etiam longis damnata tenebris,
Cogit in amissum Benno *redire diem.*
Cedere sæpe febres; deliria cedere cogit;
Penè prius præbet, quam petat æger, opem.
Ite alij, & precio medicatos vendite succos:
Hunc medicum gratis, quem vocet, æger habet.

CXLIV.

De S. Guilielmi Metamorphosi.

Heroum pertesus opes Gulielmus auorum,
In deserta suam transtulit antra domum.
Longus ibi tunica cataphracto in tegmine fleuit,
Purpureà quicquid riserat in tunica.
Nam prauincta chalybs illi circundare colla,
Et lorica reum cœpit ahena latus.
Sepsit & hamatus præcordia conscia thorax,
Et grandi gemuit cassidis ære caput.
Horrebatq; pedis deformi tibia nodo,
Et merus in toto corpore carcer erat.
Viuere non piguit tam tristi in carcere? dices:
Nescio: sed scio, ibi non piguisse mori.

CXLV.

De Piore, etiamsi sororis aspectũ refugiente.

Iam longùm abfuerat Pior; oblitùsq; suorum,
Nec matris tulerat nec patris ora Prior:
Absenti (quid enim non ausit fœmina?) fratri
Destinat impensas cùm Soror ægra preces.
Et, simul egra meum mihi fratrem videro, dixit,
Ægra statim viso fratre valebo soror.
Hic, quid agas, frater? contemnes vota precantis?
Durior Armenijs esse ferere feris.
Parebis? Veneris tibi visa recurret imago:
Quæq; semel fuerit visa, videnda diu est.
Ambiguus Pior ergo diu, quò tenderet, hæsit:
Demum ait, hac illam callidus arte petam.
Mox spectanda sua sic præbuit ora sorori,
Mutua ne quà oculis cerneret ora suis.
Clausit enim geminis oculorum lumina valuis.
Obiectaq; sibi condidit illa manu.
Ne sis Aegra, meos vis, inquit, cernere vultus;
Aeger ego ne sim, nolo videre Tuos.

EPI-

EPIGRAMMATVM

LIBER SECVNDVS.

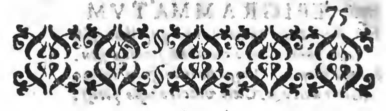
DEIPARÆ

Virginum Virgini Sacer.

PROGRAMMA.

AD MAGNAM VIRGINEM Dei Matrem.

VIRGO Parens, geminos Orbis Regina per Orbes,
Et Magna, quamuis Maxima, Prole minor:
Altera Virginibus mihi parta Volumina Musis
Virginea cupiunt degere tuta sinu.
Prima tuus iam Natus habet. Tu proxima Nato
Mater es: hoc igitur proxima Carmen habe
Sint Maiora licet multorum Carmina: Maior
Carminis vllius nulla Patrona fuit.

LIBER SECVNDVS VIRGINVM

CHORVS PRIMVS.

I.

Virginitas oſtentis comprobata.

EV temerata neget Genialis fœdera lecti
Seu probet intactos nupta Virago toros;
Aſtra fidem faciunt, patronaque Sidera clamant,
Et mentita Stygis probra tacere iubent.
Innuba ſeu quærat primæui Virgo pudoris
Indicium; indicium Virginis, Ara facit.
Ipſa fuiſſe viris ſi corpora caſta negentur,
Caſta fuiſſe viris corpora, tumba probat.
Inde ſub illæſis teritur lamna ignea plantis;
Inde repentino flore vireſcit humus.

Inde fluunt viuis tumulata liquoribus ossa.
Inde carent longo membra sepulta situ.
Rideat humanos Virgo bene conscia testes;
Cùm deerunt, Cœlo vincere teste potest.

II.

Deiparæ Virginitas tribus lilijs monstrata.

Edere signa volens Mariani Mysta pudoris,
Prodigijs fertur signa dedisse tribus.
Ter baculo percussit humum; testesque futuros
Ter de percussa surgere iussit humo.
Surrexere statim ter iussi surgere flores,
Liliaque è triplici prosiliere sinu.
Virginis istud, ait, fœcunda est Lilium: & istud
Virginis indicium parturientis habet.
Tertius enixa flos matris adumbrat honores,
Flore sed hoc ipso purior illa fuit.
Obstupuit tot monstra Fides; & pergere cessa,
Cessa, ait: ostentis res stabilita sat est.
Ni satis est, baculo perge omnem cadere Terram.
Tota tibi fieri Lilia Terra volet.

III.

Franciscus vrticas vertit in rosas.

Terra nobilis Vmbria propago
Franciscus; decus Vmbriæ perenne.
Insuetus Paphias vbi fauillas
Imis gliscere sensit in medullis;
Crassa proijciens moras Abolla,
Hortensem fugit impigre in palæstram,
Et nudus vocat hostem; & insolentem
Audax corporis improbi iuuentam

Vrticas

Vrticas rotat inter, ac licentem
Illis vindicat, increpatque flammam.
Vrticam tamen ille dum supino
Incumbit grauis obterit que tergo,
Vrticam fieri repentè versa
Sentit nobile lilium figura,
Sic Francisce, licet vepreta quaras,
Et sentes tibi carduosque; norunt
Vrtica tamen, & vepreta, quale
Franciscum decat cubare lecto.

IV.

Dorothea Theophilo rosas è cœlo promittit ac mittit.

Cana gelu, & niueis hiemabant arua pruinis,
Et nemus amissas flebat, & hortus opes:
Cùm moritura, Crocos, & odori lilia prati
Et placitas ibat carpere Virgo rosas.
Hic Iuuenis risitque rosas, ridensque poposcit,
Nec mora, quas risit, quasque poposcit habet.
Nam puer ex Astris, ipsis formosior Astris,
Portat odorato munera verna sinu.
Hac, ait, Elysijs tibi Lilia mittit ab hortis,
Ah malè ludibrio risa puella tuo
Ille probat donum; pueri probat ora, sed hortos
Pra pueri dono, pra pueri ore probat.
Parce tuas iam, Virgo, rosas mihi mittere, dixit,
Cernere tota horti malo rosetà tui.
Dixit, & in strictos bene credulus irruit enses,
Aestiuumque subit cœlo hiemante nemus.
Res noua? qui flores Astrorum risit, & hortos;
Huic iubet offensum Numen vtrosque dari.
Ergone iam luimus, cũ spreta capessimus? inquit;

O vtinam, quisquis spreuerit Astra, luat.

V.

Sirenus contra Sirenes ab cœlite defenditur.

Lasciuos vbi se Sirenus inter
Aetna feruere deprehendit ignes,
Et nullis opem ab imbribus, Venite
O rores gelidi: inquit, ò liquores,
O Euri Zephyrique: vosque lenti
Qui terra gremium rigatis, imbres:
Et quicquid gelidum vsquam, & humidum vsquam est,
Huic illabere pectori, liquatur,
Huic aspergere corpori, crematur.
Infelix Acheruntia paludis
Obsessum calor vstulat; meaque
Absumit meditullium medulla.
Vix hoc desierat rogare; iamque
Rores & zephyros, & auram, & imbrem
Et quicquid gelidum vsquam, & humidum vsquam est,
Vastatis videt aduenire membris:
Dum cœlestibus elegans ab Aulis
Lauum vulnere non dolente Ephebus
Flammati lateris reclusit antrum,
Et clausum Veneris peremit astum.
Id Vulnus fuit vnum: At illud vnum
O quot Vulnera vulnus interemit!

Faber

VI.

Faber Castus, ferrum candens impunè tractat: lapsus, vstulatur.

Casta per incudem dum brachia versat Apelles,
Exercetque pius sueta metalla Faber;
Forcipe reiecta domitos impunè per ignes
Errat, & hibernas æstimat esse niues.
Quin etiam tollens vndante metalla camina,
Inserit in nudas ipsa metalla manus.
Quippe nequit tactos ignis violare lacertos,
Virgineo septos quos videt esse gelu.
At simul admissum patrauit crimen Apelles,
Cœpit edax artus vrere flamma reos.
Tunc Ignem faber esse alium credebat: at ignis
Idem erat; idem alium senserat esse fabrum.

VII.

Brigitta Virgo Aram tangit, & Ara virescit.

Explorantibus admouetur Aris
Testatura suum Brigitta nullo
Tactum crimine conscio pudorem:
Hinc arentis vt asseris seniles
Et longa carie situque adesas
Ara contigit expiantis oras;
Cœpit surgere plurimus vireti
Cum verna decor hic & hic iuuenta;
Frondebant virides, stupente templo,
Secta quercubus aridis Tabella:
Et quod iam senio grauante rosum
Cœptarat malè verminare lignum,
Viua constitit ebrium medulla.

Impleuit totos altera gaza sinus.

CXXXII.

Ad Christum puerulum, in tabula depictum, & pomum è mortis arbore decerpentem.

Pullulat è putrido funesta cadauere planta;
Parce puer tenera tangere poma manu.
Imò, puer propera mala tangere poma: nequibunt
Illa semel dextra tacta nocere tua.

CXXXIII.

Petro Canisio ægrotanti; optata auicula capiendam se obtulit.

Cùm Senio Morboque grauis iam fracta nequiret
Ex humili Petrus membra leuare toro,
Poscere iussus erat, si quas pallentia vellent
Non fastiditas ora probare dapes
Et data quæque forent: seu præda petita fuisset
Fluminis ex vnda; fluminis vnda daret.
Seu turunda foret; turunda parata fuisset:
Seu mansum peteret; præbita mansa forent.
Fortè poposcit Auem. Mox omnia quæritur Ales
Per fora; Venalis nulla sed Ales erat.
Desperanda Seni iam cœna erat illa; cupita
Per Vitreas intrò cùm volat illa fores.
Cœna ea Turdus erat, pinguiue simillima Turdo,
Aut certè, qualem vouerat æger, erat.
Illa ter, illa quater per inane cubile pererrans
Ambijt humanas cœna futura manus.
Iussa proinde capi; subit ægri capta palatum;
Nusquam alibi Nidum maluit esse sibi.
Vili Petre potes cœnare, vbi sedulus Aer.

In tua non emptas fercula mittit Aues.

CXXXIV.

S. Nicolaus Tolentinas, in Crucem intuens.

Fixa licet spectare Crucem mea lumina pergant,
In Cruce non possunt illa videre Crucem.

C XXXV.

B. Ignatius in templo Mariano inter preces peruigilat.

Ante Sacram Loiola studet dum flebilis aram
Peruigiles tota fundere nocte preces,
Pendula destitui captabat fomite Lampas,
Et vacuum Templi nox operire tholum;
Quæsijt ergo diu, exhausta Loiola lucerna
Vnde nouus posset suppeditare latex.
Mox liquidi siccetur, ait, mihi Lampas oliui;
Hanc meus ex oculis qui fluit Humor alet.

CXXXVI.

Ad Iacobum Biruuam S. I. Oeconomum Religiosum & mirè Sanctum.

Speratam quoties auara messem
Eluso seges horreo negabat,
Aut Vindemia parcior Falerni,
Vix vllam dabat Amphoram Lyæi;
Et quauis inopumque diuitumque
Mœrebat domus, ac sibi propinquum
Credebat penus imminere fatum;
Tu læto Socijs Iacobe vultu
Victum pluribus vberem ferebas.
Nam te paupere Cella sub Ministro

Cella ex omnibus vna, nesciebat
Nec parcam segetem; nec imminuta
Permisit Cumulum emori farina.
Sed quamuis Cadus his & his abundos
Praeberet sitientibus Culullos,
Durauit tamen Amphora, & meracis
Nunquam desijt esse fata Nimbis.
Cesset Vinea, Vinitorqre cesset,
Cessent Arua, segesque cesset: vno
Dum curabitur horreum à Iacobo.
Vltro Messis in horreum; vltro in vnam
Est vindemia transitura Cellam.

CXXXVII.

Imago Christi lacrimantis.

Fundere iam sicca lacrimas didicere tabella;
Dediscunt artem lumina nostra suam.

CXXXVIII.

Ad discipulum, noctu à Christo refugientem.

Ne Dominum cemitere, fugis, vestemque relinquis
Nudaque iam sola corpora nocte tegis.
Sic tectus rubor, inquis, erit. Nil proficis: Ipsa,
Sit licet atra, tua iam rubet vmbra fuga.

CXXXIX.

De P. Iacobo Remo S. I. Viro sanctissimo, & defunctorum mirabili patrono.

Hic est ille Senex, Iacobus ille,
Cuius perpetuo rigata fletu
Illa incendia sunt, quibus pianda
Sub terra gremio cremantur Vmbra,

O quan-

O quantas (simul vt profunda nigro
Nox inuoluere cœpit Astra peplo)
Quantas, ò Superi, subire sensit
Vmbrarum lacrimantium cateruas?
Adstabant foribus, manusque mutis
Tendebant miserabiles querelis:
Seu votis Superos vocaret ille,
Seu pernox tacitum cubile crebro
Impleret gemitu; genuque flexo
Subiectæ trabis Asserem grauaret;
Seu somno grauis aridos Iacobus
Duro in robore collocaret artus;
Seu quicquid faceret; subibat illa
Vmbrarum lacrimantium caterua;
Et nunc ausa piaculare longis
Absoluenda sacrum rogare flammis;
Nunc ieiunia velle; diluendis
Nunc orare suis flagella culpis:
Nunc exposcere lacrimas, rigando
Quem terra in gremio ferebat, igni.
Et quicquid petijsset illa & illa
Vmbrarum lacrimantium caterua,
Oratus dabat impigre Iacobus:
Et fusis oculi vtriusque nimbis
Iussos obruit expeditus ignes.
At iam desijt ille lacrimare:
O quos ignibus alteros rigandis
Vmbra iam poterunt habere nimbos.

C.XL.
De Angelis in stabulo visis.

Calicolas quæ caussa polo discedere iussos
In malè sarta casæ tecta migrare iubet?

Nimirum

Nimirum patria dum filius exula t Aula,
Patria nunc famulos non alit Aula greges.

CXLI.

De S. Christophoro.

Limina Christophorus stellata viderat Aula
Granaior; ad vastam limina parua domum:
Nam breuis angustos arctauit ianua postes,
Precteroque minor porta Gigante fuit.
Territus ergo, poli caperet me Regia, dixit,
Ianua mensura si foret apta mea.
Vtendum ingenio est: Humero tenus altior exto,
Perque humiles ceruix non sinit ire fores:
Ite aliquis, strictoque caput diuellite ferro;
Corpore transiri porta minore potest.
Ocyus excelsa caput à ceruice resoluit,
Et minor, abiecta sidera parte subit.
Ingenium in magno quid quaris, turba, cerebro?
Plus sapit abiecto Christophorus cerebro.

CXLII.

De studio Anachoretarum, in corpore affligendo.

Bella, quibus crudo multamus terga flagello,
Iratasque cuti cogimus esse manus;
Thebaicis olim bellata fuere colonis,
Et per Niliacos infremuere specus.
Nuda alibi stimulant setosi pectora villi,
Nudum alibi torquet ferrea zona latus.
Deijcit hunc rigidus centeno pondere thorax,
Vinctaque crudelis circumit ossa chalybs.
Vlcerat hic fixis exermia membra vepretis.

Atque

Atque dolet, quoties caussa doloris abest.
Calcat hic immotis eadem vestigia plantis,
Stansque solet noctem, stansque fugare diem.
Incubat hic saxis; hic hiantibus excubat antris;
Hibernas inter decubat ille niues,
Iste siti sua labra; fame hic sua viscera torquet:
Hic gelido mergit membra perusta lacu.
Et tamen emersis redeunt incendia membris,
Terreat illiso mox nisi terga flagro.
Quid querimur nostris? Priscorum verbera confer,
Esse meros dices seria nostra iocos.

CXLIII.

De S. Bennone Thaumaturgo.

Siqua Machaonias superarunt vulnera vires;
Vlcera pæoniam si pepulere manum,
Si nihil exhausto profecit Cosmus aheno,
Si tetram timuit vis medicata luem;
Currite, Bēno luem fugat; & leuat vlcera Benno,
Tactuq; gratuitò vulnera Benno iuuat.
Sæpe videt claudos lento subrepere tractu,
Quos iubet erecto mox properare gradu.
Sæpe manum tacito videt intabescere letho,
Oratusq; manum viuere Benno iubet.
Lumina quin etiam longis damnata tenebris,
Cogit in amissum Benno *redire diem.*
Cedere sæpe febres; deliria cedere cogit;
Panè prius præbet, quam petat æger, opem.
Ite alij, & precio medicatos vendite succos:
Hunc medicum gratis, quem vocet, æger habet.

CXLIV.

De S. Guilielmi Metamorphosi.

Heroum pertesus opes Gulielmus auorum,
In deserta suam transtulit antra domum.
Longus ibi tunica cataphracto in tegmine fleuit,
Purpureà quicquid riserat in tunica.
Nam prauincta chalybs illi circundare colla,
Et lorica reum cœpit ahena latus.
Sepsit & hamatus præcordia conscia thorax,
Et grandi gemuit cassidis ære caput.
Horrebatq; pedis deformi tibia nodo,
Et merus in toto corpore carcer erat.
Viuere non piguit tam tristi in carcere? dices:
Nescio: sed scio, ibi non piguisse mori.

CXLV.

De Piore, etiamsi sororis aspectũ refugiente.

Iam longùm abfuerat Pior; oblitùsq; suorum,
Nec matris tulerat nec patris ora Prior:
Absenti (quid enim non ausit fœmina?) fratri
Destinat impensas cùm Soror ægra preces.
Et, simul egra meum mihi fratrem videro, dixit,
Ægra statim viso fratre valebo soror.
Hic, quid agas, frater? contemnes vota precantis?
Durior Armenijs esse ferere feris.
Parebis? Veneris tibi visa recurret imago:
Quæq; semel fuerit visa, videnda diu est.
Ambiguus Pior ergo diu, quò tenderet, hæsit:
Demum ait, hac illam callidus arte petam.
Mox spectanda sua sic præbuit ora sorori,
Mutua ne quà oculis cerneret ora suis.
Clausit enim geminis oculorum lumina valuis.
Obiectaq; sibi condidit illa manu.
Ne sis Aegra, meos vis, inquit, cernere vultus;
Aeger ego ne sim, nolo videre Tuos. EPI-

EPIGRAMMATVM

LIBER SECVNDVS.

DEIPARÆ

Virginum Virgini Sacer.

PROGRAMMA.

AD MAGNAM VIRGINEM Dei Matrem.

VIRGO Parens, geminos Orbis Regina per Orbes,
Et Magna, quamuis Maxima, Prole minor:
Altera Virginibus mihi parta Volumina Musis
Virgineo cupiunt degere tuta sinu.
Prima tuus iam Natus habet. Tu proxima Nato
Mater es: hoc igitur proxima Carmen habe
Sint Maiora licet multorum Carmina: Maior
Carminis vllius nulla Patrona fuit.

LIBER SECVNDVS VIRGINVM

CHORVS PRIMVS.

I.

Virginitas oſtentis comprobata.

EV temerata neget Genialis fœdera lecti
Seu probet intactos nupta Virago toros;
Aſtra fidem faciunt, patronaque Sidera clamant,
Et mentita Stygis probra tacere iubent.
Innuba ſeu quærat primæui Virgo pudoris
Indicium; indicium Virginis, Ara facit.
Ipſa fuiſſe viris ſi corpora caſta negentur,
Caſta fuiſſe viris corpora, tumba probat.
Inde ſub illæſis teritur lamna ignea plantis;
Inde repentino flore vireſcit humus.

Inde fluunt viuis tumulata liquoribus ossa.
Inde carent longo membra sepulta situ.
Rideat humanos Virgo bene conscia testes;
Cùm deerunt, Cœlo vincere teste potest.

II.

Deiparæ Virginitas tribus lilijs monstrata.

Edere signa volens Mariani Mysta pudoris,
Prodigijs fertur signa dedisse tribus.
Ter baculo percussit humum; testesque futuros
Ter de percussa surgere iussit humo.
Surrexere statim ter iussi surgere flores,
Liliaque è triplici prosiliere sinu.
Virginis istud,ait,fæcunda est Lilium: & istud
Virginis indicium parturientis habet.
Tertius enixa flos matris adumbrat honores,
Flore sed hoc ipso purior illa fuit.
Obstupuit tot monstra Fides;&,pergere cessa,
Cessa,ait: ostentis res stabilita sat est.
Ni satis est,baculo perge omnem cædere Terram.
Tota tibi fieri Lilia Terra volet.

III.

Franciscus vrticas vertit in rosas.

Terræ nobilis Vmbriæ propago
Franciscus;decus Vmbriæ perenne.
Insuetus Paphias vbi fauillas
Imis gliscere sensit in medullis;
Crassa proijciens moras Abolla,
Hortensem fugit impigre in palæstram,
Et nudus vocat hostem; & insolentem
Audax corporis improbi iuuentam

Vrticas

Vrticas rotat inter, ac licentem
Illis vindicat, increpatque flammam.
Vrticam tamen ille dum supino
Incumbit grauis obteritque tergo,
Vrticam fieri repentè versa
Sentit nobile lilium figura,
Sic Francisce, licet vepreta quæras,
Et sentes tibi carduosque; norunt
Vrtica tamen, & vepreta, quale
Franciscum deceat cubare lecto.

IV.

Dorothea Theophilo rosas è cœlo promittit ac mittit.

Cana gelu, & niueis hiemabant arua pruinis,
Et nemus amissas flebat, & hortus opes:
Cùm moritura, Crocos, & oderi lilia prati
Et placitas ibat carpere Virgo rosas.
Hic Iuuenis risitque rosas, ridensque poposcit,
Nec mora, quas risit, quasque poposcit habet.
Nam puer ex Astris, ipsis formosior Astris,
Portat odorato munera verna sinu.
Hæc, ait, Elysijs tibi Lilia mittit ab hortis,
Ah malè ludibrio risa puella tuo
Ille probat donum; pueri probat ora, sed hortos
Præ pueri dono, præ pueri ore probat.
Parce tuas iam, Virgo, rosas mihi mittere, dixit,
Cernere tota horti malo roseta tui.
Dixit, & in strictos bene credulus irruit enses,
Aestiuumque subit cœlo hiemante nemus.
Res noua? qui flores Astrorum risit, & hortos;
Huic iubet offensum Numen vtrosque dari.
Ergone iam luimus, cū spreta capessimus? inquit;

O vtinam, quisquis spreuerit Astra, luat.

V.

Sirenus contra Sirenes ab cœlite defenditur.

Lasciuos vbi se Sirenus inter
Aetna feruere deprehendit ignes,
Et nullis opem ab imbribus, Venite
O rores gelidi: inquit, ò liquores,
O Euri Zephyrique: vosque lenti
Qui terra gremium rigatis, imbres:
Et quicquid gelidum vsquam, & humidum
vsquam est,
Huic illabere pectori, liquatur,
Huic aspergere corpori, crematur.
Infelix Acheruntia paludis
Obsessum calor vstulat; meaque
Absumit meditullium medulla.
Vix hac desierat rogare; iamque
Rores & zephyros, & auram, & imbrem
Et quicquid gelidum vsquam, & humidum
vsquam est,
Vastatis videt aduenire membris:
Dum cœlestibus elegans ab Aulis
Lauum vulnere non dolente Ephebus
Flammati lateris reclusit antrum,
Et clausum Veneris peremit astum.
Id Vulnus fuit vnum: At illud vnum
O quot Vulnera vulnus interemit?

VI.

Faber Castus, ferrum candens impunè tractat: lapsus, vstulatur.

Casta per incudem dum brachia versat Apelles,
Exercetque pius sueta metalla Faber;
Forcipe reiecta domitos impunè per ignes
Errat, & hibernas æstimat esse niues.
Quin etiam tollens vndante metalla camina,
Inserit in nudas ipsa metalla manus.
Quippe nequit tactos ignis violare lacertos,
Virgineo septos quos videt esse gelu.
At simul admissum patrauit crimen Apelles,
Cœpit edax artus vrere flamma reos.
Tunc Ignem faber esse alium credebat: at ignis
Idem erat; idem alium senserat esse fabrum.

VII.

Brigitta Virgo Aram tangit, & Ara virescit.

Explorantibus admouetur Aris
Testatura suum Brigitta nullo
Tactum crimine conscio pudorem:
Hinc arentis vt asseris seniles
Et longa carie situque adesas
Ara contigit expiantis oras;
Cœpit surgere plurimus vireti
Cum verna decor hic & hic iuuenta;
Frondebant virides, stupente templo,
Secta quercubus aridis Tabella:
Et quod iam senio grauante rosum
Cœptarat malè verminare lignum,
Viuum constitit ebrium medulla.

Et tollas fora, Iudicesque tollas,
Ara absoluitur à loquente Virgo.

VIII.

Iuuenis lusurus, Annulum imagini B. Virginis indit: quem illa digito contracto recipit.

Lusus erat Iuuenum, quo pondus inane pilarum
Poscitur alterna, reijciturq; manu.
Hos inter preciosa vni radiabat Iaspis,
Aureâq; inclusas pala ferebat opes.
Hic, (ne sparsa pila deformi gemmula nauo,
Aut humili fieret sordida pala luto:)
Exuit Hesperium digitis ludentibus aurum,
Securo cupiens dona reposta loco.
Exigui iuxtà suberant Sacraria templi,
Magnaq; effigies Virginis intus erat.
Hic aspecta puer miratus imaginis ora,
Certè, ait, hac auro est digna puella meo.
Exemptàmq; suo depromens pollice gemmam
Inserit arrectum Virginis in digitum.
Non renuit donum porrectus Virginis index.
Sed citò contractis excipit articulis.
Quod puer vt sensit, serua aurum, ait, optima custos,
Pulchrior vt digito sit mea gemma tuo.
Nunc ego dum pueris puto me colludere mecum
Non pueros video ludere, sed Superos.

IX.

VValpuergis Virgo in tumulo sudat perenne oleum.

Quà VValpurgis habet sepulta tumbam

(O tumbam nimis, o nimis beatam!)
Illac marmore manat è perenni,
Imò è Virginis ossibus, perennis
Nimbus perpetua saluber vnda.
O qualis (Deus!) ille nimbus vnde!
Quàm morbis bonus, & cupitus agris!
Quàm sanis pretiosus! incolisque
Felix omnibus, accolisque nimbus!
Illum præ Syrio placere succo,
Illum præ Solymo probari oliuo,
Iurat Teutonis omnis ora; iurat
Quisquis Teutonis est propinquus oræ.
Serua Roma tuas vetusta lymphas.
Nos, quam tu tibi vana vendicabas,
Nobis Virgine gratulamur vnda.

X.

Bernardus è Deiparæ imagine lac impetrat.

Virgineo stabat signum venerabile Templo;
Indita cui magnæ forma parentis erat.
Hic solitam Bernardus opem dum sedulus optat;
Tergeminumque leui murmure dicit Aue;
Ter vocat ætheriæ portam blandissimus Aulæ;
Ter stellam æquoreæ cernuus orat aquæ;
Denique, Mater, ait, magni facunda Tonantis,
Incipe te Matrem Virgo probare meam.
Sic ait, & niuei respexit ad vbera signi,
Vbereq; è niueo lacteus imber ijt.
Qui medium flexo post quam Aera transijt arcu,
Arida Bernardi fluxit in ora liquor.

Ille diu dubius, dum dulcibus imminet vndis,
Credidit Hyblæo mella pluisse mero.
Victa sed Hybla fuit. Nectar quoq; credidit: Illa
Nectare sed dulci dulcior vnda fuit.
Hæc, tandem, hæc, inquit, Materni est gratia lactis,
Claude tuum; iam sunt pectora pota, sinum.
Imò age, pande sinum: da pluribus Vbera, Mater;
Nos quoq; lactentes, paruula turba, sumus.

XI.

Agnæ Politianæ tumulus manat iugi rore.

Si quem Cypridos vstulant calores,
Aut iactis agitat Cupido tædis.
Huc ad Virgineos reuisat imbres,
Imbres Virginis ad Politianæ.
Stillant iugibus arida ossa guttis,
Et Viuo pluit Agna humata rore.
Qualem nulla dedit Cilissa fusis
Nubes imbribus optimis liquorem;
Nec Roma (licet insolens Latinis,
Rursum sparsio fiat in theatris,)
Talis per cuneos, patrùmque possit
Vllus per podium meare riuus.
Nam riuum, modò quem putamus Agnæ
Humecto fluitare de sepulcro,
Certo certius est, venire cælo.

VIRGINVM CHORVS SECVNDVS.

XII.

Virginitas per luctam defensa.

Virginitas vt tuta suos armetur in hostes,
Ipsa fit in pœnas ingeniosa suas.
Nam seu blanda premant Cythereia bella puellam,
Mox sua terga ferit Virgo, Venusq; perit,
Siue puer Gnidio tela ignea dirigat arcu,
Tela per effusas dissipat illa preces.
Seu tacitè insidias alias paret, illa repugnat,
Insidiasq; alijs excipit insidijs.
Inde pudor paribus paria arma repercutit armis,
Atq; ignes alio fortior igne ferit.
Cumq; repulsa Venus redit vsq; rebellis & vsque,
Ipse flagris reducem verberat vsq; pudor.
Scilicet ipsa Venus, quæ sint sua præmia, nouit;
Inde redit toties ad flagra, digna flagris.

XIII.

S. Thomas Aquinas titione fæminam fugat.

Ingenuos Thomas cùm viueret inter Ephebos,
Castior ingenuos inter Ephebus erat.
Sæpe quidem pueri Venus ora modesta probauit,
Sæpe probata tamen condidit ora puer.
Deniq; dum puero, Venus arcto in carcere sentit
Ostia captanda nulla patere fuga;
Idaliam festina iubet properare ministram,
Quæ solito pectus fallat inerme dolo.
Terq; quaterq; manus illi intulit improba; at

Reppulit illatas terq; quaterque manus.
Nec tamen illa, quater discedere iussa, recessit.
Sed quater, atque iterum est ausa redire quater.
Quid faceret? Clausus vetat illum erumpere postis,
Ipsaque pra clauso poste, puella vetat.
Aequorea spectaret aquas è rupe; profundas
Lapsus ab aequorea rupe subiret aquas.
Cerneret Aetnaos Siculis à montibus ignes,
Iret in Aetnaas, igne stupente, faces.
Pugnaret iaculo, iaculi si tela videret;
Si foret hasta, manu rapta statim hasta foret.
Arcus adesset, eum caperet puer obuius arcum;
Vidit fortè focum; prabuit arma focus.
Elatoq; puer debellat torre puellam;
Et Veneris flammas altera flamma necat.
Cur hodie talis tam rara est pugna? puella
Desijt, an talis desijt esse puer?

XIV.

Iacobus Anachoreta, ne à fæmina vratur, ipse se vrit.

Impia mentito plangebat pectora questu,
Decepturа pium spurca puella senem.
Tende manus, inquit, tacitoque medere dolori:
Nam moribunda grauis pectora morbus habet.
Audit; & inde cauere Senex Venerē optat; & inde
Tollere serpentem membra per agra luem.
Nempe, ait, à Medico nisi tangitur agra, necatur:
Et Medicum, simul ac tangitur, agra necat.
Altera culpa mihi grauis; altera culpa puella;
Vtraque consilio est culpa cauenda meo.
Ergo salutiferi ceroma poposcit oliui,
Et tetigit dextra pectora nuda manu.
Sed simul exemplo rediuiuus Scæuola magno

Misit

Misit in ardentes brachia laua roges.
Vtraq; dum gemino sic arsit palma camino,
Arsit maiori dextera palma foco.

XV.

Franciscus in Niuibus volutatur.

Cùm purum Stygio calore corpus
Vrgerent Veneres Cupidinesque,
Et plures Venus & Cupido plures
Primis ignibus admoueret ignes;
Franciscus gelidas cupiuit vndas:
At nullas habuit December vndas.
Nam stabat glacialis, & gelatas
Velabat niuium pruina terras.
Quas cum cerneret ille, mox seuerus
Hibernas ruit vltor in pruinas.
Et ventis hiemantibus, niuoso
Persultat generosus in theatro.
Hic frigente manu, sibi Ministros,
Hic de vellere candicante Vernas,
Hic Natos sibi format, hic Nepotes.
Sed dum Tollere cogitat Nepotem,
Magno frigore congelatus, ipsum
Ignatus propè Sustulit parentem.

XVI.

Benedictus in vepribus se versat.

Quà Valles super inuias propinquis
Rupes aeria minantur Astris,
Squallenti Benedictus in recessu
Cum tetro Veneris flagraret æstu,
Voluit vindice corpus in vepreto,
Et spinas vagus inter atque sentes

Iam

Arsit terra caloribus; nec una
Sese feruere sentiebat Aetna.
Tunc cœpere nouis adusta prunis
Sparsa pectora postulare lymphas.
Tunc Ammonius vnus inter omnes
Ne quo castus adureretur astu,
Non riui petijt meantis vndas,
Non imbres gelidos; nec alsiosi
Incensus glaciem cupiuit Hami;
Sed ne quo tamen vreretur astu,
Diuersum cecidit lubens in astum.
Nam fracto puerum vt fugaret arcu,
Nudos ignibus vstulauit artus.
Hæc est ars noua: Ne cremeris igne,
Ipsum quærere, quo cremeris, ignem.

XIX.

Bernardus lacu suos ignes restinguit.

Ora videt temere Bernardus vt obuia Nymphæ,
Obuia Bernardus penè per ora perit.
Nam penitus peruasit edax scintilla medullas,
Tactaque funestus serpsit in ossa calor.
Ille quidem tacitum generosus pertulit ignem,
Et nocuo constans Victor in igne fuit.
Vastauere tamen magis ac magis omnia flammæ,
Et domito venit maior ab igne vapor.
Tum querulo Bernardus opem clamore poposcit,
Pectora vt afflato spargeret vsta gelu.
Fortè videns glacie stagnantem cominus vndã,
Hæc, ait, ardores molliet vnda meos.
Insiluitque ferox, & toto corpore mersus
Defendit Medico membra cremata lacu.
Has venus in thermas si sæpe lauanda veniret.

Non

Non ita Baianis semper egeret aquis.

XX.

Ioannes Bonus, assulas sub vngues infigit, & dolore voluptatem vincit.

Gentiles Bonus inter inquilinos,
(Vicino licet amne, Mincioque
Per ripas, per & effluente pontes,)
Ardebat tamen impotentiore
Quàm si Mulciberi caleret igne.
Non lympha liquor obuius, nec aura
Ventorum, licet vberes, iuuabant.
Quò se verteret, vsitata noto
Quem defendere nollet ars ab hoste?
Defendit dolor insolens. Acutas
Primores agit assulas sub vngues,
Hîs telis pugil obuius fatigat
Incursu miserabili columnas.
Tùm verò fugere omnis ardor, omnis
Fractis cedere viribus Voluptas
Sulcaret Venerem licet cruentus
Sæua tigridis aut leonis vnguis,
Hîs nullos tamen vnguibus putaret
Impressos Venus esse sæuiores.

XXI.

Apelles Virgo faber, candenti ferro fœminam profligat.

Artificis dum folle cauo faber excitat ignes,
Et victore domat dura metalla foco,
De Phlegethonteo prorepit fœmina furno;
Fœmina, cui stygius flabat ab ore vapor.
Vicinumque petit funesta lampade pectus;

Quæ

Qua prius intactum lampade pectus erat.
At faber vt sensit peregrina incendia pruna,
Non, ait, iste meo prodit ab igne calor.
Conuersusque videt (monstrum furiale) nocti em
Fœminam, ad incautum ponè subisse latus,
Mene, ait, ergo tuis, fornax, petis improba flammis?
Ipsa etiam flammis faxo petare meis.
Effrontemque ferit candenti fulmine frontem;
Stridentemque reo mergit in ore facem.
Non tulit illa iocum; sed adusta repentè refugit,
Erubuitque suas frons inhonesta notas.
Fæmina ne qua fabro posthac aude esse molesta;
Scis qualem incudem possit habere faber.

XXII.

Anonyma Virgo è Brigittæ familia pedes adurit, ne aduratur.

Insons è grege Virginum puella
Quòd vano nimium periculosam
Audiret Iuueni placere formam:
Vssit suppositis pedem fauillis.
Emersere repentè pustulaque
Et puris sanies, cruorq; cruris,
Et nidor pedis, & dolor tumoris;
Hac flamma pepulit puella flammam.
Dextram Mutius vrat; & stupenda
Porsennam patientia triumphet
Vstus Scæuola; dum puella plures
Ambusto pede sauciarit hostes.

XXIII.

Anonymus Iuuenis in prunas abijcitur, vt amorem triumphet.

Insidias Iuueni tendebat fæmina casto.

Phædra

Phædra suo quales struxerat Hyppolitho.
Ille quidem Venerem sæpe indignatus abegit,
Sæpe sed eiectam, sæpe redire videt.
Quid, Iuuenis, tandem faciam, impatiẽtior inquit.
Eminus à tergo, & cominus instat Amor.
Omnia conari pergit Venus. Omnia pergat:
Hippolythus redeo, si mihi Phædra redit.
Me fugiente, diu nequijt mala vipera pelli;
Experiar, quid me non fugiente queat?
Inde diem Iuuenis veniendi dicit, & horam;
Dictaq; iam Veneri cœpit adesse dies.
Illa venit. Sed operta videns vestigia prunis,
Et sola candenti strata calere foco:
Et super ardentes Iuuenem decumbere prunas,
Consortemque sui se esse iubere tori:
Omnia conari perterrita desijt: vltroque
Inuitata licet, desijt illa tamen.
Nempe torum timuit; retroque relapsa refugit;
Impatiens calidi Sponsa toralis erat.

XXIV.

Franciscus Xauerius sanguinem eiectat, horrore obiectæ Veneris.

A sudore Xauerius diurno
Vix olim modica potitus vmbra.
Nocturnum ruit æger in soporem.
Confestim Stygiæ mouentur Vmbræ,
Circumstant Veneres Cupidinesque,
Et spurcis animant torum figuris.
Queis obnititur ille dum figuris,
Et turbas Venerum Cupidinumque
Impugnat cubito, ferasque pellit.
Sopitis licet artubus cateruas;

Ingens

Ingens assiduo statim duello
Erumpit rosei cruoris imber:
Et nares per, & ora per, soluto
In lectum ruit impotens meatu
At pugnam Venus arduam perosa
Damnauit pluuia ruentis imbrem;
Et non fulmine, sed cruore victa,
Nocturna properauit è palaestra.
Sed cur imbre Xauerius rubente
Perfudit Venerem? Rogas? Habebat
Omnes iam Venus antea colores,
Vnum non habuit Venus ruborem.

VIRGINVM.

CHORVS TERTIVS.

XXV.

Virginitas per mutilationem seruata.

F*Orma pudicitiae comes olim fida, petulcis*
Vt laqueos factam se videt esse procis:
Ipsa sibi bellum facit indignata, suamque
Saepe notat frontem vulnere, saepe genam.
Inde modesta sibi laniarunt ora puellae,
Tutus vt in laeso viueret ore pudor.
Inde aliae telis oculos hausere cruentis,
Frusta suis aliae trunca tulere labris.
Illa caput rasit, quasque olim sedula gemmis
Struxerat, euulsas iam cupit esse comas.
Illa verecundas irato vulnere nares,
Et quodcunque Venus posset amare, secat.
Deniq;

Deniq; iam cupiunt deformes esse puellæ;
Seq; oculis Iuuenum displicuisse, placet.
Esse iubes vultus formosos Virginum? amare
Formosos vultus desine, semper erunt.

XXVI.

Nicetas linguam in Venerem euomit.

Vt Iuueni Cæsar Nicetæ bella pararet,
Bella, quibus Cypria signa tulere faces.
Blanda Semiramij violaria quæsijt horti,
Strataq; Pæstanis Amphitheatra rosis.
Hinc aderant medicæ folijs pubentibus vmbræ.
Hinc aderat streperâ non graue murmur aquæ.
Mollia subter erat de Coa stragula tela.
Subter erant niuei plumea valla tori.
Iussit in hoc Iuuenem resupinum astringere lecto,
Sericaq; in captos indere vincla pedes.
Et Tyrio iussit distendere brachia texto;
Ille Prometheas credidit esse feras.
Inde Theatrali de Scena fœmina prodit,
Incensura suo fœmina quidq; foco.
Tunc Iuuenis violas odisse; & pascere vepres;
Tunc gelidas inter stragula velle niues.
Vrticas tunc malle rosis; tunc floribus vndas;
Strataq; plumigero plumbea præ thalamo.
Et, validi si robur, ait, Samsonis haberem;
Heroa caderent vincula rupta manu.
Nunc manibus quia tela meis aliena negantur,
Tela mei dentes ingeniosa dabunt.
Ergo secat mediam Dens pulcro vulnere Linguã.
Inq; genas Veneris frusta cruenta vomit.
Erubuit non sponte Venus, profugùmq; repentè
Retulit à casto victa pudore pedem.

Dentis hic error erat: Quo morsu tangere Linguâ
Se ratus est, illo Tacta puella fuit.

XXVII.

Anianus oculum, quo fœminam vidit, exsculpit.

Incautos Anianus in vagantem
Obtutus malè fixerat puellam.
Mox facti memor; instituit profanum
Magnis fletibus increpare vultum.
Ac ne per subitum inscius calorem
Funestas ageretur in favillas,
Quid pœnas, ait, exigo minores?
Non est, non satis est mihi, salacem
Solis fletibus expiare flammam.
Vindictas decet exigam Viriles,
Et magno sceleri pares. Repenteque
Armatis manibus sibi minatur,
Erronemque oculum severus ultor
Infestis trahit Vnguibus. Nec illo
Quicquam lumine deinde vidit; vna
Quo sat viderat antea in puella.

XXVIII.

Lucia oculos, quibus placuerat, effodit.

Obuia miratus visa Rex ora puellæ,
Lucentesque duas casta per ora faces:
Protinus exarsit, formamque petulcus honestam
Instituit apposito sollicitare metu.
Territa Virgo metu, fœdique Cupidine regis,
Confundit niueas picta rubore genas.
Hinc pro Rege timor stetit; hinc pro Virgine virtus;
Cedere

Cedere nec patiens ille, nec illa fuit.
Lis decisa fuit postremò magna; Timorem
Victor vbi elusum iussit abire Pudor:
Nam moritura prius, quàm consensura; parauit
Ambiguo Regem fallere Virgo dolo.
Quæ tibi pars, inquit, nostra placet optima forma?
Quam tibi cunque voles, opta, & habebis, ait.
Ille, oculi placuere. Oculos, illa inquit, habebis:
Parua mora est; voto, Rex, potiere tuo.
Ferte citi cultros. Cultrisque stupentibus hausit
Ipsa sua præceps lumina bina manu.
Quæ placuit nostri pars, inquit, corporis, hæc est:
Iam potes vsque oculis pascere vota meis.
Horret in audaci mutatos Virgine vultus
Rex; neque iam in læso, quod probet, ore videt.
Seruaret cùm Virgo oculos, Rex perdidit; & cùm
Perderet illa suos, repperit ille suos.

XXIX.

Lucia eadem in eodem facinore, bis laudanda.

Sensit casta suos placere vultus
Astanti temere puella Regi;
Et pertæsa suam pudica formam;
Quid vultum placet, inquit, inter omnem?
Vultum, Rex, oculi, inquit, inter omnem.
Iratis subitò puella telis
Dilectos rapit è genis ocellos.
Quos cùm mitteret erutos Tyranno,
Iam securius, inquit, hos amabis.
Et quamuis oculis carebo raptis,
Dum sim Lucia, Luce non carebo,

Sed

Sed Rex eruto & hinc & hinc ocello,
Credebat duo rapta de sereno
Phœbi sidera Cynthiaque Cælo.

XXX.

Agata mamillas amittit ne pudorem.

Virgo Sicana viro toties optata, refugit
Optantem toties Virgo Sicana virum.
Ergo minax Prætor violenta voce puellam
Ad sua cunctantem iura venire iubet.
Illa, mina nihil, inquit, agent. Infestior ille
At meus hic, inquit, non nihil ensis aget.
Illa, nec Ensis aget. Simul ergo laborat vterque
Ille suas vires, illa probare suas.
Lictorum glomerata ruit manus vndique; & vndique
Adstantum innumerus Carnificum numerus;
Vna puella tamen numero circumdatur illo.
Vna per innumeras prompta perire manus
Siue oculos, inquit, ferro præbere iubetis,
Ferro oculorum ambos euacuate sinus:
Siue genas, sulcate genas: seu pectora vultis,
Pectora quo vultis nuda ferite modo.
Siue manus, truncate manus; seu brachia, habete
Brachia; siue pedes vultis, habete pedes.
Nemo pedes voluit tortorum; brachia nemo:
Nemo manus; nemo pectora; nemo genas.
Sola mamilla fuit pœnis optata scelestis;
Sola data in pœnas ergo mamilla fuit.
Sectaq; crudeli sunt vbera forcipe. Credo
Nulla tibi, Iudex, vbera tacta prius.

Cari-

XXXI.

Carilephum, virum castum, fæmina curiosè aspiciens, excæcatur.

Neu quam fœminei obuius videret
Fallacem Carilephus oris vmbram;
In siluas ijt, auiasq; rupes
Ignoti vagus inquilinus antri,
Sed dum fallere eum puella certat
Mentito malè curiosa sexu,
Per siluas, ait, inuiasque rupes
Ibo fœmina; fœminam videbit
Vasti tetricus inquilinus antri,
Quamuis tetricus vsque sit, videbit.
Mox accingitur, & stola virilem
Fallaci super inijcit lacernam
Et lucos per, & inuias per vmbras,
Occurrit fugienti; & intuendam
Se prabet renuenti; & intuendum
Silua fœmina quarit inquilinum.
Sed vix cœperat ille eam videre,
Et mox desijt illa se videre.

XXXII.

Apollonia dentes Virginitate impendit.

Niliacos dum Nympha toros illecta, recusat,
Et pluris thalamis omnibus Astra facit:
Carnificum pugnos, & ahena fulmina palma,
Per geminas sentit crebra tonare genas.
Non tremefacta tamen clypeo vim depulit vllo,
Sed propria malas cassidis instar habet.
Ergo ruunt penita vulsi de sede moalres,
Ossaque è fracto decidit ore seges.

Credi-

Crediderat tortor, Thebanis altera sulcis
Semina Cadmaea iacta fuisse manu.
Penèque iam timuit, ne stragem vltura cruentam
Surgeret è tali Messis ahena satu.
Nil metue ex isto ferratum semine; Messem
Auratam è tali crescere dente decet.

XXXIII.

Euphemia, & Margarita Virgines sibi nares detruncant.

Purpureas vbi casta genas Euphemia sensit,
Et sua displicitis ora placere Viris,
Quid faciamus? ait, laqueos natura tetendit,
Ipsa suas facies fabricat insidias.
Qua me cunq; vident, rapio malè cauta vidētes;
Obuiaq; aspectus vulnerat ora meus.
Arte pudicitiam peregrina Virgo tuere:
Forma nocet; formam, Virgo, perire iube,
Dixit, & Ambrosium cultro festina labellum
Amputat; in Nares vsq; seuera suas.
Margaris hac cernens defendi strage pudorem,
Admouit similes Naribus ipsa minas.
Tum, licet informi squalleret vulnere forma,
Pulchrior ex illo vulnere forma fuit.
Si res supplicio tali plectuntur amata,
Pridem erat ipse suo dignus amore procus.

XXXIV.

Brigitta formam perdit, vt pudorem conseruet.

Vt pictis sibi vidit à labellis,
Et forma vitio periculosa
Lasciuam fieri Brigitta frontem;

Contendit prece seria ; venusta
Multo vt tubere conderentur ora.
Nec verò Deus admouere pronam
Contentis precibus moratus Aurem,
Promisit dare tuberumue gibbos,
Aut frontis maculas, cutisue nauos.
Aut quosuis cuperet Brigitta morbos.
Mox cœpit macies patrona totos
Et mœstus color occupare vultus.
Contactum quoque lumen impetrato
Virgo comperit emori veneno.
Et tunc credidit esse se venustam,
Post quàm desijt esse tam venusta.

VIRGINVM
CHORVS QVARTVS.

XXXV.
Virginitas cæde aut cædis periculo seruata.

IAm stupet eneruem Venus esse Cupidinis arcum;
Iam Veneris gelidas esse Cupido faces.
Tot iaculo Iuuenes petit ille? tot illa puellas,
Fixa tamen nullo pectore tela videt.
Quippe Pudor viso pueri fugit auius arcu,
Aut fugere arte nequit cùm Pudor, arte perit.
Hinc iubet è tectis in præceps ire pudicas
Et prope deprensas amne perire Nurus.
Hinc itidem stringit rediuiua Lucretia ferrum,
Patronaque fodit pectus inerme manu.
Antiochus rursum si balnea sordidus intret,
Inue-

Inueniet Virgo, Democlis arte, fugam.
Scilicet ingenium est alijs, producere vitam;
Virgo fit in proprias ingeniosa neces.

XXXVI.

Pelagia, mater duæque Comites in vndas.

Mater vt hostiles timida cum plebe caueret
Insidias, sumpta quasijt antra fuga.
Rescijt hostis iter, profugisque celerrimus instat
Siue parans dono cogere, siue metu.
Ergo, licet fugerent cautè per deuia, semper
Pressa puellares pinxit arena pedes.
Ventum erat ad vastas pendēte crepidine lymphas,
Per quas nullius copia pontis erat.
Hic hæsere pares; genitrix, quid malumus? inquit,
Ponè ruunt hostes; ante morantur aquæ.
Stamus? adest lasciua cohors, tergoq; minatur:
Pergimus? insanas obijcit vnda minas.
Mitior vnda tamen: si nescit parcere, mergat.
Sat mihi dum castas merserit, vnda dabit.
Et citius dicto, ruit alti in gurgitis vndas:
Debuit hàc etiam turba scelesta sequi.

XXXVII.

Apollonia vltro in ignes.

Pellæa sibi quondam vt in palæstra
Structos innuba Virgo vidit ignes,
Quos lictor ferus, & minax satelles,
Ni promitteret, vsque & vsque alebant:
Vanè creditis, inquit, vllam ab isto
Vinci posse Viraginem camino.
Lentum imò est mihi, iussa vimque vestram
Expectare; locum date, occupabo.

Et ruptis ſimul hinc & hinc catenis
Stridentes ſubit ipſa ſub procellas.
I nunc, & minitare Cæſar ignes.
Iam te continuò nouos in ipſis
Dices cernere Mutios puellis.

XXXVIII.

Pelagia Virgo Antiochena, præcipitio defenſa.

Quæ Pelagi gaudet ſocio cognomine Virgo,
Et Syrÿ patriam littus Orontis habet;
Illa verecundæ quondam ſibi conſcia formæ,
Inſidiaturis fugerat ex oculis:
Fugerat illa quidem: ſed mox videt illa, reuulſis
In pateſacta procos tendere tecta ſeris.
Quid faceret? Stabat munito Regia ſaxo,
Regia ſublimes turribus æqua minas:
Occupat hoc pauidi feſtina pudoris Aſylum,
Vitet vbi hoſtiles iam prope capta manus.
Repperit intentus tamen illa cubilia prædo;
Ergo cubile aliud celſius illa petit.
Repperit illud item. Toties modo prodita Virgo
Effugiam per quod deniq; dixit, iter?
Nec mora: abit præceps ſũmis è turribus: Vnã hanc
Hoſtibus ignotam viderat eſſe viam.

XXXIX.

Sophronia cultro ſuam caſtitatem à ludibrio vindicat.

Matronæ placitas iubebat ædes
Cingi milite Cæſar, & proteruo
Acciri ſibi fœminam à miniſtro.
Quæ cum reſciÿt imperata; paullum

Mutato

Mutato ſtetit impedita vultu:
Mox ficto Mulier pudica riſu,
An ſordes, ait, has laciniarum
Abſtergi prius, induiq; mundum
In noſtro ſinis alterum cubili?
Id verò licet, inquit: i proinde
Totam corporis enoua, iuuentam.
Faxo, inquit mulier; rubere totum
Pectus purpureo videbis oſtro.
Mox cultrum rapuit ferox, & alto
Pectus nobile verberauit ictu.
Et iam ſanguine plurimo cruenta,
Quæ nulli cupitis placere, dixit,
Hanc circumdate purpuram puellæ.

X L.

Euphraſia ingenio Virginitatem tuetur.

Ibat ad inſcripta famoſa cubilia cella
Flebilis è patria tracta puella domo.
Ecce furens animi, ſtimulante Cupidine curris
Infelix eadem Miles ad antra gradu.
Incautamque procus molitur ludere Nympham;
Nympha ſed incautum luſit acuta procum.
Nam, violente meo parce, inquit, prædo pudori
Et veniæ precium grande reponа tuæ.
Tentaʒet inerme meo line quodnis vnguine pectus.
Illæſum à quouis vulnere pectus erit:
Vnge pedem, pes tutus erit: latus vnge, valebit:
Vnge femur, ſpernet vulnera quaq; femur.
Ipſa Machaonij documentum ero prima liquoris,
Fraudis erit iugulo pœna luenda meo.
Inde ſuum clauſa de pyxide promit oliuum.

Et sua mendaci colla madore linit.
Huc, ait, infestum vibra valido impete telum,
Elusura tuas sunt mea colla minas.
Iussit. At ille graui iugulum ferit arduus ictu,
Deceptòque caput territus ense secat.
Quaris adhuc, vires habeant quas vnguina miles?
Seruanda vires virginitatis habent,

XLI.

Michael Verinus, castissimus Iuuenis, ne virginitatem amittat, vitam amittit.

Verinus, puer innocens, Ibera.
Nuper gloria nobilis Iuuenta,
Cum letho propior videret omnes
Desperasse Machaonum cateruas:
Aut porro superesse tam malignis
Vnam à Cypride febribus medelam:
Vnam se Podalyrij modesta
Victuram negat indoles per horam:
Abscedant Veneres; Cupidinumque
Infames, ait, exulent cohortes:
Qua cum tot noceant bonis; mihi vni
Si prodesse velint, malus videbor.

XLII.

Iacelina Virgo Appula, per mare effugit.

Cogeret inuitam ne quis sibi nubere, fugit
Appulla, nequicquam fratre sequente, soror.
Sed fugiens prarupta subit iuga; magnus vbi alta
In mare de celsa margine saltus erat.
Hic stetit; & longè despectans aquora; fratrem
Hac, ait, iratum rupe cauere potes.
Longius ire vetat fugientem ripa puellam?

Longius

Longius at certè ripa volare sinet.
Mox volat immenso delapsa per aera saltu,
Quà via vix oculis antè data vlla fuit.
Hàc delapsa ferum sicco pede permeat æquor,
Et Maris attonitas libera calcat aquas.
Postquàm, Christe, tuis pressisti Nerea plantis,
Virgineos nouit iam Mare ferre pedes.

XLIII.

Virgo inter Eburones è Rheno euadit; proci duo merguntur.

Iussa pudicitiam didicit defendere lympha,
Et Venerem peragunt ipsa elementa ream
Cernis vt è Rheni metuendo littore præceps,
Altera patronas Clælia tranet aquas?
Ne fallente puta pede sic cecidisse: ruinam
Ipsamet optauit spontè puella suam.
Nulla ope cùm posset turbam euitare salacem,
Præbuit hanc illi deniq; Rhenus opem,
Sed qua turba procax ereptos sensit amores,
Arte suos; illa perstitit arte sequi.
Nam duo conscensos ausi propellere lintres,
Exceptam medijs eripuere vadis
Illa memor, si castam, inquit, permittitis adsum:
Sin prohibetis, aquas, ecce, reuiso meas.
Et simul insiliens repetitas Virgo sub vndas,
Subruit obscœnam vindice calce ratem,
Demersisq; procis, natat omnem impune per amnē.
Quis sensum has lymphas non habuisse putet?

XLIV.

Virgo Mantuana in Mintium Amnem.

Mincius Andinis vbi iam conterminus aruis

Ausonias curuo ponte coronat aquas,
Illic riuali iactatam turbine Nympham,
Firmiùs illo ipsos ponte stetisse ferunt.
Nam ferus instabat furijsq; vrgebat adulter,
Inde viam claudens ensibus, inde fugam.
Illa tamen, si, inquit, non est quò viua recedam,
Certè erit hic aliquid, quò moritura cadam.
Continuò de ponte, minas risura procaces,
In patrios fluctus libera Virgo ruit.
Territus ille fuga; cur te ipsa miserrima mergis?
Mincius est, inquit, quò peritura cadis.
Vorticibus magnis trahit ille rapitq; natantes.
Mincius est: Amnem, stulta puella, time.
Illa, nihil metuo mersuri gurgitis iram,
Ira pudicitiam dum tueatur, ait.
Nulla locum sperent in tali incendia Nympha,
Quæ minimas toto subruit amne faces.

VIRGINVM

CHORVS QVINTVS.

XLV.

Virginitas in fornice illæsa.

Prostat vbi patulo Siren inhonesta theatro,
Et titulum cella figit amica sua.
Sæpe Nurus illuc & honesto corpore Nymphas
Impia raptari Iudicis ira iubet.
At pudor in cella manet inuiolabilis; & se
Non exspectata sæpe tuetur ope.
Nam quæ visa sibi est nullos habitura patronos,
Sæpe Viros habuit, sæpe puella feras.

Altera

Altera nunc Urso, nunc altera tuta Leone,
Tertia, (quis credat?) Milite tuta fuit.
Hac alia defensa via; quem pura subiuit,
Purior ex illo fornice rursus ijt.
Obstupuit noua monstra Venus. Mea lustra, quis (inquit,
Facta pudicitiæ crederet esse scholam?

XLVI.
Virginis Antiochenæ, & Christiani militis mirabilis pugna.

Flebat in Idalio captiua puella cubili,
Innumeris vbi erat ianua septa procis;
Quæ pius vt sensit discrimina miles, eidem,
Quam non sperauit virgo, parauit opem.
Limen enim pacto venale præoccupat auro;
Et prior infames hac subit arte fores.
At procul ingresso perterrita milite Virgo,
Fugit; ab aspecto ceu fugit Agna lupo.
Quem malè cauta fugis? quòue inscia Virgo recedis?
Non ego, ait, capti prædo pudoris ero.
Consilio fugitura meo; prius abijce vestes
Cauta tuas; vestes indue Virgo meas,
Illa dolos, castaq; timens ludibria formæ,
Sueta sua differt ponere lina stola.
Vix demum thoraca suis inuita papillis
Iungit; & inuita ponderat arma manu.
Induitur contra, muliebri cyclade miles,
Prolixoq; Syram syrmate verrit humum.
Hic ego miles ait mentita puella manebo:
Tu fuge mentito vera puella Viro.
His fugit illa dolis. Iuuenem sed barbara visum;
Amissæ pœnas pendere turba iubet.
Aduolat hic Virgo, iam Virgine fortior Adsum:

Ausonias curuo ponte coronat aquas,
Illic riuali iactatam turbine Nympham,
Firmius illo ipsos ponte stetisse ferunt.
Nam ferus instabat furijsq; vrgebat adulter,
Inde viam claudens ensibus, inde fugam,
Illa tamen, si, inquit, non est quò viua recedam,
Certè erit hic aliquid, quò moritura cadam.
Continuò de ponte, minas risura procaces,
In patrios fluctus libera Virgo ruit.
Territus ille fuga; cur te ipsa miserrima mergis?
Mincius est, inquit, quò peritura cadis.
Vorticibus magnis trahit ille rapitq; natantes.
Mincius est: Amnem, stulta puella, time.
Illa, nihil metuo mersuri gurgitis iram,
Ita pudicitiam dum tueatur, ait.
Nulla locum sperent in tali incendia Nymphæ,
Quæ minimas toto subruit amne faces.

VIRGINVM

CHORVS QVINTVS.

XLV.

Virginitas in fornice illæsa.

Prostat vbi patulo Siren inhonesta theatrô,
Et titulum cellæ figit amica suæ.
Sæpe Nurus illuc & honesto corpore Nymphas
Impia raptari Iudicis ira iubet.
At pudor in cella manet inuiolabilis; & se
Non exspectata sæpe tuetur ope.
Nam quæ visa sibi est nullos habitura patronos,
Sæpe Viros habuit, sæpe puella feras.

Altera

Altera nunc Vrso, nunc altera tuta Leone,
Tertia, (quis credat?) Milite tuta fuit.
Hac alia defensa via; quem pura subiuit,
Purior ex illo fornice rursus ijt.
Obstupuit noua monstra Venus. Mea lustra, quis
Facta pudicitiæ crederet esse scholam? (inquit.

XLVI.

Virginis Antiochenæ, & Christiani militis mirabilis pugna.

Flebat in Idalio captiua puella cubili,
Innumeris vbi erat ianua septa procis;
Quæ pius vt sensit discrimina miles, eidem,
Quam non sperauit virgo, parauit opem.
Limen enim pacto venale præoccupat auro;
Et prior infames hac subit arte fores.
At procul ingresso perterrita milite Virgo,
Fugit; ab aspecto ceu fugit Agna lupo.
Quem malè cauta fugis? quòue inscia Virgo recedis?
Non ego, ait, capti prædo pudoris ero.
Consilio fugitura meo; prius abijce vestes
Cauta tuas; vestes indue Virgo meas,
Illa dolos, castaq; timens ludibria formæ,
Sueta sua differt ponere lina stola.
Vix demum thoraca suis inuita papillis
Iungit; & inuita ponderat arma manu.
Induitur contra, muliebri cyclade miles,
Prolixoq; Syram syrmate verrit humum.
Hic ego miles ait mentita puella manebo:
Tu fuge mentito vera puella Viro.
His fugit illa dolis. Iuuenem sed barbara visum;
Amissæ pœnas pendere turba iubet.
Aduolat hic Virgo, iam Virgine fortior Adsum:

Sola fugam cepi; sola piabo fugam.
Ille secus; nihil ista, Viri, nihil ausa. Patraui.
Crimen ego: solus puniar, inquit, ego.
Illa rogare magis; magis ille refellere. Crimen
Credat vterque suum, ni probet esse suum.
Vllane tam pulcram meminerunt secula litem?
Postulat absolui neuter; vterque timet.

XLVII.

Daria per Leonem à Lenone defenditur.

Iam Daria trahi impijs Tyranni
Captabat violenter à Ministris:
Iam Lenonibus vndiquaque septum
Spectabat lacrimabilis theatrum.
Et quo imbellis, ait, puella tendis?
Quo infelix raperis? potes penates
Olim viua subire tam profanos?
Quid differs, misera, interire? dixit
Plorans talia: cùm repente liber
Erumpens cauea Leo ferina
In turbam ruit vltor impudicam.
Fit latè fuga. Nemo iam minister,
Iam nemo manet in statu satelles.
Dilapsis igitur timore turbis
Perstat vindice præda cum patrono;
Et castam fera fæminam: feramque
Noscit fæmina casta: seque clamat,
Lenones timuisse, non Leones.

XLVIII.

Lucia nec ab igne, nec in fornice violatur.

Illa Syracusiæ virgo pars maxima famæ,

Lis

Lis vbi de forma, deq; pudore foret,
Iam Lena raptata manu, cùm proxima fada
Inscriptas Veneris cerneret esse fores.
Horruit infamem sceleris locum; &, Ergone castus
Ingredietur, ait, tale cubile Pudor?
Fige puella solo vestigia, fige; profanas
Rectiùs ante fores emorieris, ait
Mox immota stetit: Mox tracta potentiùs illa;
Fortior in fixo restitit illa gradu.
Inijcit ergo furens violentos turba rudentes,
Sed nullo impelli Virgo rudente potest.
Inde boues, inde addit equos. Sed Virgo ligatos
Inde stupere boues, inde coegit equos.
Turba igitur flamma circundat edace puellam;
Sed nihil illa sui flamma caloris habet.
Mox pice, restinctum mox ignem sulfure pascit,
Sed neque pix ignem, sed neque sulfur alit.
Quas ardere voles, remoue hac à Virgine tadas:
Quas cupis extinctas, huic, Venus, adde faces.

XLIX.

Columba Virgo ab Vrso custoditur.

Ferrato licet Vrsus occupatum
Sese Murice cernat, & grauanti
Colli robora pradedita millo:
Lenones tamen inter atque Lenas
Vim castæ fieri videns Columba,
Effracta volat Vrsus è cauerna,
Et millum simul, & simul morantem
Abrumpens violentior catenam,
In turbas ruit; horridusque cœpta
Disturbat Iuuenum impudentiorum;
Et pro Virgine dimicans, petulcos

Cogit cedere Iudicis ministros.
Nullos Virgo procos timebit vlla,
Quam talis comitabitur catella.

L.

Martianam Virginem repentinus paries tuetur.

Lenonem fugeret cùm Virgo modesta sequentem,
Et traheret lassos iam superanda pedes;
Quid misera restaret adhuc? iam penè premebat
Vltima virgineæ syrmata leno togæ.
Tenderet expassas prædonibus obuia palmas?
Capta foret palmis præda trahenda suis.
Præcipitem saltu peteret generosa ruinam?
Nulla, in quam rueret, tam propè vallis erat.
Ardua se in rapidos vndarum spargeret amnes?
Nusquam erat in plano ripa nec vnda solo.
Ergo precata Deum, timido petit arma pudori,
Nec Deus auersa reppulit aure precem.
Incipit enato tellus increscere vallo,
Et paries fata surgere grandis humo.
Disclusitq; repentè duos. Iamq; illa timere
Desijt; incepit leno timere sibi.
Maniaque vt subitò crescentia circumspexit,
Quæ sobolem hanc peperit tam citò Mater? ait.
Festino fuge leno gradu: locus iste minatur:
Pene erat, & factus tu quoq; murus eras.

LI.

Catharina Sueca per ceruum liberatur.

Tranquillo nemorum Catharina per æquora passu
Fortè tuos ibat visere, Roma, lares:
Cùm conspecta viris (quãquam fugisset) amantũ
Insi-

Insidiaturos cœpit habere greges.
Iamq; adeò comitante globo iuuenumque canumq;
Acer in ignara terga ruebat eques.
Huius ut insidias postico è puluere vidit,
Nec sibi concessam per sola plana fugam:
Sidera, clamat, opem; date opem cita sidera, clamat:
Lenta suam tellus ferre moratur opem.
Finierat, cùm bina leuans sublimia ceruus
Cornua, vicino tramite carpsit iter.
Ille canes, dominosq; canum per deuia traxit,
Corniger am peteret cù m sibi quisq; feram.
Sic elapsa manu, in tutum Catharina profugit,
Vsa patrocinio, cerue, puella tuo.
Sidera cur Tauros seruatis, & Astra Leones?
Dignior hic vestro Ceruus honore foret.

LII.

Agnæ pudor ab Angelo vindicatur.

Roma infamia dedecusq; Vesta,
Et tu Maxima, quæ vigil fouebas
Aeternas Capitolij fauillas;
Agnam cernite virginem, aut decennem,
Aut si grandior illa, tredecennem:
Quam cùm cernere Vesta, vosq; Vestæ.
Vnam cœperitis procul ministra;
Vester, (si pudor vllus est in vlla)
Aspecta pudor erubescet Agna.
Hanc cùm barbarus ad pudenda Iudex
Prostantis raperet theatra turba;
Vna omnes Iuuenesque Iudicesque
Et turba proba, consciasq; cella
Cælo vindice terruit puellas.
Nam stabat comes Aliger, latusq;

Stricta

Stricta Virginis ambijt machara.
Ingressus tamen alter est, & alter,
Et si quis super alterum alterumque
Aut audax nimis, aut nimis proteruus
Casta irruperat in cubile Nympha,
Illum terruit Aliger, rotato
Inssum protinus euolare, telo.
Sed vicit Iuuenis procaciori
Omnes nequior vnicus cachinno:
Sexcentis ait, ambiatur hastis,
Quod Cadmo neque fabulosa sulcis
Tellus parturientibus profudit:
Irrumpam tamen, inquit, & meo omnes
Cogam cedere milites amori.
Vix hac dixerat impudens, ruitque
Pulsis obuius hinc & inde turbis.
Iam Cella prope limen, & propinqua
Iam vestigia Virginis tenebat,
Cùm viso attonitus repentè cœpit
Oppallescere, & obrigescere artus,
Et vertigine agi, & labare genua.
Et prono exanimis iacere vultu.
I ride miser, atque fabulosos
Cadmi spernere milites labora:
Casta cum Pudor est tuendus Agna,
Non Cadmi tibi milites, sed ipsos
Cœli occurrere milites videbis.

LII.

Andragisyna sponte deformatur, ne contaminetur.

In thalamos genitor Natam iubet ire iugales.

Serus

Serus vti Nupta munere fiat Anus,
Patritios poterat bona dos spondere maritos.
Et formosa illis vel sine dote foret.
Abnuit illa tamen. Pater imperat; abnuit illa.
Forma iubet; formam negligit illa tamen.
Ergone vultus, ait, castam vetat esse decorus?
Efficiam, tutus possit vt esse Pudor,
Cernua mox Superos vda prece flagitat omnes,
Mutet vt infelix ora decora color.
Nec mora; tota subit sanies squallorque per ora,
Et faciem reddit ruga senilis anum.
Vndique pallor inest: flaui periere capilli,
Nullaque iam in tota Virgine Virgo fuit.
Tũ neq; forma Viros, neque dos dedit illa Maritos:
Et prope se Patrem noluit esse Pater.
At simul ac vidit tutum sibi Virgo Pudorem,
In secura prior transijt ora color.
Repperit hanc artem, qua Patrem cogeret. Illam
Vis iterum turpem cernere? Quare virum.

LIV.

Theophilæ pudorem Angelus defendit.

Magni flammeus Aliger Tonantis
Furto viderat improbo Clientem
In ludos Veneris rapi puellam,
Quam riualibus hinc & hinc Amantum
Cum cingi studijs, & impudentes
Iam tam cerneret inuolare turmas,
Occurrit citus; adiũmq; telo
Vindex obsidet ostium trisulco.
Nec cessit tamen omnis improborum
Conatus Iuuenum; sed vnus ipsos,

Audax

Audax aligeri subit per enses.
Extemplo iubet Ales incitato
Infandum caput interire telo.
Nec posthac alius subiuit. Vnus
Dum ferro cecidit, cecidit omnes.

LV.

Vuilgefortis Virgo barbę miraculo castitatem tuetur.

Bello nobilis ore Vuilgefortis
Laudatæ metuens virago formæ,
Vt matura viros iuberet omnes
Speratis procul abstinere tædis.
Constans poscit opem beatiores,
Quotquot nouerat incolas Olympi.
Formam cedere, Cœlices, *iubete,*
O formam, Superi, *periculosam.*
Non Mauræ cutis abnuo colorem:
Non qualem patrio calore tostas.
Cognata gerit Æthiops in vmbra:
Non siquid magis atrum & inuenustum
Tetrumq; illepidumq; sordidumq;
Tellus abdidit vspiam Nouerca;
Nullum respuo Monstrum: abire solam,
Hanc solam, ò Superi, *iubete formam.*
Audit vota pium pudica Numen,
Et monstri similem repente cogit
Mento crescere nesciente barbam.
Hic horror fuit insolens; Sodalis
Notam agnoscere noluit Sodalem;
Et Mater sobolem, & Soror sororem,
Et vultu voluit seueriori
Ignotam Pater abdicare prolem.

Domum

Demum se quoque Virginem vel ipsa
Barbatam potuit timere Virgo.
Sic quanto hæc proprior Viro est puella,
Tanto tutior à Viro est puella.

VIRGINVM

CHORVS SEXTVS.

LVI.

Virginitas per se ipsa clara.

Externis etsi titulis ornata triumphat
Virginitas, & opum grandius agmen habet:
Non eget ipsa tamen titulo, neq; diuite fuco,
Sed Superis etiam Sola placere potest.
Non ita Narcissi felicia germina candent,
Non ita Sidonio Murice lana rubet:
Et minor est Violis odor, & minor est Hyacinthis,
Et minor Hesperijs indita forma Rosis.
Illa fuit quondam Terris incognita: Nosci
Nunc eadẽ, & Terris nunc quoq; cœpta coli est.
Sed quoniam est oris cœlestibus edita; seruat
Ingenium, & patrios pergit amare lares.
Quid mirum est igitur stygios si repperit hostes
Virginitas? styx à Virgine victa fuit.

LVII.

Bernardus ab hospita inuasus, ingeniosè defenditur.

Visus adhuc puer esse quidem Bernardus; at vnus
Pulchrior è pueris omnibus esse puer;

Cùm

Cùm ſtygijs afflauit eum Venus improba tædis.
Qualibus afflatus non fuit ille prius.
Nam ſibi neſcio quam, ſurrepere Thaida ſenſit,
Virgineumq; dolo ſollicitare latus.
Pallere ſed cantum nequijt deprenſa pudorem.
Thais; ab intacto fœmina pulſa toro.
Fœmina pulſa ſemel, ſemel indignata receſſit.
Vſq; repulſa dein, vſq; reuerſa fuit.
Vſq; tamẽ reducem vt puer vſque repelleret hoſtẽ.
Vltima ſollicitus quaſijt arma pudor.
Ecce, repentinis horrere latronibus ædes
Clamat, & armatas in caput ire manus.
Illa, Latro non ſum, ſubmiſſo murmure dixit.
Non ſolet in noſtras Latro ſubire domos.
Ter clamata Latro; negat ipſa ter, eſſe Latronem.
Ipſe iterum ſociam ter ſibi poſcit opem.
Hoc vbi ter ſociam rupit clamore quietem.
Præſtitit oratam turba vocata fidem.
Accurrensq;, torum vigili face circumit omnẽ.
Sed fugit admotam fœmina latro facem.
Tolle tuam tibi, turba, facem: Puer iſte videri
Clarius à nobis iam ſine luce poteſt.

LVIII.

Catharina Senenſis, coronam ſpineam gemmeæ præfert.

Stellifera Catharina duas è ſede coronas
Viderat, à Chriſti penſilem vtramq; manu.
Sed ſpinis fuerat grauis hæc, grauis altera gẽmis,
Non illis precium, non decor vnus erat.
Oblatam cape, Chriſtus ait, Catharina, coronã
Seu placet iſta tibi, ſeu placet iſta cape.
Munera quis dubium gerat inter talia votum.

Gran-

Grandibus vt gemmis malit habere vepres?
Aude aliquid, Catharina, manus protende: quid hæres?
Inijce serta tuis gemmea temporibus.
Sustulit ambiguum Catherina dextera votum,
Da mihi, ait, tactu serta probanda meo.
Ac simul iniectis ruit in vepreta lacertis
Impositaque premit nobile sente caput.
Plurimus inde cruor per tempora & ora cucurrit:
Nec tamen optauit gemmea serta sibi.
Non hæc serta dolent, sint quamuis spinea, dixit,
Sunt facta attactu mollia, Christe, tuo.

L I X.

Musa Virgo infantula B. Virginem spectat.

Iam Cunis, puto, commodùm relictis
Castis Musa iocata cum puellis,
Inter sidereos videbat orbes,
Primam Numinis eminere Matrem.
Illi Sidera, Luna, Sol, & omnes
Erronum socij orbium, sub imis
Nutabant pedibus; suum exerentes
Magnis ambitionibus Nitorem.
Mille illam aligeri, gregesq; mille
Stipabant Iuuenum elegantiorum.
Quos illa & Iuuenes, & orbium orbes
Et lucem Iuuenum, orbiumq; lucem,
Oris sidere, luminùmque binis
Extinxit radiantium pyropis,
Talem paruula Virginem puella
Cùm iuxtà attonito videret ore;
Laudauit niueam modesta formam,
Contempsitque suam puella formam.

Et tales, ait, ò beata, tales
O semper liceat videre vultus,
Inflexit bona Virginem puella;
Et mox (ò noua res,) puella cœpit,
Post quàm viuere desijt, videre.

LX.

Othilia Cæca nascitur; à Christo oculis donatur.

Edita cum primam speraret Othilia lucem.
Iussa statim prima luce carere fuit.
Nam geminos caligo recens turbabat ocellos.
Velabatque duos Noctis imago sinus.
Tacta salutifero sed post quam est Virgo fluento.
Auctorata suo paruula Virgo Deo,
Diffugere caua fuscati luminis vmbra
Et subijt pulsa plurima nube dies.
Non sine caussa oculos illi Natura negarat,
Debebant Medico à nobiliore dari.
Nec sine caussa oculos dedit illi Numen; vt essent,
Quos lacrimis posset perdere Virgo suis.

LXI.

Theresa Angeli spectatrix.

Gentis gloria Betica Theresa,
Quamuis gaudia Calitum frequenter
Non parco biberis meraca voto.
Vt pra delicijs tuis, profana
Posses gaudia nauseare vita:
Quis sensus tamen ille? quis? (fatere.)
Quis tunc? quis fuit, ò Theresa sensus?
Cum nulla nebula iocantis vmbra
Illum è Cœlicolis beatum Ephebum.

(Quo-

(Quouis sidere pulchriorem Ephebum:
Iuxtà incedere, iuxtà adambulare,
Iuxtà alludere cerneres? & illam
Lanæ Cæsariem aureæ videres?
Aut illos oculorum vtrinque soles?
Aut illud decus oris? aut fluentis
Illos syrmatis extimi tumores?
Aut illos manuum tenerrimarum
Bellos articulosque, dactylosque?
Aut quicquid fuit elegans in illo
Quouis sidere pulchriore Ephebo.
Quis tunc, quis fuit, o Theresa, sensus?
Certo certius est, Theresa, nullum
In sensu tibi tunc fuisse sensum.

LXII.

Stanislaus Eucharistiam ab Angelo & B. Barbara Virgine impetrat.

Optabat Iuuenis diuinum Sarmata Mystam,
Porgeret Ambrosiam qui sibi Mysta dapem:
Nullus erat, Rursusque oculos animumq; retorsit,
Sed sacra qui ferret pabula, nullus erat.
Vertitur ad Superos; Neque Barbara defuit illi,
O nunquam ad nostras Barbara Virgo preces!
Hanc circum Aligeros videt; & cœlestia circum,
Aligeras ad se fercula ferre manus.
Hæsit in ambiguo, magis huc spectaret, an illuc?
Digna oculis Virgo, dignus is Ales erat.
Sed dubiam litem Munus cœleste diremit;
Dignum oculis illud munus vtrisque fuit.
Cum tamẽ inde Ales, cùmq; inde recedere Virgo
Ille procul nostris vellet, & illa, Plagis.
Hic Oculis iterum Cupientibus Æthera cernens

Se nimium est tardos questus habere pedes.
Nam si pondus iners Iuuenem tenuisset, ad Astra
Vsq; recessuros ille secutus erat.
Ite tamen, dixit, sine me: dum Munera detis
Tanta mihi; dabitis semper & Astra mihi.
Tu quoq;, ne noceas, istam mihi sæpe negato
Ambrosiam tellus; Barbara sæpe feret.

LXIII.

Marta hospita Christi, Virgo; hospite Virgine felix.

Ieiuno quoties dapes Magistro
Condit sedula Martha lautiores;
Nullis sumptibus abstinet, nec vllos
In Cœna precium fugit labores.
Sed largam licet instruat Culinam,
Et de diuite comparare censu
Exquisita laboret esculenta:
Affectu tamen illa largiori
Impensas superat dapum, & Culina
Fumantis precium vnico triumphat.
At nec fercula delicatiora,
Nec cultum huic placet hospiti cubile;
Sed qua Virgine degit in cubili,
Hunc Virgo trahit hospitem. Nec esse
Vllo maluit hospes in cubili:
Vllum aut maluit hospitem cubile.

LXIV.

Tharsilla & Aemiliana Virgines in cœlum inuitantur.

Lumina ad Eoos languentia verterat ortus
Tharsilla, in casto mox moritura toro.

Ecce

Ecce tibi? videt omne loco discedere Cœlum,
Et Superum innumeros inde venire greges.
Mille ibi Cœlituum, variata per agmina, turma;
Mille ibi Virginei visa theatra chori.
Mille itidem voces, itidem discrimina vocum;
Vox tamen ex illis gratior vna fuit.
Vox erat illa, Veni. Veniam, illa celerrima dixit,
O vtinam? nulla est, est mora nulla, sequar.
Sic abitura, videt memorem restare sororem;
Et, sinite hanc, inquit. Vox ait illa; sinam.
Mox Tharsilla: Soror, soror o comitare sororem:
Nescio quid pulchri visus Olimpus habet.
Illa itidem, veniam, dixitq; obijtq; vocante
Promptior ipsa etiam visa sorore soror.
Scilicet, aspexit cum sidera peruia Virgo,
Aegri etiam discunt accelerare pedes:

LXV.

Scholasticæ Virginis Anima ad cœlum euolat, in modum Columbæ.

Stellatos Benedictus vt polorum,
(Questus multa gemensq;) vidit orbes;
Longas exilij perosus horas,
Visa mœnia patria salutat,
Et votis cupit euolare, ab illa
In qua manserat exulum lacuna.
Portentum? videt illico migratam
Attolli, niuea in modum Columba,
Charam ad mœnia patria sororem.
Tunc fletu gemituque duplicato
Illi supplicuas tetendit vlnas:
Cùm non inuideam, inquit, hoc sorori
Tam felix iter; hoc iter quid audes,

Deserto,

Deserto, soror, iuuidere fratri?
Ifelix tamen, inscioq; fratre
Dilectos pete patria penates:
Celasti, fateor, fugam; euobasti:
Sed te, qua sequerer via, indicasti.

LXVI.
Catharinà Virgo Mart. lac pro sanguine fudit.

Vncorum rabies iam fracta, furorq; rotarum,
Et reliquum elusum fulmine pegma fuit:
Cùm Catharina caput tibi deniq; sustulit ensis,
Cœpitq; attonitum lacte madere solum.
Quippe videns pugnas in Virgine Terra viriles,
Lac nisi vidisset, crederet esse Virum.

VIRGINVM
CHORVS SEPTIMVS.

XXVII.
Virginitas inter Coniuges clara.

Ambiguam Salamādra fidem iam certa probasti;
Omnia victa tuo credimus esse gelu:
Pòst quàm nulla vident tædarum incendia; tuti
Inter contiguos fœmina virque toros.
Hinc Siculas videre potes, me teste, fauillas;
Hinc domitas inter repere salua pyras;
Cernimus vt refugæ timeant sua fœdera flammæ,
Dum quatit innocuas pronuba turba faces.
Hic neq; Virgo Viri vicino conflagrat igne,
Vir neq; vicino Virginis igne flagrat.

Frigidiora

Frigidiora Pudor videt esse cubilia nuptus,
Quàm videt hibernas Thracia silua Niues.
Mutarunt Elementa fidem. Prius Igne calebant
Omnia: nunc ipso frigus ab Igne venit.

LXVIII.

S. Iosephus in Coniugio Beatissimæ Virginis Virgo.

Virginis hic nupta, & Pueri maturus Alumni
In patria Custos, Exilioq; Comes,
Iesseia de stirpe licet, Regesque, Ducesque
Cognati numeret sanguinis inter Auos,
Ipse tamen tanta tam clarus Imagine gentis
Viuere Plebeij maluit arte fabri.
Sed Iesseia pari cùm Virgo locanda Marito
Nusquam vllum posset Virgo videre parem:
Monstratus faber iste fuit demum indice Virga;
Coniugij ò quanti pronuba Virga fuit!
Arida iam fuerat, iamq; omnibus orba medullis,
Parsq; supèr verni nulla viroris erat:
Viuere tota tamen, rursumq; virescere cœpit,
Cùm fuit illa fabri Virga resumpta manu.
Quomodo enim potuit florescere talis in illa
Virga manu? dices. Virgo erat illa manus.

LXIX.

Pulcheria Imperatrix Virgo Coniunx; fulcrum Imperij labantis.

Hac est illa Virago, quæ labantis
Orbis fulcijt anxij ruinas;
Cùm nemo diadema, desitosq;
Auderet populo leuare fasces:
Cùm deesset venientium cruentis

Qui compesceret hostium furores;
Hac Regnum fuit ausa patriosq;
Nullo sumere cum timore fasces.
Hac in legitimis puella tædis
Nunqum vllis fuit vstulata flammis:
Sed Virgo in domina fouebat aula
Nupti perpetuum decus Pudoris.
Didones procul hinc, Amazonumque
Abscedant temerariæ Phalanges;
Quisquis venerit hostis, hic in vna
Magnum Virgine Cæsarem videbit,
Magnam in Cæsare Virginem timebit.

LXX.

Chunegundis Imperatrix Virgo; per ignitos vomeres illæsa transit.

Cæsar vt exploret violati signa Pudoris,
Seruatamq; probet Virgo marita fidem:
Impetrat vltrices ante ora profundere prunas
Ferreaq; ignifero strata locare solo,
Hic, ait, obiectam calca pede Virgine flammam
Flamma potest læso dicere iura toro.
Virgo nihil cunctata; metu discedere iusso,
Instruit insontes ad noua bella pedes:
Ingrediturq; auidas illæso calce fauillas,
Vsta minus, patrio quàm Salamandra foco.
Absoluitq; reum calcata fauilla Pudorem;
Doctior in caussis nulla fauilla fuit.

LXXI.

Zacharias Cerdo, Coniunx, Virgo, cælites ministros habet.

Nupta Coniugis immemor, marito

Cùm

Cùm Cerdo senuisset in cubili;
Seu vicos per & auios recessus
Seu cæcas vagus iret inter vmbras,
Daduchos fugiens facesque, nunquam
Ancillantibus vsus est lucernis.
Sed de noctibus ille nil videret,
Solem luxit ei sereniorem
Cælestum globus anteambulonum:
Hæc præcedere turba prodeuntem,
Hi stipare satellites morantem;
Hi, quacunq; opus esset, hanc togati
Præstabant operam Viro ministri.
Reges cernite Cæsaresque, quales
Sint Cerdonibus anteambulones?

LXXII.

Henricus Virgo Imperator, Virginis coniunx.

Qui dominos potuit sine fastu cernere fasces,
Cernuaq; ante suos Regna iacere pedes;
Qui digitos gemmis ardere; suumq; modestus
Vidit adoratum gentibus esse caput:
Idem etiam socios sine sensu pertulit ignes,
Inq; toro nullum credidit esse torum;
Res licet ingentis sit pectoris vtraq; maior
Res fuit, in facibus non timuisse faces.
Hinc plãtu, Chunegunda, tuis, puto, flãma pepercit:
Parcere namq; tuo sueuerat ante Viro.

LXXIII.

Basilissa & Iulianus Antiocheni Martyres, Coniuges, Virgines.

Quà plenis Syrus alueis Orontes

Festinas rotat inquietus vndas;
Hàc castum simul in cubile venit
Desponsi Basilissa Iuliani:
Spirant gratuiti repente venti
Gratos naribus obuijs odores:
Non quos aut pluuia solent Cilissa
Aut messes Arabum, aut Eous imber;
Sed quos Elysium solet beatis
Cæli mittere ciuibus Rosetum.
Hanc huius Zephyri Virago pòst quàm
Afflatam Basilissa sensit auram;
Qua tu cinnama, frater, aut amoma
Arcano seris, inquit, in cubili?
Ille, in Virgine, dixit, ista lecto
Crescunt cinnama. Nil moror: perennem
Seruet lectulus, inquit illa, odorem,
Seruet cinnama, seruet hæc amoma.
Sensum nulla habuit peritiorem,
Quam qua Virginei decus Pudoris
Seruandum sibi sensit ex amomo.

LXXIV.

Cæcilia & Valerianus Martyres, Coniuges, Virgines.

Desponsi dum limen adit Geniale Mariti,
Iam Fescenninos Virgo perosa iocos;
Arcuit à pacto Iuuenilia brachia collo,
Sponsatisque peti noluit ora labris.
Cœlite noster, ait, Pudor est defensus Ephebo;
Ille meos thalamos plecteret; ille tuos.
Dignior ille vnus riualibus omnibus: vnus
Ille tua forma pulchrior; ille mea:
Hanc, Valeri, si tu ipse cupis quoq; cernere formã,

Cernere

Cernere solo illam Virginis ore potes.
Annuit ille simul: simul æthere venit ab alto
Cæcilia felix in penetrale Puer:
Aurea velabant generosum vellera pectus;
Fluxerat in niueos serica Ralla pedes:
Cæsaries radijs, vertex erat æmulus Astris,
Inq; Oculis Luna flamma duobus erat,
Obstupuit Sponsus, thalamosq; perosus, inhæsit:
Esseq; conspecto Cœlite Virgo cupit.
Cœlicolæ possunt si visi reddere castos,
Nostra vident paucos secula Cœlicolas.

LXXV.

Romani Anonymi Coniuges Virgines tumulo loquente produntur.

Par ò nobile Coniugum: Maritos
Quos Tarpeia putabat vrbs Amantes,
Cœli Regia Virgines sciebat.
Nam casti thalamum Pudoris vna
Norant, ciuibus inscijs, tenebræ.
At dum Virgine cogitat sepulta
Sancti fœdera vir pudica lecti
Circumstantibus indicare turbis;
Et Nuptæ sibi, mortuæque cœpit
Seras Virginis explicare laudes:
Cœpit Virgo Virum sepulta, ab ima
Neu se proderet, admonere tumba.
Frustra dissimulas, vetasq; Castos,
Virgo, Virginis indicare mores.
Nam tali imperio tuo Maritus
Dum te prodere Virginem vetatur,
Te orbis credere Virginem iubetur.

LXXVI.

Dalfina, & Elzearius Coniuges Virgines, à Christo puerulo interuisuntur.

Ad pacti Dalfina tori cùm pergeret vmbram,
Certa vel in nupto Virgo manere toro:
Iamq; oculos casto cœpissent claudere somno
Hinc desponsa suos Virgo, Vir inde suos:
Arcanum subijt proles pulcherrima lectum,
Virgineo proles quæ fuit orta sinu:
Et placidè sponsamq; inter sponsumq; resedit.
Cum geminis Virgo tertia Virginibus.
Inscius obstupuit sua gaudia lectus; & ipsum
Delicias nequijt ferre cubile suas.
Visa nec est sponsis vlla altera gratior vmbra,
Horula nec breuior ducta soporis erat.
Optent formosam lasciua cubilia prolem,
Pulchrior in thalamo Virgine visa fuit.
Cur fugit ergo meum proles, ais, ista grabatum?
Sterne torum similem, qui cupis hanc sobolem.

LXXVII.

Malchus à Nuptijs profugus, Leone defenditur.

Ne Malchus domino iubente tædas
Inuitus traheretur ad iugales,
Clam funesta cucurrit ad ferarum
Seruato profugus pudore lustra.
Sed vestigia perfuga secutus
Stricto barbarus vndiquaq; ferro
Inuentas herus obsidet cauernas.
Hic captus trepidare, dèq; fidis
Patronum vocitare Malchus astris.
Nec Malcho Deus absfuit: sed illam
Quà vindex herus ibat in cauernam.

Pa-

Patronos iubet indidem iubatos
Hosti occurrere barbaro Leones,
Tum verò cupiebat ipse seruum
Nec quæsitum herus esse, nec repertum.

LXXVIII.

S. Ioannes, Virgo, in Virgine Christi sinu.

Iam Iuuenis patria Galilæus lege parabat
Fœdera perpetui pacta ferire tori;
Cùm placido aspexit Iuuenem Deus ore maritum,
Iniectaq; trahens ad sua castra manu,
O quicunq; es, ait, melioribus vtere votis,
Restant Virginibus grandia dona meis.
Audijt ille simul, simul annuit. Inde profanos
Deseruitq; toros, deseruitq; domos.
Vtq; patrem, & patriã; sponsamq; torumq; reliquit,
In Domino meruit Virgo cubare sinu.
Non piguit molles, ait, ergo relinquere plumas,
Quando cubare isto iam licet in thalamo.

LXXIX.

Anonymus Iuuenis Virgo Coniux orcum terret.

Iunctam fœdere Virginem iugali
Multis incolumem Maritus annis
Ipsa Virgine castior fouebat.
Hunc cùm Tartarea Tyrannus Aula
Humana malus hospes in cauerna
Sensit cominus aduenire, cessim
In notas redijt Stygis latebras.
Hæc sunt Virginis, hæc Pudoris arma?
Vno cum omnia terreantur Orco;
Vna à Virgine territatur Orcus.

VIRGINVM CHORVS OCTAVVS.

LXXX.

Virginitas fugæ aut vestis præsidio tuta.

In proprio quondam cùm Virgo niteret amictu,
Assiduas patuit semper ad insidias.
Sæpe quidem instantem fugitiua fefellerat hostem,
Facta tamen sæpe est indice Veste palam.
Sæpe etiam inuento venientem eluserat astu,
Sed rediit sumptis integer ille dolis.
Quid moror, ergo? inquit, si nec fuga proficit vlla?
Nec secura manet Virgine Virgo toga?
Dixit, & abiectis muliebribus ornamentis,
Pro solita sumit mascula tela colo:
Pro mitrà galeam; chlamydem pro cyclade sumit:
Vtq; Virum fugiat, se facit ipsa Virum.

LXXXI.

Alexius ab sponsa in exilium: ab exilio ad sponsam, incognitus reuertitur.

Læta Maritales dum Pronuba ventilat ignes,
Patritiosque iubet iungere Luna toros:
Sponsus ab illusa, sponsa fugit immemor, aula
Et vagus extorres quæritat erro lares.
Patria sed profugum simul Aula notauit Alexin;
Omnibus in lacrimis Vnus Alexis erat.
Iamq; parens natum, iam sponsum sponsa requirit.
At nequit illa suum scire, nec illa suum.
Ah quoties genitrix reducem per somnia credit.
Exclamatq;, Redit. Dum vigil instat, Abit.
Ah quoties sponsa fallacibus imminet vmbris?

Va-

Vanaque dum reddit gaudia, vera rapit?
Ah quoties eadem dixit præsaga, redibit;
Iamq; rediisse videt, nec rediisse putat.
Nam veteres fallente redux subit ore penates,
Et forium notos decubat ante gradus.
Decubat, heu, lusus pueris, risusque ministris
Creber vbi veterem vernula cadit herum.
Proximus hic sponsam videt, agnoscitq; vocantē,
Agnosci sponsa non tamen ipse potest.
Hic audit querula, neq; curat, murmura turbæ,
Et toties fleri se, neq; flere videt.
Tota domus memor est; & tota reposcit Alexin:
Se tamen immemorem solus Alexis habet.
Iam nihil est patriam potuisse relinquere: plus est,
Quàm fugisse domo, sic rediisse domum.

LXXXII.

Anastasia à sponso profuga, Virum induitur.

Quò magè Anastasiam thalami petiere viriles,
Hoc studuit thalamos illa cauere magis.
Spemq; pudica Viris incidat vt omnibus omnem,
Mutatis simulat vestibus ipsa Virum.
Inde caua spelæa fugit sub inospita silua
Soliuagas inter dura colona feras.
His habitans per lustra locis compluuia, nunquam
Sponte pedem clausas extulit ante fores.
Sed Vigiles intus lacrimas de nocte profundens,
Assidua Veneris repulit arma fame.
Nil opus est vestis, Vir vt esse putere, virilis;
Te satis illa probat Silua fuisse Virum.

LXXXIII.

Athanasia à Viro profuga, ad eundem ignota regreditur, & intacta, moritur.

Hac exuta suam deserto Coniuge vestem;

Fœmina mentito desijt esse Viro.
Inde diu peregrina, Mari Terràque vagatur.
Assiduas Cœlo fundere sueta preces.
Nec diuersa dabat Viduus documenta Maritus.
Ipse suæ oblitus Coniugis, ipsa sui.
Ecce autem: dum forte innuptæ Marita laborat
Ad loca securo tendere sacra gradu:
Perq; cauas valles, nemorumq; per inuia currit,
Obuia deserti Coniugis ora videt.
Vnam ambo tenuere viam; simul ambo reuersi
Incoluere vnam, plus duo lustra, casam.
Atq; inibi cumulare preces, curaque perenni
Consuerunt puras tollere ad astra manus.
Cognitus interea Coniux à Compare semper,
Inscius at Coniux Comparis alter erat.
Prodita res morte est: Quando se fœmina tutò
Prodere vult, sola prodere Morte potest.

LXXXIV.

Ioannes Calybita parentum incognitus hospes.

Ipse licet Patris Calybita palatia damnet,
Incola quæsito pauper in exilio,
Sæpe tamen Matrem noctuq; diuq; tuetur,
Absentemq; audit sæpe videtq; Patrem.
Proderit aspectum patriæ fugisse quid, inquit,
Si patriæ occurrunt tot simulacra mihi?
Præstat vt ostendam manifesta parentibus ora;
Hac oculos plectam scilicet Arte meos.
Sarcinulas legit ergo breues, exulque relictam
In patriam tectus paupere veste redit
Hic toto videt ore Patrem, Matrique videtur,
Nec tamen alterna noscitur ille fide.
Præsentem quin ipsa parens auersa tuetur,

E 2

Eq; suo pellit nescia vestibulo.
Sæpe suis alia Natis nocuere parentes;
Tutus apud Matrem hanc tu Calybita manes.

LXXXV.

Glaphyra Virgo, ne Cæsari placeat, in Virum abit.

Cum ludibria barbarus minari
Nympha pergeret obuia Tyrannus,
Et formam violentus in pudicam
Impuros oculi rotaret orbes:
Effugit Glaphyra; & modesta, noto
Ne se proderet ipsa Virgo cultu;
Fiam Proteus, inquit, & salubri
Cæcum fascino Amasium occupabo;
Mox mendacibus enouata laruis
Sexum Veste recondidit Virili.
Iam quærat, licet, inquit, & requirat
Vnaq; in Glaphyra labor et hostis.
Cum vel reppererit, Virum videbit.

LXXXVI.

Syncletica, vel Apollinaris, veste mutata fugit, redit; semper incognita.

Natiuos exosa lares Syncletica Romæ,
Visere Bethleæ cœperat antra casæ;
At loca semotis vbi nacta est deuia vernis,
Mascula se sumpto vertit in era Sago.
Hic implere sinum lacrimis, hic plangere pectus,
Hic olim pictas imbre lauare genas:
Flebilis hic itidem sua pignora quærere Mater,
Pignoraque orbatus quærere rapta Parens.
Multi illam videre Viri, videre Puellæ,
Sed nulli in visa cognita Virgo toga est.

Ipsa Patrem demum, peregrinum in veste reuisit,
Deseruitq; iterum ceu peregrina Patrem.
Ne mirare, aliis nosci non posse; parentes
Quando reperta suos fallere Virgo potest.

LXXXVII.

Eugenia Virgo, veste mortèque Virum ostendit.

Æmula cognatas mutaram fœmina vestes,
Totumq; indueram Mascula Virgo Virum.
Spes erat ignoto traducere tempora Sexu,
Meq; sacros inter dissimulare choros.
Sed deprensa, meum sum fundere iussa cruorem,
Mox mea sunt saua colla resecta manu.
Sic fugiens cautos tunica fallente parentes,
Esse Vir optabam; cùm reperirer, eram.

LXXXVIII.

Marinæ Virginitas veste Virili tuta, in morte retecta.

Inter Siluicolas seueriores
Olim consilio Marina casto
Sexum fœmina debilem tegebat.
Nam flauos simul exulare iussit
Rasa verticis area capillos,
Et peplum simul, & superba nota
A se syrmata purpura remouit.
Sed de vellere barbaro cucullum,
Et crassa tegetem induens Abolla
Sexus æmula masculi, Tonantem
Longis fletibus anxiè rogabat.
Ausa est hanc tamen, hanc Suum Marinam
Effrons dicere Adulterium puella.
Quid palles rea? nullo eges patrono,
Vestes indue proprias; euq;

Vix

Vix sumes, & Adulterum puella
(Quamuis deieret illa peieretque)
Omnes Grammatici esse te negabunt.

LXXXIX.

Euphrosyna in Virum & Smaragdum versa, pudorem seruauit.

Euphrosynam matura toris Genialibus ætas,
Ipsaq; cogebat nubere Forma Viro.
Iam clamatus erat plaudente Thalassio cætu,
Iam de Materno filia rapta sinu:
Iam permissa viro tædis lucentibus ibat
Per Fescenninos ducta puella iocos,
Abfugerẽ, si qua vmbra fugã permitteret, inquit.
Abfugerem, si quam mi daret hora moram.
Audijt Euphrosyna votum Deus; atq; puellæ
Obtulit hora moram; præbuit vmbra fugam.
Quippe rapit chlamydem male custodita virilem,
Abiectaq; Vir est facta puella stola.
Hinc secura toros, patrisque ignota penates
Fugit; in inuento ditior exilio.
At sibi ne qua sui restaret Imago, Smaragdi
In lacera cœpit nomen habere toga.
Arseris ante licet radiantibus ora pyropis,
Gemmaque purpurea fulserit in tunica.
Pectora Chrysolithus, crinesque grauarit Iaspis;
Antè tamen nunquam tota Smaragdus eras.

XC.

Hildegundis insons Virgo, pro fure suspensa, diuinitus liberatur.

Ne Sexu pereat Pudor retecto,
Tectam condere mascula laborat
Virgo prouida Virginem lacerna;

Im-

Impostor tamen hanc vt indicauit
Furti viuere consciam viator;
Virgo crimina non patrata, fœda
Insons cogitur expiare furca.
Sed defensa Deo puella, mortem
Cœlo vindice depulit: gulamque
Iussus stringere funis innocentem,
Iussis restitit improbis; & insons
Collum stringere ni abnuisset, ipse
Funis crederet esse se nocentem.
Sic in lite sua, puella funem
Ipso est Iudice nacta iustiorem.

VIRGINVM.

CHORVS NONVS.

XCI.

Virginitas amissa, & per pænitentiam deplorata.

Fœmina quæ vanis flagrabat Amoribus olim,
Certa lues Iuuenum, perniciesq; Virum:
Nunc melior læsi sarcire Pudoris honorem,
Incipit assiduis fœmina supplicijs.
Altera proscribit solitas à corpore rallas.
Aemula Virginei fama futura chori.
Altera quo Cyprios in pectore fouerat æstus,
Id modo ploratis pectus inundat aquis.
Deniq; quas nuper res quæq; cupiuerat, odit,
Et quas damnarat seria, sera cupit.
Ipse Pudor nondum amissus, cùm sæpe timeret,
Amissus cœpit tutior esse Pudor.

Ma-

XCII.

Maria Magdalena felicibus lacrimis crimen eluit.

Illa Palæstinis Mulier famosa theatris,
Quæ viuo dominos abluit imbre pedes;
Quæq; pedum sparsis exterserat ima capillis;
Et super Assyrias euacuarat opes:
Illa suos iterat tumulo perterrita fletus,
Et posito corpus quærit herile genu.
Quid miseras frustraris, ait, mea vita, querelas?
Iam tolerare moras Magdala nescit: Vbi es?
Insonuere caua repetito murmure valles,
Siluaque decepta voce reclamat; Vbi es?
Magdalis audito repetita murmure vocis,
Hic, ait, hic ego sum. Vox redit, hic ego sum
Sustulit hic oculos, aliquem visura loquentem;
Huc, ait, ergo veni: Vox redit, Ergo veni.
Nescio, quo veniam: lamentis turbida, clamat:
Vltima reclamat Vox; Scio quo veniam.
Continuo rediuiuus adest ante ora Magister,
Quæsitosq; cadit Magdalis ante pedes.
Quæris, in aspecto quid senserit illa Magistro?
Tota sibi sensus sensit abesse suos.

XCIII.

Maria Aegvptiaca inter feras fleuit, quod inter homines peccarat.

Siluas inter, & inter horridorum
Iordanis nemorum vltimos recessus,
Nullo fœmina peruagata teste,
Noctes assiduo diesque fletu,
Et menses gemitu exigens & annos,
Et plures trieteridas, solutis
Lamentabilis hæsit in querelis.

Iam

Iam non fœmina, fœmina sed umbra,
Aut germana fera, aut fera figura.
Canis hispida sorduit capillis;
Et rugis stetit horrida; extimisq;
Informes digitis reflexit ungues.
Quaeris quis gemitusq; lacrimasque,
Tantasq; exciverit dolor querelas?
Actam, eheu: meminit licentiorem
Quondam inter Pharij incolas Canopi
In luxu Sybaritico iuventam.
Hunc luxum gemituq; lacrimaque,
Et iugi studet expiare luctu.
Nondum fœmina quae sit illa, nosti?
Specta crimina lacrimasque; dices;
Morum fœmina talium, vel ipsam
Olim Magdalin audijt; vel ipsam
Certè Magdalis audijt Magistram.

XCIV.

Afra ignibus amorem expiauit.

Orta Cypro, Cypria vt faceret sacra impia Matri,
Arsit Vindelicis Afra Cupidinibus.
Sed melior, cùm, Christe, tuos praeferret Amores,
Iussit abire tuas, fœde Cupido, faces.
Non abiere faces. Iterum illa recedere iussit.
Atq; iterum iussa, non abiere tamen.
Artem, ait, ergo sciam, qua pellere Cyprida possim,
Est aliquid, Cinis quod mea ferre nequit.
Illa timet lacrimas; aderit mihi lacrima. Flãmas
Illa timet; deerit iam neq; flamma mihi.
Dixit, & in lacrimas simul iuit, & iuit in ignes.
Et simul in pœnas iuit vtrasq; Venus.
Exilij est pertesa quidem Venus: hic tamen omni
Interdictum vnda vellet & igne sibi.

Thais

XCV.

Thais Alexandrina in foro exurit muliebrem mundum.

Pellea pudor Vrbis, & decora
Thais fabula dedecusque forma;
Olim infamibus expedita Castris,
Quem fœda in veneris ter exsecrando
Quæstum fecerat impudens theatro,
Abiecit sapientior; perosa
Hinc mundum muliebrem; & improborum
Omnes illecebras Amasiorum; &
Ventos vndiq; textiles stolarum; &
Coarum Nebulas laciniarum; &
Lemniscos miserabiles comarum, &
Compti verticis aream. Et profanis
Appendicibus aurium; & superbis
Armillis manuum valere iussis;
Fucati simul oris & coloris
Curam omnem; redolentiumq; tempsit
Per sex iugera vestium liquorem.
Quicquid deniq; pessimis habebat
Quæsitum artibus, omne concitatas,
Admirante foro, egit in fauillas.
Arsisset super ipsa, ni cadentes
Ignem extingueret ipsamet per imbres;
Hic quæstum sibi maximum parauit,
Quæstum Thais vbi suum cremauit.

XCVI.

Macharius Romanus, deceptus Orci ludibrio lacrimis corrigitur.

Sponsus ad ignota nemora ibat inhospita silua,
Tactus adhuc nullis Coniugis illecebris:
Quippe toros exosus erat, quos nobilis illi

Pa-

Patritias inter Sponsa pararat opes.
Sed potuit Sponsam, sponsaq; relinquere Romam.
Sponsa tamen Iuuenem Romaq; non potuit.
Nam Stygius furtim vestigia Prædo secutus.
Blandaq; deserta Coniungis ora gerens,
Vicino lacrimas simulare in vertice cœpit.
Et viduam ætatem sponso abeunte queri.
Proÿcit inde procul Niueæ sudaria tela.
Proÿcit exuti serica suta pedis,
Ille doli incautus, dum paupere prodit ab antro.
Arte laboratas incidit in crepidas:
Velaq; de Niueo reperit subtilia texto:
Monstra, ait, in siluis qualia cerno meis?
Post videt arrecta lacrimantem in rupe puellam;
Et malè conspectam, deniq; peius amat.
Iamque ibat, cum vana oculos elusit imago,
Quam Stygiam sensit sero fuisse Strygem.
Tunc gemini properare perennibus imbribus amnes,
Et sceleris testes vnda lauare genas.
Tunc crebri sauire in conscia pectora pugni.
Irataq; caput tundere & ora manus.
Quas Vbi conspexit lacrimas, mutata vicissim
Cessauit lacrimas Styx simulare suas.

XCVII.

Pelagia Antiochena, ex scelerum pelago, pelagus lacrimarum; in veste Virili.

Hic qui vertice plorat in supremo
Arcti incognitus inquilinus Antri;
Is nomen Pelago gerit profectum,
Atq; olim Antiochi superba ciues
Omnes vnica vicerat Puella.
Seu Litem faceret pecuniosa
Auri pondere blandientis Area:

Seu forma nitor & vigor iuuenta
Pugnam inter Syrias daret Puellas;
Illa, inquam, Antiochi superba cunctos
Rebus vicerat omnibus Puella.
Sed tam prodiga forma, & auri, & arca,
Quam casta fuerat profusa fama.
Nunc facti pudet: atque copiosis
Lasciuos Oculos lauat fluentis.
Et luxus veteris perosa gemmas,
Quos dant lumina quarit Vniones:
Et iam crimina Vir piare pergit
Qua se fæmina perpetrasse nouit.

XCVIII.

Iacobus Anachoreta è proco latro; è latrone lacrimator.

Iam placitus Superis, celiq; simillimus hospes,
Et nulla tactus labe Iacobus erat;
Cùm malè securus Vicinum assedit ad ignem,
Vicinoq; Senex vstus ab igne fuit.
Virgo aderat, miserè lethæo obsessa colubro,
Virgo per illius Sospes itura preces.
Ille orcum hospitio discedere iussit: & orcus
Humano iussus cessit ab hospitio.
Vix dum conualuit, Sene suppetiante, puella,
Et malè continuo cœpit habere Senex.
Cœpit enim, (ah, quid cœpit enim?) malè cœpit amare:
Vixq; procus fuerat, cùm quoq; latro fuit.
Flagitij sed serò memor, subit abditus antrum,
Obruit effossa seque superstes humo.
Inde sui vindex, iterum plorare laborat
In tumulo, quicquid riserat in thalamo.

Maius

Maius an esse malū queat, atq; est fœmina? patcit
Orco infessa; Orco libera facta, nocet.

XCIX.

Maria Neptis Abrami; è fuga ad lacrimas reuertit.

Extremos licet exularet inter
Nili siluicolas, senisque nosset
Insomnes patrui puella curas:
Effugit tamen; inscioq; crimen
Effrons fœmina patruo patrauit.
Eheu fœmina? iam per ima precepts
Spretis ibat, & interibat Astris.
Et Cæli, Patruique, Tartarique
Et Vita immemor, immemor Pudoris.
Et famæ immemor, immemor Salutis.
In quosuis Veneris ruebat ignes.
Resciuit Senior fugam; & secutus
Retraxit profugam è fuga puellam.
O quantis lacrimis & ille & illa
Hanc vnam luere institere culpam?
Profecit tamen his & illa, & ille,
Vt porro Patruo nec illa egeret,
Nec porro Patruus fugam timeret,

C.

Theodora à scelere in exilium, in exilio ad se rediit.

Vt thalami malè fida fidem Theodora fefellit,
Territaq; est Orco vindice, teste Deo:
Erubuit fecisse scelus, puduitq; videri,
Et serus toto vixit in ore rubor.
Impatiens igitur; memor es spectare penates,
Horruit, admissi conscia tecta probri.
Ipsa suos oculos, animiq; perosa latebras

Qua

Quà sese effugeret, quæsijt arte viam.
Abdita terrarum petijt loca: ibiq; perennes
Ex oculis nulli cognita fudit aquas.
Semper ibi infesto planxit præcordia pugno,
Semper ibi in dura pectora voluit humo.
Nec manibus vultum, nec destitit vngue capillum
Carpere; prima sua damna pudicitia.
Quin scutica tergû, & setis latera vtraque plexit,
Sicca fame torsit viscera, labra siti.
Supplicium, quaris, quantum hoc durauerit? Vt ne
Fortè perenne foret, penè perenne fuit.

CI.

Timotheus luit in Antro; quod peccauit in lecto.

Nec sua Timotheum potuit defendere silua,
Quin Veneri (ò animal!) peruia silua foret.
Illa casa limen lacrimis obsederat; illa
Vicerat obstructam flebilis Arte casam.
Nec contenta Venus cellamq;, fores q;, casamq;
Fallere; cella etiam blanda fefellit herum.
Sensit herus, modici cùm panderet ostia tecti,
Immodicas venis omnibus esse faces.
Et scrutatus aquas, quibus illos mergeret ignes,
Quæsitas nusquam cernere quibat Aquas.
Vritur ergo miser; iamq; vsq; crematus & vsque
Elicuit seras ex Oculis lacrimas.
Talibus extinxit lymphis incendia. Nunquam
Arserat, vsus ijs si prius esset Aquis.

CII.

Magdalena & Afra in eadem tabula cum insignibus pictæ.

Magdalis insedit mediam, mediam Afra tabellæ.

Illa

Illa suis lacrimis, ignibus illa suis.
Cur tabula, Pictor, contraria ponis in Vnà?
Et iuxta flammas vda fluenta locas?
Scilicet Afra suo ne picta crematur ab Igni,
Picta suas illi Magdala iungit Aquas.

CIII.

Adolescenti nobili de vouenda Castitate deliberanti.

Non est, falleris, hac beata, non est:
Credatur, licet, esse vita, non est:
Cæli spernere Numen; & paternos
Immortalibus anteferre nutus.
Seu farta tibi Patris è crumena
Indi pondera blandiantur Auri:
Seu vena tibi diues è secunda
Argenti cumulum flagellet Arca:
Seu de Perside nobiles rapina
Promittat tibi res Auita gemmas:
Seu demum Libycas auara Messes
Vno Prædia congerant aceruo:
Non est, falleris, hac beata, non est.
Quæ promittitur esse, Vita non est.
Aurem seu patria tibi querela
Alterno feriant vtramq; luctu;
Aut Cani tibi verticem capilli;
Aut barba senium, pedumque pronas
Ostendat miserabilis ruinas:
Et natos simul, & simul futuros
Tecum dictitet emori Nepotes:
Tu sicco tamen aude & illa & illa,
Et rursum illa videre vultu, & illa.
Quod si sollicito volaret Vngue

Spar-

Sparsos turbida Mater in capillos;
Aut fuso faciem rigaret imbre,
Aut Nato emeriti senile lactis
Infelix Anus exprobraret Vber;
Aut siquem vehementior Parenti
Maiorem exprimeret dolor furorem:
Tu per tam querulos serenus imbres,
Quo te Sidera traxerint, labora
Maternos super euolare Nimbos.
Non est altera vita, vita non est,
Quam dicunt tibi & ille & illa, non est.
Si ploret Soror, & tener sub ipso
Instet limine frater, ac precantes
Collo tendere perseueret vlnas
Et fratrem semel, alterumq; fratrem,
Nexis ingeminent vterq; palmis,
Tu palmas super, & super morantes
Exi, quà potes, absolutus vlnas.
Obsistat simul, & retenta fidus
Inter brachia pendeat Sodalis,
Et quò tu sine me Sodalis? & quò?
Et me deseris? vsq; & vsq; clamet:
Et me deseris? vsq; & vsq; ploret.
Tu per brachia penduli Sodalis,
Obsistant, licet, & morentur, exi,
Sirenes tibi si liquata blanda
Porrecto Mera poculo propinent,
Et iam gaudia mille blandiantur
Dein mille altera; dein secunda centum
Dein vsque altera mille; deinde centum
Deinde cum millia multa blandientur,
Eheu? copia tanta gaudiorum
Vna, qua minimè putabis, hora

Vana tota peribit instar umbra.
Quod si delicijs Puer salacem
Maternis moueat Cupido lusum;
Aut Vitam temerariam Iuuenta
Promisso malesuada fallat Aeuo.
Tu ne credulus immorare; (noto
Mendax secula decipit Cachinno:)
Sed pectus tibi vel feris, vel ipsis
Durum pia scopulis habe Marinis.
Quod si Gloria pectori Superbos
Demum immiserit arrogans tumores,
Et vel Murice barbaro nitentem
Vel Coo dederit labore Rallam,
Vel Sellas tibi latior Curules,
Vel promiserit Aureas honorum
Quorumuis tibi liberalis Vmbras:
Hic tu verò iube repentè Terras
Et Vita dubias valere Curas:
Hic Sirenas, & improbos, Amoris
Fucos cedere, Gloriaq; fumos.
Abscedat Pater, anxiosq; cesset
Mater perdere cum Sorore fletus;
Et Frater gemat, & gemat Sodalis,
Vnus tu gemitus habeto nullos.
Tum quassus licet Orbis ingruentes
Extemplo sit iturus in ruinas,
Tu perstà tamen, atq; sempiternis
Nullas Legibus antepone Leges.
Nam qua Vita animum solet tropais
Immortalibus auocare, non est,
Non est, falleris, illa Vita; Mors est.

PPI-

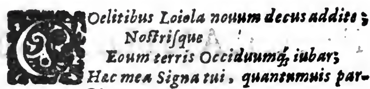
EPIGRAMMATVM

LIBER TERTIVS.

B. IGNATIO

Societatis IESV conditori Sacer.

PROGRAMMA
AD B. P. IGNATIVM.

Oelitibus Loiola nouum decus addite;
Nostrisque
Eoum terris Occiduumq; iubar;
Hæc mea Signa tui, quantumuis parua, Clientis,
Non tamen Ingrati Signa Clientis habe.
Nam tua, cùm patrios fugerem, hoste sequente, penates,
Ad quæ confugerem tu mihi Castra dabas.
Auspicijs ibi tela tuis versare; pioque
Infernas didici fundere Marte manus.
Ignotasque diu, iam tandem tramite noto
Quas tibi monstrarunt Sidera, calco Vias
Hic quemcunque bibo laticem Permesßidos vnda,
De Loiolæo non nisi fonte bibo.
Quare vt prima Deo, vt Magnæ altera Carmina Matri,
Tertia sic meritis danda fuere tuis.
His mea Patronis tribus omnem Musa dat Assē:
Musa, quot hæredes pauperis Assis habes?

LIBER TERTIVS

I.

Inuersum Hominis Studium.

Vceret ut certos Deus in stata Regna Colonos,
Quadrupedes Terram iussit habere feras.
Piscibus & vastis Pelagi dedit æquora Phocis,
Et Stygis inferno tradidit antra Ioui.
Aligeram iussit regnare per aera gentem,
Cœlestes hominem quærere iussit opes
Pars rata cuique sua est: Piscis natat: euolat ales;
Includuntque Iouem Tartara: Terra feram.
Solus homo sedes, quas quærere debuit, odit:
Et quæ debuerat spernere regna, petit.
Nã vagus & Terrã scrutatur, & occupat vndã;
Et quicquid Terram est inter, & inter Aquam.
Turritisque leues infestat molibus Auras,
Nec timet in nigros Ditis abire specus.
Nitimur in vetitum: vt nobis persuadeat Astra.

Nulla Deus nobis suadeat Astra; Vetet,

II.

Aleator impius in stygem abreptus.

Forte pares Calicum furtim coiere trahones,
Cura quibus, præter vina, fritillus erat:
Ludit vterq; : sed huic malè iacta Canicula num-
Tollit; & huic implet tessera Coa sinus. (mos
Ergo furens animi, iam desperante Crumena
Surgit, & vltrices vertit in Astra minas.
Non erat Ara procul; veteri Ara sed inclyta cul-
Felicemq; super pendula imago trabem: (tu.
Hic sacra funesta contaminat Ora saliua;
Pœnam, ait, amissi tu dabis Ara lueri.
Dixit, & inferno simul adfuit Vltor ab antro,
Qui labra Tartareis impia mersit aquis.
Pergit ibi potare miser: sed ludere cessat:
Nam pòst quàm subijt Tartara, Serius est.

III.

Aurea & versatilis domus Neronis.

Ebria potantem quæ viderat Aula Neronem,
Trinacrij retulit vitrea Monstra Senis.
Aurea nam volucri decurrit Machina tecto,
Et tereti positas circuit orbe dapes.
Sub pede gēma volat; laquearq; trabesq; rotantur
Assiduoq; fugit mobilis Aula gradu.
Hic noua vicinas transcurrunt Sidera mensas;
Hic madidos ridet Luna iocosa toros.
Murrhinaq; armatus modò pocula terret Orion
Gorgoneasq; timent Sigmata pota comas.
Scorpio quæsitis modo proximus imminet escis,
Et super intactos præterit Hydra cibos.
Et super intactos præterit Hydra cibos.

Mentitusq;

Mentitusque fugit per gemmea fercula Phœbus,
Et vocat alternam præcipitatque diem.
Nemo sed aurata discumbere gestijt Aula:
Aureo enim in tecto ferreus hospes erat.

IV.

Diogenes Herculis statuam ligneam coquendis lentibus admouet.

Nota sibi Cynicus dum lustrat, tecta Cachinno
Pascat vbi suetam paupere lente famem;
Arida per vacuam circumfert ora Culinam
Si qua sit in Cynicam viua fauilla dapem.
Hic gelidos horrere videt sine torre penates,
Et nusquam emerito ligna parata foco.
Auxilium rogat ergo Deos. Fortè Herculis illic
Stabat in excelso lignea Forma tholo.
O bene, bissenis (ait) olim exercite monstris,
Lens decimus debet tertius esse labor.
Diceris olim Apros, olim vicisse Leones,
Nunc etiam Lentes vincere disce meas.
Et simul Alciden frigentibus admouet Ollis,
Subiectoq; pedes Herculis igne cremat.
Illa Focum flamma, illa Cocum calefecit, & Ollas,
Et Cynicas eadem denique flamma Fabas.
Lerna quid Alcidæ, quid cetera Monstra dedistis?
Clarior à victis Lentibus ille fuit.

V.

De Eodem aliud.

Iam Nemæus erat sublatus ab Hercule terror,
Et ferus Arcadica valle peremptus Aper,
Iam stabulis exhausta suis infamia: & hospes
A Diomedeis nemo timebat equis.

Nusquam Cacus erat: Nusquã Stymphalides vlla,
Et stygijs nusquam Cerberus in foribus.
Nullus Lernea restabat sibilus Hydra,
Hesperijs nullus iam Draco in excubijs:
Cùm sua Diogenes, miserando in prandia voto,
Mollire admotas quæreret igne fabas. (*vsque*
Ligna tamen deerant; quæ dum vsque requirit &
Herculis emeriti lignea signa videt.
Præcipitansque foco, noua subdit pabula flammis;
Hercule sic lentes suppetiante coquit.
Omnibus in monstris sudaueris, inquit; in ista
Te sudare tamen plus ego lente puto.

VI.

Carolo Cesari Augusta spectandam se præbet.

Vindelici Cæsar famosa palatia Campi
Hesperio visum venerat vsque sinu:
Exhibuit spectanda oculis Vrbs omnia tantis,
Et monstrauit opes ambitiosa suas:
Hic Cœlo aerias æquata cacumina turres,
Hic inter pictas aurea templa domos:
Septaque Castrensi sublimia mænia vallo,
Plenaque non vano bellica tela metu.
Hic Corcyræi miracla recentia prati,
Hic inter patulas inuia tecta fores.
Nunc liquidos fontes, sparsumque per aera rorem,
Ludicra nunc prisco munera mixta ioco:
Rursus opes, seu Lyda quibus Cimmelia *Cræsi,*
Siue quibus Crassi nobilis arca fuit.
Quæ licet ingentes, tamen erubuere videri,
Cùm, quas spectabat, vinceret hospes opes.
Frustra Augusta cupis magna hic ostendere: solo
In speculo Cæsar Magna videre potest.

Ami-

VII.

Amico intimo, Romam euocato.

Mutuus inter nos tanti viget vsus Amoris,
Iuret vt hoc Oculos te caput esse suos.
Nunc te Roma iubet, sine me, contendere Romam;
Meq; meis oculis sæua carere iubet.
Mitius ò magna mihi gens irascere Roma,
Et me non sine me, Roma, venire sine.
Abnuis? Hic potero tamen absens dicere Româ
Cerno: Data est oculis Roma videnda meis.

VIII.

De Eodem aliud.

Cùm doleam, nequeo fugientem flere Sodalem;
Caussa subest; Oculos abstulit ille mihi.

IX.

Lusitanus in obsidione Diensi dentem pro telo habet.

Arx vbi Memnonias arcebat Ibera Phalangas,
Alternoq; frequens ibat ab hoste cruor;
Ferrea confertum spargebat Iberus in Indum
Fulmina; glandifero fulmina parta tubo.
Nec casso tonuere metu: sed sparsa cadebant
Certius ac Getica torta sagitta manu.
Nam quot tela tubus, tot habebat funera campus,
Sæpe simul strages glans dabat vna duas.
Lethiferi demum defecit copia teli,
Quæsitiq; manum destituere globi.
Insultare magis tamen ac magis instítit Indus,
Nudaque contempto valla subire metu.
Non tulit exermis ludibria barbara miles;

Tela mihi desint;telum Ego,dixit, ero.
Extrahit inde Oris genuinum è carcere dentem;
Fartaque dentatis glandibus ara grauat.
Continuò clypeos & ahena repagula rumpunt,
Et penitos lacerant ossea frusta sinus.
Quæ nouus iratis manibus furor arma ministrat?
Ore,sibi vt possit tela parare,parit.
Prælia quis nostris præfert Samsonia?Samson
Maxilla;nostri prælia dente gerunt.

X.

Ad Paullum iucundissimum Senem, inuitatio iocularis.

O nostri decus aureum Lycei,
Cana gloria nobilis Senectæ,
Ad nos Paule reuise;cãnuiaque
Vel Rex esto vel Arbiter modestæ.
Plena stridulus Anser in culina
Insuetos hodie fatigat ignes,
Et dudum à Verubusque flammulisque
In stratas parat inuolare mensas.
Porcelli quoque grunnientis exta,
Et Lucanica ventre de suillo,
Et farta piperata frusta pernæ,
Iam festas onerant superba lances:
Iam structor iubet,imperatque carptor;
Iam totas Coquus explicat culinas,
Et nullos queritur venire dentes:
Non sentis,rear,esuritionem:
Pransus denique senties: mouere
Sueuit nostra famem sitimque Mensa.

Pastor

XI.

Paſtor ludibundus picturæ primus Inuentor.

Lanigeras ductarat Oues in pabula Paſtor,
Suerat vbi rigua ludere murmur aqua,
Fortè Pedo nitens, illiſq; intentus & illis,
Quas paſcebat Oues, pingere cœpit Oues.
Sparſit enim tenuem pecus albi Velleris vmbram,
Inq; parem pecudis deſijt Vmbra modum.
Hanc temere Paſtor baculo dum circumit Vmbrã,
Extima perducto pingitur ora pedo,
Inde quod Aprico formarat puluere Paſtor,
Sedula nunc minio pingere penna ſolet.
Græcia Parrhaſijs inhies licet vſq; tabellis,
Cùmq; tuo placeat Græcus Apelle color?
Quos tua miratur celebres pictura Magiſtros,
Diſcipulos habuit Paſtor & Vmbra ſuos.

XII.

Manſuetus Leo Magni Principis Verna.

Rex nemorum Libycæq; Leo populator arenæ,
Cornigeros auſus ſæpe ferire greges:
Mitior admotæ iam præbet tergora dextræ,
Nec fugit humanos ira ferina iocos.
Iam licet exermes digitis percurrere rictus,
Iam faciles ſecto comere dente iubas.
Iam formidatæ contemnere robora caudæ,
Iam domitos vngues ludere præda poteſt.
Ipſe ſolet domini minimos agnoſcere nutus,
Et vigil heroes ante cubare pedes.
Quod nullos hodie cernis ſæuire Leones,
Culpa tua eſt; Mores iam didicere tuos.

XIII.
Antonij & Cleopatræ Conuiuium in rosis.

Ebria quo steterint Nilotica sigmata luxu,
Prodigeret Pharias cùm Cleopatra dapes;
Hesperia sensere rosa, sensere Sicana,
Per madidos sparsa qua iacuere toros,
Purpureis stragem Mensa attulit illa rosetis,
Cœnaq; Phæacum perdidit vna nemus,
Non Campus, non Hybla suos seruauit odores,
Deseruitq; suus florea prata color
Hic totum conuiua latus mergebat acantho,
Inq; rosis alter totus & alter erat.
Nescio quà m credam sapuisse ea prandia [illegible]
Certè ea conuiuis lautè oluisse scio.

XIV.
Absalonis Crines in laqueos versi.

Cùm querceta vagus reuerē per agrestia; [illegible] *stis*
Plurimus admissis insequeretur equis.
Aurea Cæsaries, flauaq; simillima lana,
Visa meum est nimia mole grauare caput.
Lactea nam ceruix quas in statione tenebat,
Has leuior Zephyri sparserat aura comas:
Tum phaethontiades capta formaq; comaque,
Ne fugerem, laqueis impediere viam.
Nam pandere suos, ingentia brachia, ramos?
Et placitas ramis implicuere comas.
Hic sensere meos sibi dum placuisse capillos,
Solus eos sensi displicuisse mihi.

XV. De

XV.

De Auctore Peccati.

Toxica nondum vllas implerant Colchica valles,
Vulgarantq; suam nulla venena luem:
Tractus ab irato cùm deniq; Cerberus orco,
Virus in humanas intulit omne plagas.
Quippe venenato vomitu simul imbuit orbem.
Infectum genuit mille venena solum,
Inde luem Pecorum primi sensere Coloni,
Et festinatas Rustica turba Neces.
Hæc mihi Fabula erat: sed pòst quàm proditor alto
Excidit è Cœlo Lucifer, historia est.
Ille vbi lethifero maculauit Sidera fastu,
Imbuit, ah, Nostros hac quoq; Peste sinus.
Serpere mox cœpit, Mentesq; repentè per omnes
Grassari miseris plurima Noxa modis.
Hinc inimica furunt alternis iurgia Rixis,
Lingua venenatas hinc mala torquet Acus.
Ebria Bacchæo saturantur guttura Succo,
Et Stygio turgent Secula nostra Notho.
Inde Cupidineis feriuntur pectora telis,
Et Piceæ tendunt in mala furta manus.
Traxerit ex imo mala pessima Cerberus Orco:
Traxit hic ex alto deteriora polo.

XVI.

Societas Iesu, assiduis Caluinistarum Calumnijs petita.

Regia sacrilego scrutari viscera ferro,
Et madidas dominæ sanguine ferre manus
Et quæ nec Tragici finxerunt Monstra cothurni.
Intra Labdaciam visa fuisse domum:

Omnia Caluorum plebes turpissima iurat
Vel docuisse meum vel didicisse gregem.
Quid facitis Leges? iurata Kalumnia fallit.
Remnia legitimas litera quare minas.
Iam frontem effrontem potes Ara notare Libonis;
Nec potes hic vllam ducere Kappa moram.
Ite citi, lamnas medijs date ab ignibus, ite:
Iam docuit Prolem stigmata ferre Parens.
Aequetur Caluo soboles famosa Parenti;
Quod Pater in tergo, Natus in Ore ferat.

XVII.

B. Ignatius in monte Serrano sponte se exarmat.

Qui nuper Patrijs coruscus armis
Miles fulmineos rotarat Enses,
Et Turmas procul, & procul Cohortes
Misso iusserat interire telo;
Idem Virgineis propinquus aris
Nec telo latus asperat: nec hasta
In magnas ruit arduus Phalangas:
Sed Vultu querulis pluente Nimbis,
Et crebros gemitu mouente luctus
Cœlo supplicat, & fatigat Astra.
Armatus tamen antè quos nequibat
Hostes vincere, inermis hic triumphat.

XVIII.

Italus Cordubam ingeniorum Parentem inuisit; & in puero omnium ingenia agnoscit.

Ausonias magno rumore vagata per aures
Cœperat Hesperios tollere fama lares:

Atque

Atq; ea diuitijs esse inclyta mænia dixit,
Atq; ea Pæstano mænia clara situ.
Rursum ea Regũ aulis, aut arcibus ardua magnis,
Rursum ea nobilibus peruia fluminibus.
His geminas habuit non vltima Corduba laudes,
Corduba Pierij diues alumna chori.
Tres eadem Senecas; eadem peperisse Nepotes
Quosq; Stagireis æmula fertur Auis.
Audijt hæc Thuscus fama miracula Ciuis;
Hæc, ait, est oculis fama videnda meis.
Iuit: & aspecta post quàm stetit hospes in vrbe,
Laudatamq; recens aduena pressit humum:
Ecce: dehiscentes valuis bipatentibus ædes
Ambrosio pandit nobilis ore puer;
Quem poterat vel Hylam, vel Hylæ cẽsere gemellũ,
Vel sua quem visis forma peremit aquis.
Hic tenui tectum gestabat sindone corbem,
Sindone, quam Phrygia cinxerat orbis acu.
Substitit ingenua suspensus ab indole Thuscus,
Et patrio petijt mutua verba sono.
Belle puer, Charitum soboles pulcherrima, pande
Munera clausa tuo si qua latent calatho.
Et simul affectans adoperti vela quasilli,
Abstrusas ibat Corbis in illecebras.
Sed refugo cessit soboles Hispana canistro,
Et procul elusam iussit abesse manum.
Nam mea si genitrix mihi vellet vt arbiter esses,
Corbi nulla forent obdita vela meo.
Nec mora: festiuo superatus acumine Thuscus,
Visa, ait, in puero est Corduba tota mihi.

XIX.

Ad diuitem, effusè in pauperes liberalem.

Aurea cui toties largiris munera Plebi,
Assiduamq;

Assiduamque graui diuidis ære stipem,
Sidera Plebs eadem tibi festinata precatur;
Sidera tam larga sæpius empta manu.
Nos aliud iusto Populi in clamore precamur;
Vt, quamuis citò emas sidera, serò petas.

X X.

In Calamitosos Lini versiculos.

Et limam, Line, perdis & lituram,
Et limæ omnem operam, Line, & lituræ,
Qui pergis calamosque sæpiasque,
Et ruptos pede claudicante versus
Effatis, miser, imperare Musis.
Rugosæ modò sunt Anus, & aptæ
Ad Socrum *Niobæ, nurumque Pyrrhæ:*
Tu cogis tamen, & lacessis, agros
Vt pergant tibi parturire versus.
Ah cessa: Pudor est videre, quantum
Nutent poplite languido, suasque
Conducto pede fulciant ruinas.
Illinc stridula triga sordidatos
Luxata rotat axe barbarismos.
Illinc per salebras ineruditi
Decurrunt Numeri, *Atticasque terrent*
Absurdo strepitu Maronis aures.
Quare si sapis, abdica Poesin;
Prætorem pete: cum tuo repente
In ius quodlibet ambula Magistro,
Coge illum, tibi reddat vt didactrum;
Danda est actio: Nil *meretur ille.*
Quis testabitur? inquies. neganti
Versum scribe, Line, Vnicum; & probasti.

XXI.

De Marci Velseri eruditiſſimis Epiſtolis.

Pyrrhus Erythræo quoties digitum induit auro,
Vidit in aſpecta totum Helicona manu.
Paruus enim Palæ in gremio lucebat Achates,
Phidiacus poterat quem ſtupuiſſe labor.
Non eguit Sectore lapis: Natura ſed illo
In lapide, eſt Cælo doctius vſa ſuo.
Namq; ibi gemmatas Heliconia turba ſub vmbras
Propria cognatis abdidit ora notis.
Muſicus in bacca Phœbus requieuit eadem,
Facundoque ſuum pectine mulſit ebur.
Hæc Pyrrhi non pala mihi, ſed fabula viſa eſt;
Fabula iam tandem deſijt eſſe mihi.
Nam tu Marce doces hodieq; hanc viuere gēmā;
Signat enim Chartas Annulus ille tuas.

XXII.

In Cinnam minutiſſimæ diligentiæ Grammaticum.

Dulichium quoties Erronem Muſa vocabat,
Dulichij ſemper nomen Vlyſſis erat.
Sic Maro, ſic illum Pelignus ſueuerat exul,
Sic illum veteri quiſque vocare ſono,
Cinna tamen veteri rejecto Nomine; Nomen
Dulichio poſthac, inquit, Vlyxis erit.
Continuò ſcriptum vidit locus omnis Vlyxen,
Et placuit nullus iam ſine Vlyxe liber.
Iamque vel ipſa ſuum quamuis bene noſſet, Vlyſſen,
Territa mutato Circe in Vlyxe fuit.
Et ſocijs verſis, ecce, omnibus, inquit: Vlyſſen
Hunc ſolum nequij vertere; Cinna poteſt.

Mater

XXIII.

Mater, vt filium, bello captum, recuperet, B. Virgini suum ex vlnis filium surripit.

Captiuos traherent cum Vincula barbara ciues,
Et Nexos premeret serua Catasta pedes:
Appendix ibat misera Puer vltima prada,
Indocilis rapta Matre carere Puer.
Irruit ergo Parens in Magna templa Parentis,
Orbaq; cœlestem Virginis orat opem.
Da bona Mater, ait, Soboles vt capta Parentem
Et Sobolem captam possit habere Parens.
Has vbi Virgo diu neglexit surda querelas,
Famina Victrices repperit orba preces.
Fortè videns positam Cœlata Virginis aram,
Et Puerum in charo Virginis esse sinu:
Hunc, ait, inuita Puerum rape famina Matri;
Hic meus erepti pignoris obses erit.
Mox rapitur, raptusque caua Puer abditur arca,
Et locuples cauta clauditur Arca sera.
Hic vbi Virgo orbos vidit spoliata lacertos,
Et vacuas chara Prole manere manus:
Denique iam Matri parere coacta, repente
Carceris occlusas iussit hiare fores.
Et, Puer, inquit abi; querulamque reuise Parentem,
Discat vti gremio reddere furta, meo.
Nulla tua posthac genitrici vota negabo;
Artem qua cogat me tua Mater habet.

XXIV.

De miserijs Honorum Aulicorum.

Qui fasces petit amulus superbos,

Aut

Aut Regni dominam potentis Aulam,
Si Pœnas dare, quas meretur, optat,
Regnum continuò impetret, quod optat.
Tum farto licet incubet grabato,
Et texto latus ambiatur ostro,
Prolixas tamen exsecratus horas
Insomnes vigilabit inter Vmbras.
Quamuis Assyrio Culina luxu
Lautas instruat expedita Mensas,
Quamuis Cacuba ponat & Falerna
Festis vina Minister in culullis,
Impasto tamen ore, delicatas
Inter pocula nauseabit escas.
Illi pectine si cohors eburno
Ludat Threïcium sonora carmen,
Orpheam sibimet suus profundo
Turbabit gemitu Tragœdus artem.
Si fulgentibus hinc & hinc Sarissis
Stipent mille Satellites euntem,
Et cingant totidem ensibus clientes
Et strictis totidem Aulici verutis;
Pallebit tamen, & suas in ipsis.
Anceps Ciuibus expauescet hastas;
Nulli fidere certus: atque summa
Inter gaudia mœstus: Inde Regum
Dum fasces quatit, & superbit Auro,
Toto cogitur exulare Regno.
Durum est Exilium timere, durum est:
Multo durius est Timere Regnum:

XXV.

Bembina tabula, ſymbolis Hieroglyphicis ad vſum Nauticum facta; & ab Heruuardo explicata.

Carula poſſet vti ratis ire per æquora tuto,
Saluaque Naufrago vela volare freto.
Has Pharij pinxere Senes Perſaque figuras,
Et Mare calatis explicuere notis.
Sed nihil in viſa Nauta videre tabella,
Et magis obſcuras Ars ea fecit Aquas.
Qualia creduntur Thebano ænigmata monſtro,
Aut in Cimmerijs vmbra fuiſſe plagis:
Talibus Iſis erat quoque Nautica ſepta tenebris,
Poſſet vti Noctes ipſa timere ſuas.
Hanc Heruuarde vides, cogisque recedere noctem
Depulſaque iubes nocte ſubire diem.
Iam tabula iſta poteſt alijs dare Nautica lucem,
Sed lucem tabula tu prior ipſe dabas.

XXVI.

In Cinnam Virgilij infelicem Simium.

Aemulus Andinos imitari Cinna cothurnos
Dum cupit, & ſimili bella ciere tuba,
Iam repetit, Patula quid agas ſub tegmine fagi
Tityre; iam latas quid faciat Segetes:
Iam Phrygis arma Viri, rauco citat altera verſu,
Iam Culicis totum funere claudit opus.
Talia Cinna canit, quoniam Maro talia. Quod ſi
Plura Maro caneret, pluria Cinna canat.
Denique tanta ſubeſt imitandi Cura Maronis,
Vt, ſi ſperet, eum vincere Cinna velit.
Cinna, quid vnius tantùm obliuiſceris, amens?

Eſt

Est ea præcipuè res imitanda tibi.
Ille suam flammis aboleri Aeneida iussit,
Alteraque Ausonio Pergama obire rogo.
Tu quoque Cinna iube tradi tua Carmina flāmis;
Esse tuo maior Cinna Marone potes.
Sæpe rogata suos illi ignes Roma Negabat:
Tu vix incipies Cinna rogare, Dabit.

XXVII.

Ad Amicum Phlebotomumenum.

Cùm plueret facies Hyacinthi sanguine, fusus
Fertur in agnatas sanguis ijsse rosas.
Iam quoque secta tibi pluit vbere vena cruore,
Sidoniusque linit subdita vasa rubor.
In similes cur ille Rosas non vertitur? aut cur
Hanc Metamorphosin nescit habere cruor?
Scilicet ingenua vis impedit indolis illum:
Non didicit Magnus viuere sanguis humi.

XXVIII.

In Calumniatorem flagrorum sponte inflictorum.

Taurea cum miserè Graios laniaret Ephebos,
Adstabant siccis turba Lacæna genis:
Lætaque constabant Vestalibus ora Puellis,
Frangere cùm Victam iussit Arena gulam.
Et Tunicas poterant pueri spectare Molestas
Cùm ferus Oeteos lusit Agyrta Rogos.
At tu fœmineas ordiris, Psylle, querelas,
Dum Caro nostra sua vapulat icta manu.
Iam iuuat impensè pertundere tergora; quando
Nostra minùs nobis, quàm tibi, flagra dolent.

XXIX.

Infans ludibundus suamet imagine decipitur, Vndisque mergitur.

Trimulus illimen cùm fortè sederet ad amnem,
Et Vitrei pronus cerneret amnis aquam;
Induit, ecce, amnis puerilia Vitreus ora,
Et mendax Puerum rettulit vnda parem.
Ille sibi inter aquas vbi credidit esse gemellum,
Dat socio vnanimes sæpe, petitque manus.
Extulit hic medijs itidem æmula brachia lymphis,
Et quas ille manus præbuit; iste petit.
Sed neque dum ex alta coiere crepidine dextra,
Vtraque cùm cuperet palmà coire tamen.
Amplius ergo suam vt palmam protenderet alter
Penduius in vitreas amplius hæsit aquas.
Extenditque manus iterum; extenditque caditque;
Præcipitemque nocens gurgitis vnda rapit.
Deceptus Puer est. Sperabat tangere dextram
Dextra parem: ah, longè fortior vna fuit!

XXX.

Iuuenis vt B. Virginem videat, libens oculum amittit: paratus & alterum amittere.

Partheniam Iuuenis sic olim orasse Parentem
Dicitur, effusis sæpe rigatus Aquis:
O liceat, Regina, tuos mihi cernere vultus:
Oraque Cælitibus visa, videre mihi:
Audijt hæc: Oculo sed quo mea videris Ora,
Ora dein hominum nulla videbis, ait.
Ille simul partemque volens excludere Noctis,
Aspectaq; simul Virginis ore frui.

Læua

Luna prematur, ait; pateat fax dextra: videnti,
Vnica si superest, vna perire potest.
Mox, vbi partitos oculos in Virgine fixit,
Omnia sunt vno sidera visa loco.
Sol ibi se Solem, Lunam se Luna negauit;
Virginis os oculo Lunaque Solque fuit.
At nequijt Cœlestem oculus perferre nitorem;
Dumque diem vidit, perdidit ipse diem.
Se tamen in tali gauisus obisse Theatro,
Funere, ait, nequij nobiliore mori.
Tunc oculum piguit, dextro moriente, sinistrum,
Se quoque cum socio non perijsse suo.

XXXI.

Ad Bambergam, tribus sideribus illustrem.

O inter fluuios amantiores
Facundis Aqua marginata Ripis;
Quam torto rotat Alueo beatus
Magnis Arcibus Vrbibusque Riuus.
Hic sublimibus inuidenda tectis
Fulsit Cæsaris Aula; quà potentis
Henrici bona Virgo coniugales
Intrauit Chunegundis in penates.
Hic miracula Cæsarum duorum,
Henrici, & Chunegundis: & duorum
Hic miracula Coniugum: & duorum
Hic miracula Virginum: & duorum
Hic miracula Cœlitum, ò in vna
Quis miracula plura vidit Aula?
Hos Bamberga colis beata Ciues.
Abscondant licet Vrbibus propinquis
Sese Cornua Luna; & ipse condat
Se Solis nitor: illicò exhibebit

Henri-

Henricus tibi ſemet ipſe Solem :
Et ſemet Chunegundis ipſa Lunam.
Quod ſi pluribus indigebis Aſtris
Praſtabit tibi Godefridus Aſtrum :
Aſtrum ò nobile: quale vel micanti
Fixum in pectore cernitur Leonis ;
Vel quale exhibet in Sereniore
Virgo verticis ignei Corona ;
Vel quale Aetherias ſubinde monſtrat ;
Stellarum accola Cygnus inter Alas.
Seu quoduis erit ille Sidus, illud
Aeternum tibi Sidus opta & opta ;
Tunc nullas tibi patriaq; nullas
Illunes Populus timebit Vmbras.

XXXII.

Ruſtica duorum pugna.

Seruiȷt Heluetico procerus Verna colono,
Grandis ab Aetnea poſteritate Nepos;
Hos inter Lis orta duos, hortante Lyæo,
In ſua ſiluestres impulit arma manus :
Sæpe genas alter pugno mulctauit & alter ;
Omne tamen pugni pondus inane fuit.
Nam tactas quoties feriebat dextera malas,
Viſa ferire merum dextera marmor erat.
Ergo genus teli placuit mutare : Bipennis,
Siqua; vel informis pertica, ſiqua foret
Neutra fuit. Suberant Lapitharũ è ſtrage molares ;
Tàm Silicum innumerus quàm lapidũ numerus
Hinc ſibi tollit onus Silicis pragrande Colonus,
In vernile caput vis quod herilis agat.
Sed iactum vt Silicem ſerui frons dura recepit.
In ſua diſſiliȷt fruſta minuta Silex.

Nec

Nec senſere tamen ſeruilia tempora vulnus,
Sed magis eſt viſus fronte dolere lapis
Mirum aliud: Dum fruſta cadũt diuerſa volantq;,
Pars etiam in domini eſt parua reuerſa caput.
Parua, ſed ingenti ſignauit vulnere frontem:
Et dubitans ſeruum lædere, læſit herum.
Quid ſcutum timidi galeamq; obtendimus hoſti?
Pro Galea propriam Verna habet iſte cutem.

XXXIII.

Cædes Theſſalonicenſis, peregrino etiam Mercatori luctuoſa.

Iam meritas dederat gladio plebs Theſſala pœnas,
Ciuiliq; ſatur ſanguine Cæſar erat:
Irato deerant ſed adhuc duo funera bello,
Quo ſeptem fuerant millia iuſſa peri.
Hic Pater, ecce, ſua comitatus Prole, petebat
Proſcripta ſocios hoſpes in Vrbe lares.
Illa tamen gemini vt ſubierunt mænia Nati,
Mænia ſenſerunt facta ſepulcra ſibi.
Sæuus enim hic vnam ſobolẽ rapit hoſtis, hic vnã;
Et Numeros, inquit, iam meus Enſis habet.
Inde trahens Natos, retrahẽs Pater inde: Quid er-
Me pete Miles, ait; me trahe, parce meis. (ras?
Largior an debet bullire è pectore ſanguis?
Largior in patrio pectore ſanguis erit. (nus?
Grãdius an facta eſt addendum ad vulnera vul-
Vulnus in hoc iugulo grandius eſſe poteſt.
Dixit; & obiectis ferro ſimul obſtitit vlnis.
Et ſimul in cædem ſegnior hoſtis ijt.
Flectar, ait: ſobolem tu voce perire paterna
Alterutram; alterutram viuere voce iube.
Ille oculis vtramq; legens, vtramq; probauit;

Neutra

Neutra minore Patris digna fauore fuit.
Parcite nunc illi; nunc, illi parcite clamat:
Illa potest meritò viuere; & illa potest.
Rursus in hanc oculos, & in hanc, & vtramque retorquet;
Rursū oculi, quod ament prole in vtraq; vidēt.
Quid moror hanc, inquit, defendere? quid moror illam?
Aequus in incerto pectore certat amor,
Et simul hanc tollo, simul hāc Pater abdico prolē;
Qua seruabo meam voce, necabo meam.
Hac inter patrio defessus amore satelles,
Aequali sobolem plectit vtramque manu.
Sic dum quaeris, vtram tibi serues, perdis vtramq;
Vtq; vtriq; fores aequus, iniquus eras.

XXXIV.

De eadem, aliud.

Proscriptam faciebat iter Mercator ad vrbem,
Haerebatq; pio turba gemella Patri:
Turba gemella pium sed eò comitata parentem,
Venit in hostiles interitura manus.
Hic veniam natis genitor vitamq; precatus,
In sua mucrones stringere colla iubet.
Vertite tela Viri; sceleris si quaeritur Auctor,
Auctor ego: Pueri nil nocuere mei.
Sperno preces partim, miles, partim audio, dixit:
Dimidium voti, quo potiare, dabo.
E geminis vnum, pater, elige fratribus. Vnus
E geminis nusquam, qui legeretur, erat.
Hunc mihi legero, ait; perit ille: hunc legero; & ille.
O scelus: esse pium dum iubet, esse vetat.

XXXV.

XXXV.

Iacobus Gretserus S. I. sacræ Antiquitatis solertissimus Vindex.

Tandem, Vincula, Carceremque passi
In serum redeunt diem libelli:
Digni Solibus Atticis libelli,
Squallebant laceri, manuumque mutis
Poscebant miserabiles querelis.
Iam iam Blatta ruebat, & terendas
Audebat sibi destinare chartas:
Iam iam sordida noxijs parabat
Sacras rodere dentibus Camœnas:
Patratumque foret scelus; nec vllo
Id quondam Lua diluisset æuo;
Ni magnus radio potente Phœbus
Gretserus properasset, à propinquo
Flentes funere liberare Musas.
Quare libera rideat Vetustas,
Hoc sub Sole meo eruditionis,
Blattis, pulueribusque, vermibusque
Nocti denique carcerique, doctos
Nil audere licebit in libellos.

XXXVI.

Didonis effigies, ex Greco

Archetypum Tyriæ simulacrum cernis Elysæ,
Candida cælestis cui dedit ora nitor.
Talis & ipsa fui: sed Mens non illa fuit, quàm
Affinxit titulis fama pudenda meis.
Nunquam visa mihi Phrygij sunt ora mariti,
Nec meminere meam Troica bella fugam.
Sed Pudor, vt thalamis violentum arceret Iarbã,

Perculit ingenua pectora nostra manu.
Cur placidum egistis mea Musa in dāna Maronīs?
Ille meos vestra polluit Arte toros.

XXXVII.

De suis Epigrammatis, in niuea membrana descriptis; ad Lectorem.

Candida quod Niueis amicitur Musa pruinis,
Et nihil externi charta coloris habet;
Nec mea Parrhasia lasciuit imagine pompa,
Nec Timanthea ducitur Vmbra manu:
Nec Minio tegitur; Tyrio nec pingitur Ostro;
Sed merus in toto carmine candor inest:
Da veniam, lector; charta dabis ipse colorem;
Cœperit aspectu quando rubere tuo.

XXXVIII.

De ioco Timæi, quo incendium Ephesiæ Dianæ excusauit.

In celebres ruerent Triuia cùm fana fauillas,
Regia Nocturno fana cremata dolo:
Græcus Adulator, Quid caussam quæritis? inquit?
Caussa Diana suis ignibus ipsa fuit.
Magnus enim Macedum satus illa nocte Tyrānus
Obstetricantem iussit adesse Deam.
Inde suus nequijt Diana à sedibus absens,
Sedibus admotas exanimare faces,
Dixit; & applausit dicenti Græcia. Tantus
Ingenuo calor est visus inesse ioco.
Ne turgesce tamen tam effuso Græcule plausu,
Nam ioca, crede mihi, sera fuere nimis.
Quæ si dicta forent flammis durantibus; ipsas
Extinctura suo credo fuisse gelu.

De

XXXIX.

De Carmine Matthæi Raderi S. I. Præceptoris sui absentis.

Carmen nobile, cedria perunctum,
Rasum pumice carmen & politum;
Quod dictas Calamo Raderiano,
Cyrrhais Aganippidas sub Vmbris
Ausim dicere dictitasse Musas:
Tali Threijcius Poeta quondam
Pantheras traheret tigresque cantu,
Hoc rictus Libyca domaret Vrsa,
Hoc Lynces prohiberet in repertam
Sauis Vnguibus inuolare prædam,
Hoc pronas raperet sonorus Ornos,
Et toto Nemus auocaret Hæmo.
Iam si quæreret ille grandiores
Vno Carmine commouere moles,
Isto Strimonias ligaret Vndas,
Aut verti refugum iuberet Hebrum;
Isto marmora, Caucasique duras
Secum cogeret ambulare rupes:
Isto mœnia fabulosa posset
Septenis iterum admouere portis.
Rem Monstri similem: Quid erubesco
Verum dicere? Iam Radere fontem,
Iam iam dicere me potes profanum;
Pantheras quia, sæuientiumque
Vinco barbarus ora belluarum;
Vinco Memnonias rigore tigres,
Vinco flumina, caducosque montes,
Vinco marmora, Caucasique rupes,
Vinco mœnia fabulosa, vinco:

Cantus audio qui Raderianos
Ad nullos tamen ambulo Raderos.

XL.

Hussius comburendus, sese Auserem esse; & ex suo Cinere Cygnum nasciturum, affirmat.

Assyrias memorant Phœnicem animare fauillas,
Claudit odoratis cùm sua fata Rogis.
Nam pretiosa Senem simul hausit flāma Volucrē,
Mox Nouus è flamma parturiente redit.
Psittacus hanc mortē, Iouis hanc sibi quæsijt ales;
Nec tamen hac felix ille, nec ille fuit.
Talia nunc Anser sibi funera destinat; ire
Dum Reus ultores cogitur in Cineres.
Me rediuiuus, ait, nascetur ab Ansere Cygnus:
Facundusque meo funere puluis erit.
Vritur inde Senex flammis stridentibus Anser;
Et satus ex illo funere Coruus ijt;
Deterior Soboles ipso Patre. Falleris ignis,
Qui dum Monstra cupis tollere, Monstra paris.

XLI.

De Morte Matthæi diuitis Hæretici.

Matthæus fatente Nepos è fece Lutheri,
Cui prope Crasea ditior arca fuit:
Fatali cùm membra toro moribunda rotaret,
Frigeretq; suas iam sitis ante fores:
Atra domum Nebula & Nox intempesta tegebat,
Nec via, qua fugiens spiritus iret, erat;
Emersere prom' vicino è limine flammæ,
Hauseruntque tribus proxima tecta rogis,
Admirata nouos vicinia flebilis ignes;
Hac,

Hæc, ait, è nullo fulmine flamma venit:
Nec per Nocturnam crevere incendia fraudem;
Quanam igitur caussa his ignibus esse potest?
Vna potest: Matthæus ea reperite lucerna,
Ad Lethea suam debuit antra Viam.

XLII.

In malum poema, picturis vulgaribus inclusum.

Defuit ingenium Vati: Succurrere Pictor
Debuit; & chartas Arte iuuare Color.
Si neque sit Vates poterit, Pictorque placere;
Quærendus Chartis denique T inctor erit.

XLIII.

In Lubinum, spurcæ Poesios Propugnatorem.

Roma vetus Calamos Chartasq; Cupidinis oës,
Vsque Tomitanos iusserat ire sinuus;
Nūc iterum Spurca rediuiua volumina Musæ
Sanctior in Cineres Roma migrare iubet.
Audit, & ô fontes, Lubinus clamat, & imbres,
Plectite Romanos vindice rore focos:
Cum Nudo Vates Nasone crematur Aquinas;
Igne perit; quicquid Nomen Amoris habet.
Ferte citi Lymphas; date libris flumina: toto
Tibris inhumanos obruat Amne rogos.
Sed Tiberina suos Oranti denegat imbres;
Et negat Vnda suos Martia; Virgo suos.
Quid Lubinus agat? Iam fumus pergit, & Ignis,
Dū miser vsque pigrā clamat & vrget Aquā.
Serum, ait, his flammis alienas poscere lymphas;
Dixit; & ex oculis proprius imber ijt.

XLIV.

Ad Christophorum, insignem Amicum.

Magnus Robore miles & lacerto,
Cùm vastum pedes (vt ferunt) frequenter
Sicco poplite permeasset æquor,
Et Christum (licet inscius) per altas
Subiectis humeris tulisset Vndas,
Cœpit Christophorus dein vocari.
Tu, qui fers humeris tuis Iacobum,
Illum, illum, inquio, pessimum Iacobum;
Qui tot tadia, ponderumque tanta
Ceruices iacit in tuas talenta,
Et maiora tibi, & molestiora
Semper congerit, ingeritque semper:
Illum, illum, quia sustines Iacobum,
Et fers tam patienter & libenter,
An Iacobophorus cupis vocari?

XLV.

In Hermam, mendacissimum Scriptorem.

Lingua ter antiquos cùm mendax falleret Indos,
Tertiaque infami solueret ora dolo;
Iussa fuit Samio taciturna senescere ritu,
Et clausis vitam ducere muta labris.
Non eadē est Calamis nunc lex mendacib. Hermas
Hinc etiam Quatuor scribere Verba potes.

XLVI.

Turpitudo Hæresios Caluini.

Tanario viden' vt facies emergat ab antro:

Vt nocuo attonitum nubiles ore diem?
Multa per euulsos lasciuit Vipera crines,
Perque manus errat Vipera, perque sinus.
Lerneoque acies sua tela trisulcat hiatu,
Fœtaq; liuentes efferat Hydra iubas.
Cantaber vltorem spargit tamen obuius ignem,
Et Caluam Hesperio fulmine terret Anum.
Quid Vetulam terres ostenso fulmine? Viso
Terreri speculo rectius illa potest.

XLVII.

B. Agathæ festus dies, Henrico Illustrissimo Principi Natalis.

Lactea crudelis cur amputat vbera forceps?
Virgineoque cadit secta papilla sinu?
Iudicis ira iubet; sed iniqui Iudicis ira,
Vbera cui nunquam præbuit vlla Parens;
Cui sua Nutrices admorunt vbera tigres;
Sauior aut vicit bellua si qua tigres.
Non tamen insonti sons obfuit ira: sed illi
Reddita cœlesti sorte papilla fuit.
Miratus sum sæpe, foret quæ caussa; quod isto
Vbera erant Agathæ tota repensa die?
At genitum pòst quàm tali te luce videbam,
Henrice, ò Patriæ fama futura tuæ.
Mirari porro nequij: Modò cognita caussa est;
Debita erat Cunis illa Mamilla tuis.

XLVIII.

In Calumniatorem Anonymum.

Qui fanum Triuiæ funesta nobile flamma,
Laudatasque Asiæ scurra cremauit opes,
Non ira studio, sed famæ captus amore

A magno voluit Nomen habere rogo.
At stolidum vindex vt Grecia plecteret, illud
Immemori iussit Nomen ab Ore premi.
Tu paribus diuina cremas humanaque flammis,
Qui sacra Tartareo iura furore trahis.
Flammiuomos pandit tibi sueta Kalumnia rictus,
Infestoque omnes rodere dente iubet.
Fallor, an è tali quaris tibi crimine Nomen?
Non faciam tibi, quod Gracia fecit: Habe.

XLIX.

Cædes miserabilis inter amicissimos fratres per somnium facta.

Vna duobus erat sopitis fratribus Vmbra,
Atq; inter fratres Mens erat vna duos.
Hic illum Pyladen, hunc ille vocabat Orestem
Ille suum meritus Nomen, & ille suum.
Clauserat Vnanimi hic atq; hic sua lumina sõno,
Sperare Vnanimem iussus vterque diem.
At cœpere statim temeraria ludere mentem
Somnia; Nocturnis ingeniosa dolis.
Nam proprior Morpheus, adsistere visus Oresti,
Credula mentito terruit Ora metu.
Sæpe ferox illi miniatus Vulnera; sæpe
Tela cruentatam per repetita Necem.
Non tulit hanc Iuuenis (placida licet indolis) irã,
Sed rapit ignara seria tela manu.
Inde minas, & tela minis alterna reponit,
Versaque ludicro Vulnere terga notat.
Victa proin' capit Vmbra fugam. Sed victa ferocẽ
Infami Iuuenem decipit Vmbra fuga.
Instat enim, sequiturque ferox: dum deniq; pulsa
Inter contiguos abditur Vmbra toros.

His

His Pylades inerat, gemini pars altera fratris;
Quem malè securum iusserat esse sopor.
Visus hic hostis erat, teloq; errante petitus,
Quaq; petitus erat parte, peremptus erat.
Suerunt ipsi bestes iram deponere somno:
Irasci fratres cur male somne doces?

L.

Votum Pauperum pro Gulielmo liberalissimo Sene.

Cana licet placidi se prodat Verticis ætas,
Et Pylias monstrent tempora picta niues;
Sola tamen lenta Manus est ignara Senectæ,
Lassarique dato munere dexra nequit.
Viue tibi Gulielme, (precor Plebs indiga) viue:
Aut Tibi si renuis viuere, viue mihi.

LI.

In Hæreticum mendacem, Societatis criminatorem.

Ausonia scripsit, Batauaque volumina lingua,
Cùm mores cupijt scurra notare meps.
Ac ne quem fugeret, lingua esse vtriusq; peritum,
Auctori Lector quisq; monendus erat,
Quare in fronte libri docet ipse, Librum esse bilinguem.
Dicere quod Lector debuit, Auctor ait.

LII.

Ad optimum Amicum.

Offendam licet vsq; & vsq; & vsque,
Et pœnas Tityique, Sisyphique
Et plaustrum merear piaculorum;
Pœnas nec tamen indis has nec illas,

Pœnas heu meritas & has & illas:
Sed pacatior ipse lenior i
Pergis crimina vindicare multa,
Et parcu mihi plura sapiusque,
Et donas bona plura crebriusque,
Quàm si nunquam ego puniendus essem.
O qualis modus iste vindicandi est:
Non punit modus iste vindicandi
Multo sanguine, sed rubore multo.

LIII.

In Faustinum spurcissimum interpretem.

Quicquid labdacidæ peccant Conubia: quicquid
Nouit Agenoreo rapta puella sinu.
Quicquid Aquinates formidant carpere morsus,
Quicquid Pelignis dicere Naso timet:
Prodit, & infami Faustinus margine vulgat,
Et quos Faustino non pudet esse pares.
Orgia sola probant, & Operta, & sacra Cotyttus,
Et quæcunque vetus lustra December habet.
Dedoceas Veteres si lasciuire Poetas,
Est Rhadamanteo pœna luenda foro.
Prætextata loqui nisi fuerit charta latinè,
Charta Ixionijs est laceranda rotis.
Iulia quæ prohibet, quæ lex Scantinia plectit,
Sola putant calamis non aliena suis
Parce verecundo tandem Faustine rubori,
Et noli nobis scribere quicquid agis.

LIV.

De Apiculis ab Aranea interceptis.

Mellilega felix onerarat præda Volucres
Trinacrio passim præda petita thymo:
Iamque

Iamq; fatigatas redolenti ponuere, nota
Ad solitos iussit lex reuolare lares:
Pendula telarum cùm rete tetenderat ingens,
Quod de visceribus nerat Arachna suis.
Insidiasq; locans Apibus reuolantibus, illas
Cepit, & hærentes exanimauit Apes.
Quas gula delicias affectat? Aranea Muscas
Nauseat; Hybleas iam quoq; poscit Aues.

LV.
Anastasius Synaita, è Græco in Latinum versus.

Argolico quondam vulgatum scripta Cothurno,
Hæresis Argolicos cùm violasset Auos:
Nunc Voces etiam didici formare Latinas,
Impietas Latio dum vetat Ora sono.
Si noua Lingua meo toties discenda Libello est,
Crimina cùm Linguas addidicere nouas:
Desinite ò plures mala Sæcula discere Linguas,
Plus satis est Linguas iam didicisse Duas.

LVI.
Epitaphium carmen, in funere Rabi seu Corui, desertoris Monachi.

Occidit infelix Caperata Rabula gentis
Coruus, ab effosa non bene tectus humo:
Qui sacra ferali temerare silentia Cantu
Ausus, in infernas præcipitauit aquas.
Ite nigræ volucres, meritos intendite luctus,
Cum Coruo vestri pars quoq; magna perit.
Inferias Coruo da C[illegible]e, vittaq; recincta
Ad Cognata tuus funera questus eat.

Et quoniam Stygijs animum reuocare cauernis
Non potes; hoc facias quod potes, Ossa legas.

LVII.

In Lerneum publicum Calumniatorem.

Monstrum horrendum, informe, ingens, puto, dixerat olim
Laudabat formam qui, Polypheme, tuam
Vatibus hæc Priscis licuit sibi fingere Monstra;
Nostris nulla licet fingere; Vera vident.
Aspice Lerneum: Monstro spectabis in vno,
Lerneæ quicquid sibilat inter Aquas.
Mille per exsertam dispergit Toxica linguam,
Et quo plura vomit Toxica, plura coquit.
Liuet, & afflatu funesto quaque venenat.
Et cùm fessa nequit lingua nocere, cupit.
Fallimur, enectam qui Lerna credimus Hydram:
Tu Lernee vetas credere, viuis adhuc.

LVIII.

Iacobo Cognomini Poetæ, votum Natale.

O & Castalia Sitior Vnda,
Et Larga Bibo creber Hippocrena;
Natales age Iulios, diemque
Hunc & Mensibus antepone, & Annis,
Quo Nasci tibi contigit, Iacobe;
Et Curas iube abesse; tetricasq;
Omnes ex Animo repelle Nubes:
Ludant Gaudia sola; & Ambulanti
Occurrant ea semper; & Sedenti
Adsint Aonides; iuuentq; terso
Carmen nobile parturire versu:
Carmen, quale soles iocante nutus
Tunc effundere, non times suaui

Cùm

Cùm contendere latior Catullo;
Aut cum Bilbilin; aut Tagi sonoros
Certas vincere grandior Cothurnos;
Tali Carmine lude nunc; & istum
Quo nasci tibi contigit, futuris
Mensem Mensibus antepone & Annis.
Herodes licet impiam securim
In magnum paret impius Iacobum,
Et vecors odio laboret Vnum
Mensi tollere Iulio Iacobum;
Dum tu nasceris, alterum alterumque
Audit viuere Iulio Iacobum.

LIX.

De funere Philippi Catholici Regis.

Terrarum dominum lugebat Terra Philippum,
Cùm Patria exanimem fleret Ibera Patrem.
Quam simul assiduo tundentem Pectora planctis,
Talia cum planctu dicta dedisse ferunt:
Plurima cùm posses vtrumque, Philippe, per orbem,
Plus tamen vt posses vouit vterque tibi.
Sed pòst quàm letho te posse occumbere vidit,
Orbis te cupijt posse, Philippe, minus.

LX.

Votum Pauperum pro Elisabetha, liberalissima Principe.

Quicquid turba sua ieiuna vouebat Elisa,
Prodiga cùm saturas ferret Elisa dapes;
Aut inopum texta prohiberet frigora lana,
Aut vacuos largo pasceret ære sinus;
Aut mendica mero perfunderet ora falerno,
Spargeret aut totum corpora in ægra penum;

Pauper idem tibi turba precor. Nā quicquid Elisa
Illa suis dederat; das & Elisa mihi.

LXI.

Zvvinglius iurat, suam se doctrinam per somnium didicisse.

Dormijt Ascraeus Parnassi in culmine Pastor,
Et subitum Vatem iussit abire Sopor.
Alter in Heluetiis ubi cautibus obdormiuit,
Continuò Vatem fertilis Vmbra tulit.
Zvvinglius ille fuit. Qui dum Vigil angitur olim,
Vulgatum Populo qua probet Arte scelus:
Desperat Vigilans; Somnum ergo consulit: & mox
Doctorem ex viso somnus & umbra dedit.
Vellit enim auriculam sopito Larua: sed illa
Sciri qua fuerit, Candida an Atra, nequit
Illa repentè Viro curas exhaurit inanes,
Omniaque unam illum scire Magistra iubet.
Zvvinglius inde Vigil scijt omnia: qualia nemo
Nec Vigilans docuit, nec Vigilans didicit.
Laetior ergo suos inuisit manè tribules,
Quaque illa nouit discere nocte, docet.
Vtque probet verum esse, esse omnia somnia iurat:
Somnia ne iura; credimus: esse nega.

LXII.

S. Sophia, Fidei, Spei, Charitatis Mater.

Tres peperi obstetrice parens Virtute puellas:
Vna puella fuit Spes; fuit una Fides.
Tertia legitimi tulit amula nomen Amoris,
Nec tria cassa suis nomina rebus erant.
Denique Virtutes peperi, quot pignora. Solum
Debuerat partus crebrior esse mihi,

In

LXIII.

In Medicum hæresi Caluiniana furiosum.

Nescio quis Medicum furor incurabilis armet?
Inque nouam rabiem tristis Erinnys agat?
Viscera si nocua tumuissent læsa Rubeta,
Te possit medicas, Psylle, rogare manus.
Nūc date, si qua liquant meliores germina succos,
Si qua peregrinas insula sudat opes;
Dicite, si quid habet Natura *potentius: iste*
Sanari trita non solet Arte furor.
Non huic Veratri prodest vis vlla cerebro,
Euacuet totas iam licet Anticyras.
Et iuxtà serum est, mediam pertundere venam;
Non vna hunc morbum vena, sed omnis habet.
Quid faciam? dices, furor est à sanguine toto.
Caussa igitur morbo Tota adimenda tuo est.

LXIV.

In Chrysopoeum impostorem.

Sidera septenis præsunt septena fodinis,
Contentus vena quisque P*laneta sua.*
Nobile sub terris generat Sol igneus Aurum,
Argentumque recens frigida Luna parit.
Martius abstrusis Ferrum erro meatibus infert;
Plumbea Saturnus crescere dona iubet.
Progenerat Stannum Saturni maximus Hæres,
Succina Mercurius percoquit, Aera Venus.
Octaui nuper fornacula prodijt Astri,
Aurea quæ facili folle metalla liquat.
Sæpe fluunt simul inde Auri duo magna talenta,
Sæpe tria, interdum quattuor inde fluunt.
Vidistin' tu illic fluere, inquis, ab ignibus Aurum?

Non:

Non: Quia cùm vellem cernere, Fumus erat.

LXV.

Ad Eystadium duobus Tutelaribus clarum.

Eystadi nemus, o nemus; beatis
Cœli Ciuibus inclytum; & gemellis
Tutelaribus olim amatum. In illo
Tu sacra V vilibalde eum tiara; &
Tu sacrum Soror æmulata fratrem
V valpurga incolis. Alterum inquilini
Patrem agnoscite Ciuium: alteramque,
Vos quotquot thalamosq; nuptiasq;
Christo cedere Virgini iubetis,
Matrem agnoscite virginum. o vtroque
Felices nimis incolæ parente?
At qui nunc itidem istud inquilini
Tantorum colitis nemus parentum,
Et colles nemoris, cauasq; valles,
Sic vos viuite, sint suis vt ambo
Felices etiam incolis parentes.

LXVI.

Eques nobilis post orbem peragratum domi suæ mortuus.

Quid mihi, Nile, tuas transmittere profuit Vndas?
Vtraq; extremos Persidis ire sinus?
Quid Syriam, & campos; Solymæ vidisse ruinā?
Omnia quæ vidi, me docuere mori.
Fracta suas monstrāt Babylonia marmora clades,
Et sua Contritus fata Colossus habet.
Pyramis aerias feriat licet ardua Nubes,
Ipsa tamen tumulum se videt esse sibi.
Ipse redux, vitam patriæ inter limina perdo,

Et

Et quæsita foris Parca, reperta domi est.
Vanum erat hoc tantis terrarum ambagibus vnû
Discere: Momento patria me docuit.

LXVII.

De Bauij desperata insania.

Turbassent Bauium cùm tetrica somnia; quavi
Pæoniam extemplo iussit Anhelus opem.
Conuenere Viri, Podalyria turba; Galenus,
Clinicus Herodes, Symmachus, Hippocrates.
Solliciti frontemq; manu, venamq; retentant;
Sed neque frons illis, sed neq; vena placet.
Ite citi, vnanimes conclamant, ite: liquores
Siquid habent; herbæ, quærite, si quid habent.
Continuò properatur. Adest Aesclepius humor,
Lectaq; in Hesperijs herba Cacuminibus.
Ignota veniunt peregrino à littore vires.
Intima ab Hyblæo flore medulla venit.
Quid memorẽ? Bauio dum mẽtem reddere quærũt,
Nil reliquum Chiron, nil tibi Cosme facis.
Siccauit veteres sananda insania Baias,
Anxuris epoto vanuit Vnda lacu.
Anticyram exhausit validi vis improba morbi,
Insulaq; absumpto languit Helleboro.
Falleris, & frustra toties Medicina laboras:
Vis mentem Bauio reddere; danda fuit.

LXVIII.

In Linum insignem Veteratorem.

Commentis solitus Tarpeiam ducere Plebem,
Et vafra consutis ora mouere dolis.
Iussus ab irato dependere Cæsare pœnam est,
Vanaq; vindicibus dicta piare rogis.

Et

Et titulum præferre necis: Qui vendere fumos
Sueuit, eum in fumos Cæsar abire iubet.
Si tali tibi ducta foret sub Cæsare vita,
Quantus iampridem tu, Line, fumus eras?

LXIX.

Ad Pictorem, qui mensæ muliebri vinum appinxit.

Depingis geminam duplici cum Sigmate mēsam,
Inde tua mensam Coniugis, inde tuam,
Sed Cyathis tua mensa caret; Muliebris abundat:
An tua te, pictor, pingere mensa docet?

LXX.

In Pictorem imperitum.

Iussus erat Verna gemmantia tempora Floræ,
Pictor, & æstiua pingere rura plagæ.
Pinxit Anum medios & flores inter & hortos
Ex æstate mihi facta videtur Hiems.

LXXI.

Mensis October, cum insignibus, pictus à paupere Pictore.

Vitiferam prædatur humum; Bacchumq; triūphat,
Ebriaq; in prælo prælia Mensis habet.
Sed sitit in madida Pictor siccissimus arte;
Iam, puto, picturis inuidet ille suis.

LXXII.

Græcis Adramyttenis, Petrus Latinus Episcopus præficitur.

Quà quondam vernis læta inter Gargara pratis
Ire saginatas Græcia vidit Oues,

Illac

Illac arentes hodie sterilescere Campos,
Et fatam lolijs surgere cernit humum.
Non vetres ea Terra greges; non ostia Caulæ
Tuta peregrinis cernit ab insidijs.
At Romana gregem videt inter pascua tutum
Eminus, & nullus peruium Ouile feris.
Ah! quantũ est descrimen? ait: Raptoribus omnis
Ecce meus patuit grex, perijtq; lupus.
Ausonius sed nulla timet, grex damna rapinæ:
An quia Pastorem grex habet ille Petrum?
Petrum habet. o tali duce pascua læta; iubeto
Talem etiam gregibus, Christe, præesse meis;
Audijt optantem Deus; & quo tutior esset
Græcia, Iam Petrum tu quoque, dixit, habe.
Hic Pastore proin' quia gaudes Græcia Petro,
Altera iam fieri tu quoq; Roma potes.

LXXIII.
De Heliotropio, solari flore.

Flos ego, Pestani non vltima gloria prati,
Et Corcyreo regulus in nemore.
Nomen ab agnato Phœbi traho sidere; pro quo
Narcissi nollem nomen inesse mihi.
Illud ego comitor, nullo tamen impete, sidus,
Cœlumque obtutu metior omne meo.
Nunquam Memnonio sine me eluctatur ab Ortu,
Nec subit Occiduas me sine Phœbus aquas.
Dum tamen illius passus sine passibus æquo,
Nunquam è Natali pes mihi cedit humo.
Quod nisi Terra pedes pedicis includeret; olim
Stellatos traheret totus ad vsq; choros.
Sublimi Cursum quid solis in æthere quærunt
Astrologi? hic humili in flore videre queunt.

LXXIV. Ad

LXXIV.

Ad Martinum sacræ Antiquitatis sedulum Assertorem.

Si quæ Prometheo vivunt monimenta Senectæ,
Si qua latent ferro scripta recessa manu:
Si quis adhuc Bacchus, veterumve Cucurbita re-
Aut aliquod Senij litera Nomen habet, (stat.
Quæritur, & Libycis hodie contenditur arvis;
Atq; Corinthiaco iam magis ære placet.
Non ita captatur Phryxæi lana Draconis.
Non ita de Persis cæsa præda iugis.
Ista professores sequitur si gloria Tricas;
Et tradest Atavis vana senecta suis:
Curiosis studio meliore inquirere chartas;
Et sacra maiorum postuma habere libet.
Tu Martine, locis illa omnibus omnia dudum
Sive iubes Orbi reddere, sive levas.
Nam veneranda tibi studium est gentile vetustas
Visq; tuis similes moribus esse libros.
Sic tu de Priscis, & de te Prisca merentur;
Et quia prisca legis facta, legenda facis.

LXXV.

De Caupone Lugdunensi.

Vina Falerna dolo vitiarat Caupo, meracos
Lymphato solitus fonte rigare cados.
Hac studio corrasit opes; quibus omnibus illi
Pensilis è collo farta Crumena fuit.
Forte sui securus iter carpebat hic, undis
Gallus ubi patrijs littora lambit Arar:
Cum prædatori conspecta Crumena volucri,
Matura visa est esca futura fami.

Miluius

Miluius ergo ruens properati fulminis instar
Vngue graues loculos insidiante rapit.
Sublimisque iterum rapta citus auolat esca,
Oraque in erepta tentat adunca dape.
Restitit indomitum rostris luctantibus aurum,
Vncatosq; tenax lusit auara pedes.
Ergo iterum rostro loculos, iterum vngue retentat;
Atq; iterum rostro nil agit, vngue nihil.
Quare onus omne fami dum sentit inutile, rostro
Impatiens totum vindice damnat onus.
Iratoque grauem dimittit ab vngue crumenam,
Et medijs pondus nobile mergit aquis.
Iuris amans Auis ista fuit: Nam Iudice Miluo
Quas Vnda dederant, Vnda recepit opes.

LXXVI.

De Voluptate profanâ.

Turba Medusai capitis speculata Chelydros,
Pœnas aspecto Gorgonis ore dedit.
Nam simul ac forma deformia viderat Ora,
Amisit forma quilibet Ora sua.
Cernis, vt exangues ibi tollant Marmora vultus?
Tendat & exanimes muta figura manus?
Ante homines fuerant; nūc in mera saxa Medusæ
Aspectis homines diriguere comis.
Terra, voluptatis mala quid mihi gaudia suades?
Creditur illa oculis esse Medusa meis.
Si spectaro, Silex spectator reddar ab illa;
Ne Silicem me ergo reddat, ero ante Silex.

LXXVII.

In Iudam, malum Mercatorem.

Impius insontem quo vendidit ære Magistrum

Hoc

Et quoniam Stygijs animum reuocare cauernis
Non potes; hoc facias quod potes, Ossa legas.

LVII.

In Lerneum publicum Calumniatorem.

Monstrum horrendum, informe, ingens, puto, dixe-
rat olim
Laudabat formam qui, Polypheme, tuam
Vatibus hac Priscis licuit sibi fingere Monstra,
Nostris nulla licet fingere; Vera vident.
Aspice Lerneum: Monstro spectabis in vno,
Lerneæ quicquid sibilat inter Aquas.
Mille per exsertam dispergit Toxica linguam,
Et quo plura vomit Toxica, plura coquit.
Liuet, & afflatu funesto quæque venenat.
Et cùm fessa nequit lingua nocere, cupit.
Fallimur, enectam qui Lerna credimus Hydram:
Tu Lernee vetas credere, viuis adhuc.

LVIII.

Iacobo Cognomini Poetæ, votum Natale.

O & Castalia Sitior Vnda,
Et Larga Bibo creber Hippocrena;
Natales age Iulios, diemque
Hunc & Mensibus antepone, & Annis,
Quo Nasci tibi contigit, Iacobe;
Et Curas iube abesse; tetricasq;
Omnes ex Animo repelle Nubes:
Ludant Gaudia sola; & Ambulanti
Occurrant ea semper; & Sedenti
Adsint Aonides, iuuentaq; terso
Carmen nobile parturire versu:
Carmen, quale soles iocante nutus
Tunc effundere, non times suaui

Cùm

Cùm contendere latior Catullo;
Aut cum Bilbilin; aut Tagi sonoros
Certas vincere grandior Cothurnos;
Tali Carmine lude nunc; & istum
Quo nasci tibi contigit, futuris
Mensem Mensibus antepone & Annis.
Herodes licet impiam securim
In magnum paret impius Iacobum,
Et vecors odio laboret Vnum
Mensi tollere Iulio Iacobum;
Dum tu nasceris, alterum alterumque
Audit viuere Iulio Iacobum.

LIX.

De funere Philippi Catholici Regis.

Terrarum dominum lugebat Terra Philippum,
Cùm Patria exanimem fleret Ibera Patrem.
Quam simul assiduo tundentem Pectora planctis,
Talia cum planctu dicta dedisse ferunt:
Plurima cùm posses vtrumque, Philippe, per orbem,
Plus tamen vt posses vouit vterque tibi.
Sed pòst quàm letho te posse occumbere vidit,
Orbis te cupijt posse, Philippe, minus.

LX.

Votum Pauperum pro Elisabetha, liberalissima Principe.

Quicquid turba sua ieiuna vouebat Elisa,
Prodiga cùm saturas ferret Elisa dapes;
Aut inopum texta probiberet frigora lana,
Aut vacuos largo pasceret ære sinus:
Aut mendica meroper funderet ora falerno,
Spargeret aut totum corpora in agra penum;

Pauper

Pauper idem tuoi turba precor. Nā quicquid Elisa
Illa suis dederat; das & Elisa mihi.

LXI.

Zvvinglius iurat, suam se doctrinam per somnium didicisse.

Dormijt Ascraus Parnassi in culmine Pastor,
Et subitum Vatem iussit abire Sopor.
Alter in Helueticis vbi cautibus obdormiuit,
Continuò Vatem fertilis Vmbra tulit.
Zvvinglius ille fuit. Qui dum Vigil angitur olim,
Vulgatum Populo qua probet Arte scelus:
Desperat Vigilans; Somnum ergo consulit: & mox
Doctorem ex voto somnus & vmbra dedit.
Vellit enim auriculam sopito Larua: sed illa
Sciri qua fuerit, Candida an Atra, nequit.
Illa repentè Viro [illegible] exhaurit inanes,
Omniaque vnum illum scire Magistra iubet.
Zvvinglius inde Vigil sciji omnia: qualia nemo
Nec Vigilans docuit, nec Vigilans didicit.
Latitur ergo suos inuisit manè tribules,
Quaque illa potuit discere nocte, docet.
Vtque [illegible] esse, [illegible] omnia somnia iurat:
Somnia ne iuras; [illegible]imus: esse nega.

LXII.

S. Sophia, Fidei, Spei, Charitatis Mater.

Tres peperi obstetrice parens Virtute puellas:
Vna puella fuit Spes; fuit vna Fides.
Tertia legitimi tulit amula nomen Amoris,
Nec tria cassa suis nomina rebus erant.
Denique Virtutes peperi, quot pignora. Solum
Debuerat partus crebrior esse mihi.

In

LXIII.

In Medicum hæresi Caluiniana furiosum.

Nescio quis Medicum furor incurabilis armet?
Inque nouam rabiem tristis Erinnys agat?
Viscera si nocua tumuissent læsa Rubeta,
Te possis medicas, Psylle, rogare manus.
Nūc date, si qua liquant meliores germina succos,
Si qua peregrinas insula sudat opes;
Dicite, si quid habet Natura potentius: iste
Sanari trita non solet Arte furor.
Non huic Veratri prodest vis vlla cerebro,
Euacuet totas iam licet Anticyras.
Et iuxtà serum est, mediam pertundere venam;
Non vna hunc morbum vena, sed omnis habet.
Quid faciam? dices, furor est à sanguine toto.
Caussa igitur morbo Tota adimenda tuo est.

LXIV.

In Chrysopoeum impostorem.

Sidera septenis præsunt septena fodinis,
Contentus vena quisque Planeta sua.
Nobile sub terris generat Sol igneus Aurum,
Argentumque recens frigida Luna parit.
Martius abstrusis Ferrum erro meatibus infert;
Plumbea Saturnus crescere dona iubet.
Progenerat Stannum Saturni maximus Hæres,
Succina Mercurius percoquit, Aera Venus.
Octaui nuper fornacula prodijt Astri,
Aurea qua facili folle metalla liquat.
Sæpe fluunt simul inde Auri duo magna talenta,
Sæpe tria, interdum quattuor inde fluunt.
Vidisti tu illis fluere, inquis, ab ignibus Aurum?
Non:

Non: Quia cùm vellem cernere, Fumus erat.

LXV.

Ad Eystadium duobus Tutelaribus clarum.

Eystadi nemus, o nemus; beatis
Cœli Ciuibus inclytum; & gemellis
Tutelaribus olim amatum. In illo
Tu sacra Vvilibalde eum tiara; &
Tu sacrum Soror æmulata fratrem
Vvalpurga incolis. Alterum inquilini
Patrem agnoscite Ciuium: alteramque,
Vos quotquot thalamosq; nuptiasq;
Christo cedere Virgini iubetis,
Matrem agnoscite virginum. o vtroque
Felices nimis incolas parente!
At qui nunc itidem istud inquilini
Tantorum colitis nemus parentum,
Et colles nemoris, cauasq; valles,
Sic vos viuite, sint suis vt ambo
Felices etiam incolis parentes.

LXVI.

Eques nobilis post orbem peragratum domi suæ mortuus.

Quid mihi, Nile, tuas transmittere profuit Vndas?
Vltraq; extremos Persidis ire sinus?
Quid Syriam, & campos; Solymæ vidisse ruinas?
Omnia quæ vidi, me docuere mori.
Fracta suas monstrāt Babylonia marmora clades,
Et sua Contritus fata Colossus habet.
Pyramis aerias feriat licet ardua Nubes,
Ipsa tamen tumulum se videt esse sibi.
Ipse redux, vitam patriæ inter limina perdo,

Et

Et quæsita foris Parca, reperta domi est.
Vanum erat hoc tantis terrarum ambagibus vnũ
Discere: Momento patria me docuit.

LXVII.

De Bauij desperata insania.

Turbassent Bauium cùm tetrica somnia; quæri
Pæoniam extemplo iussit Anhelus opem.
Conuenere Viri, Podalyria turba; Galenus,
Clinicus Herodes, Symmachus, Hippocrates.
Solliciti frontemq; manu, venamq; retentant;
Sed neque frons illis, sed neq; vena placet.
Ite citi, vnanimes conclamant, ite: liquores
Siquid habent; herbæ, quærite, si quid habent.
Continuò properatur. Adest Aesclepius humor,
Lectaq; in Hesperijs herba Cacuminibus.
Ignota veniunt peregrino à littore vires.
Intima ab Hyblæo flore medulla venit.
Quid memorẽ? Bauio dum mẽtem reddere quærũt,
Nil reliquum Chiron, nil tibi Cosme facis.
Siccauit veteres sananda insania Baias,
Anxuris epoto vanuit Vnda lacu.
Anticyram exhausit validi vis improba morbi,
Insulaq; absumpto languit Helleboro.
Falleris, & frustra toties Medicina laboras:
Vis mentem Bauio reddere; danda fuit.

LXVIII.

In Linum insignem Veteratorem.

Commentis solitus Tarpeiam ducere Plebem,
Et vafra consutis ora mouere dolis,
Iussus ab irato dependere Cæsare pœnam est,
Vanaq; vindicibus dicta piare rogis.

Et titulum praferre necis: Qui vendere fumos
Sueuit, eum in fumos Caesar abire iubet.
Si tali tibi ducta foret sub Caesare vita,
Quantus iampridem tu, Line, fumus eras?

LXIX.

Ad Pictorem, qui mensae muliebri vinum appinxit.

Depingis geminam duplici cum Sigmate mēsam,
Inde tua mensam Coniugis, indè tuam,
Sed Cyathis tua mensa caret; Muliebris abundat:
An tua te, pictor, pingere mensa docet?

LXX.

In Pictorem imperitum.

Iussus erat Verna gemmantia tempora Florae,
Pictor, & aestiua pingere rura plaga.
Pinxit Anum medios & flores inter & hortos
Ex aestate mihi facta videtur Hiems.

LXXI.

Mensis October, cum insignibus, pictus à paupere Pictore.

Vitiferam praedatur humum; Bacchumq; triūphat,
Ebriaq; in praelo praelia Mensis habet.
Sed sitit in madida Pictor siccissimus arte;
Iam, puto, picturis inuidet ille suis.

LXXII.

Graecis Adramyttenis, Petrus Latinus Episcopus praeficitur.

Quà quondam vberibus lata inter Gargara pratis
Ire saginatas Graecia vidit Oues,

Illac

Illac arentes hodie sterilescere Campos,
Et fatam lolijs surgere cernit humum.
Non vetres ea Terra greges; non ostia Caula
Tuta peregrinis cernit ab insidijs.
At Romana gregem videt inter pascua tutum
Eminus, & nullis peruium Ouile feris.
Ah quantū est descrimen? ait: Raptoribus omnis
Ecce meus patuit grex, perijtq; lupis.
Ausonius sed nulla timet, grex damna rapinæ:
An quia Pastorem grex habet ille Petrum?
Petrum habet. o tali duce pascua lata; iubeto
Talem etiam gregibus, Christe, praeesse meis;
Audijt optantem Deus; & quo tutior esset
Gracia, Iam Petrum tu quoque, dixit, habe.
Hoc Pastore proin' quia gaudes Gracia Petro,
Altera iam fieri tu quoq; Roma potes.

LXXIII.

De Heliotropio, solari flore.

Flos ego, Pæstani non vltima gloria prati,
Et Corcyreo regulus in nemore,
Nomen ab agnato Phœbi traho sidere; pro quo
Narcissi nullum nomen inesse mihi.
Illud ego comitor, nullo tamen impete, sidus,
Cœlumque obtutu metior omne meo.
Nunquam Memnonio sine me eluctatur ab Ortu,
Nec subit Occiduas me sine Phœbus aquas.
Dum tamen illius passus sine passibus aquo,
Nunquam è Natali pes mihi cedit humo.
Quod nisi Terra pedes pedicis includeret; olim
Stellatos traherer totus ad vsq; choros.
Sublimi Cursum quid solis in æthere quærunt
Astrologi? hic humili in flore videre queunt.

LXXIV.

Ad Martinum sacræ Antiquitatis sedulum Assertorem.

Si qua Promethea viuunt monimenta Senectæ,
Si qua latent sera scruta refossa manu:
Si quis adhuc Baculus; veterumue Cucurbita restat,
Aut aliquod Senij littera Nomen habet;
Quæritur, & Libycis hodie contenditur aruis;
Atq; Corinthiaco iam magis ære placet.
Non ita captatur Phryxæi lana Draconis,
Non ita de Persis eruta præda iugis.
Ista profanatas sequitur si gloria Tricas,
Et prodest Apinis vana senecta suis:
Cælestes studio meliore inquirere chartas,
Et sacra maiorum postuma habere libet.
Tu Martine, locis illa omnibus omnia dudum
Siue iubes Orbi reddere, siue iuuas.
Nam veneranda tibi studium est gentile vetustas
Visq; tuis similes moribus esse libros.
Sic tu de Priscis, & de te Prisca merentur;
Et quia prisca legis facta, legenda facis.

LXXV.

De Caupone Lugdunensi.

Vina Falerna dolo vitiarat Caupo, meracos
Lymphato solitus fonte rigare cados.
Hoc studio corrasit opes; quibus omnibus illi
Pensilis è collo farta Crumena fuit.
Forte sui securus iter carpebat hic, vndis
Gallus vbi patrijs littora lambit Arar:
Cum prædatori conspecta Crumena volucri,
Matura visa est esca futura fami.

Miluius

Miluius ergo ruens properati fulminis instar
Vngue graues loculos insidiante rapit.
Sublimisque iterum rapta citus auolat esca,
Oraque in erepta tentat adunca dape.
Restitit indomitum rostris luctantibus aurum,
Vncatosq; tenax lusit aluta pedes.
Ergo iterum rostro loculos, iterum vngue retentat;
Atq; iterum rostro nil agit, vngue nihil.
Quare onus omne fami dum sentit inutile, rostro
Impatiens totum vindice damnat onus.
Iratoque grauem dimittit ab vngue crumenam,
Et medijs pondus nobile mergit aquis.
Iuris amans Auis ista fuit: Nam Iudice Miluo
Quas Vnda dederant, Vnda recepit opes.

LXXVI.

De Voluptate profanâ.

Turba Medusai capitis speculata Chelydros,
Pœnas aspecto Gorgonis ore dedit.
Nam simul ac forma deformia viderat Ora,
Amisit forma quilibet Ora sua.
Cernis, vt exangues ibi tollant Marmora vultus?
Tendat & exanimes muta figura manus?
Ante homines fuerant; nũc in mera saxa Medusæ
Aspectis homines diriguere comis.
Terra, voluptatis mala quid mihi gaudia suades?
Creditur illa oculis esse Medusa meis.
Si spectaro, Silex spectata reddar ab illa;
Ne Silicem me ergo reddat, ero ante Silex.

LXXVII.

In Iudam, malum Mercatorem.

Impius insontem quo vendidit ære Magistrum

Hoc

Hoc laqueum Iudas quæsijt ære sibi.
Si sperare lucrum Mercator stulte volebas,
Vendendus laqueus, Christus emendus erat.

LXXVIII.

Ad Militem, Christo laqueum inijcientem.

Quid laqueum properas alieno imponere collo?
Seruandum nescis esse monile tuo?

LXXIX.

Ad Academiam Herbipolensem, cum Dilingana concordem.

Musarum domus, & Politiorum
Sedes nobilis artium: Iuuentam
Quæ freno regis; atque Apollinari
Ornas belligeros honore Francos:
Seu dici titulo latiniori
Artaunum cupis, & vetustioris;
Seu, (quod gratius esse suspicamur)
Mauis Herbipolis recente vocis
Mutato titulo vocari: Adesto,
Atque à Collibus viuidis amœni
Vultum auertere ne grauare Mani,
Grato lumine paullulum Sueui
Donec littora peruageris Istri.
Illic Aonidum simillimarum
Sedes altera visitur Sororum:
Sedes altera, quæ pari Iuuentam
Hinc freno regit; hinc noua vetustos
Pergit cingere Laurea Sueuos.
Parnassi modò duplicem licebit
Montis dicere Verticem; nec illam

Patrem

Partem cedere Libero, nec illam.
Dum concordibus illa & illa votis,
Vni seruit Apollini, sed illi
Vni seruit Apollini; impudicis
Qui pro moribus imperat pudicos;
Et per Pierios dehinc Canales
Incestis prohibet meare Lymphas.
Hac Francos decet, hac decet Suenos
Musarum domus vtraque; alterumque
Sedes altera diligit Lyceum:
Dum Phœbus meliorq; sanctiorq;
Musarum chorus, & Minerua, vtroq;
Concordes dominantur in Lyceo.

L XXX.
Ad Andream, singularem Amicum.

Christus vbi Andream Galilæo in littore vidit
Squammigeros inter pandere Lina greges;
Protinus assuetis exscendere iussit ab Vndis,
Et noua Cœlesti sub duce signa sequi.
Audijt Andreas; piscesq; repente ratesq;
Et fastidita Lina reliquit Aqua.
Tu contrà; neque lina prius, neq; flumina noras;
Ac nullas prius es suetus habere rates:
Sed simul in Christi vestigia iussus es ire,
Totus amas pisces, flumina, lina, rates.
Ergo vel Andreas mihi desine porro vocari;
Vel certè Andrea lina relinque mihi.

L XXXI.
In funere liberalissimi Principis.

Sæua barbaries, cruenta Parca

Num-

Nunquam Vulnere tot peremit vno:
Nam quo vulnere Principem petiuit,
Omnes barbara Pauperes peremit

LXXXII.

In Lithum Caluinistam, stomachantem, contra triplicem Hostiam, in Boica monstrari solitam.

Dum sacra Boiarij panduntur Lipsana montis,
Pandit ter geminos Hostia trina sinus:
Tot mihi cùm pistâ demonstret liba farina,
Cur non & Calices Boica monstrat? ais.
Ne Lithe quare; Timet. Nam quos monstrare parabat,
Dum Mercatorem te putat esse, tegit.

LXXXIII.

De Conradi Imperatoris expeditione pro Cruce recuperanda.

Conradus diadema, regiosque
Tantisper iubet exulare fasces,
Et sceptrum procul ire feriatum,
Dum magno pietatis actus æstu
Per terras ruit inuias, ferumque
Totis Nerea classibus fatigat.
Dixisses Libycas peti rapinas,
Aut è Memnonijs superba prædis
In Nostros redigi metalla census,
Aut dites Asiæ erui fodinas:
Crux tantis petitur sed vna curis.
Vt quam purpura Cæsarumque fastus
Condemnauerat antè, nunc adoret.
Sæcli incommoda Commodi, Nerones

Et Flaui furor vltimi, & flagella
Periuri rediuiua Iuliani,
Insanite; suum potest Tyrannis
Crux opponere Cæsarem; redite.

LXXXIV.
De Godefrido, primo Hierosolymorum Rege.

Hic est ille Syri domitor Tullingus Orontis,
Primus Idumæas qui reparauit opes.
Sestiaca primus traiecit Bosporon vnda,
Ferret in Abdaridas victor vt arma duces.
Non illum Pharia stimularunt iugera gleba,
Non illum Tyrij barbara præda freti.
Sed Solyma turbata quies, auumq; sepulcri
Lugubre, & amissa trabs inhonora Crucis.
Mox reserauit vbi iusto sacra limina bello,
Ah quoties fusis limina lauit aquis?
Ah quoties inopem ditauit prodigus Aram?
Et trepido captam poplite pressit humum?
Quod meruit primus, primus diadema refugit,
Nec tetigit iussa sceptra recepta manu.
Grande putent alij diademata quærere Reges;
Grandius, in Regno spernere Regna fuit.

LXXXV.
De Manu liberali diuitis defuncti.

Expensis redimi si possent funera numis,
Par erat hac redimi funera posse manu.
Argenti tam larga fuit manus; vnicè vt illas
Duceret esse suas, quas tribuisset, opes.
Et tamen hanc inflexa manum mors abstulit orbi,
Cælestesq; illam iussit habere plagas,

Hoc placet, ò Superi: sit mors inflexa, precamur:
Si flecti vellet, sauior illa foret.

LXXXVI.

Tumulus Causidici celebris.

Qui legum famosus eram, Iurisque peritus,
Causidico gnarus tollere bella foro:
In modica iubeor longùm requiescere tumba,
Heu, linguæ, heu famæ flebilis Vmbra meæ.
Nil prodest didicisse alias componere Lites:
Nil veteri Leges condere iure nouas.
Intendit Mors lege sua mihi deniq; Litem,
Hei mihi: cur vnam hanc soluere non didici?

LXXXVII.

De Friderici Aenobarbi interitu.

Cũ Sueuas traheret Fridericus ad æquora turmas,
Cui rubra cognomen nobile barba dabat;
Territa tota sibi diffidere cœperat Eos,
Inq; suis nusquam credere Asyla iugis.
Iam veterem Pharos, & Babylonia mœnia fastum
Ponere, & imbelles tendere Bactra manus.
Christiadum contrà sibi visa resurgere plebes,
Certa salutiferam vi reparare Crucem.
Nec decepta foret, nisi ahenam barbara barbam
Vidisset propera Turba perire Nece.
Vnda fuit, gelido quà Cydni fluxerat alueo,
Iam dudum in magnos vnda maligna duces.
Obfuit illa olim Pellæo (vt fertur) Alumno,
Membra ibi cui subito diriguere gelu.
Nunc idem peperit Friderico funera Cydnus,
Obruit incautis quem Violentus aquis.
Parcere debuerat Friderico Cydnus eunti,

Sat citò merſiſſet, cùm rediturus erat.

Ad Richardum Regem Anglorum, in Palæſtinam ducentem.

LXXXVIII.

Bella paras Syrijs longinqua Richarde tyrannis,
Vt captam plebes aſſerat Angla Crucem.
O ſecla ò mores ſobeleſq; parentibus impar:
Nunc plebs aſſertas diruit Angla Cruces.
Parcius illa Syras irritant ſigna cohortes,
Hebræaſque mouent parcius illa manus.
Ira Britanna Crucem ferro rapit, & trahit vnco,
Infamiq; petit noſtra tropæa ioco.
Et ne qua exemplis inſania barbara deſit,
Sacrilego ſacram damnat in igne trabem.
Parce Richarde Crucem Syriâ ſubducere: ſalua
Hic erat, in Regno nunc perit illa tuo.

LXXXIX.

Ad Pictorem; de Epigrammatis in pura candidaque charta deſcriptis.

Miraris nullos in verſibus eſſe colores
Pictor: Et in niueo carmina nuda ſolo:
Cauſſa tua eſt. Siquidem Minio qui vellet Apelles
Carmina gratuito pingere nullus erat.
Zeuxida quærebam; f[illegible]giebat carmina Zeuxis,
Parrhaſium volui; Noluit ille tamen.
Artificum quare cum Vatem nemo iuuaret,
Auxilium Vati deniquè fullo tulit.

XC.

De Epigrammatis meis in alba charta descriptis; iuxta aliena colorata.

Albet pagina, candidaque velant
Nostri Carminis aream pruina;
Nam Vicinia purpurata totas
Pictorum vacuauit vt tabernas;
Ex omni numero omnium colorum,
Duntaxat mihi Candidum reliquit.

XCI.

De ijsdem.

Dum crebri simul hinc & hinc Poetæ
Depictis Epigrammatum tropæis
Alter vincat vt alterum, laborant;
Quæris, cur mea Musa nolit vllos
Fronti figere simplici colores?
Sed sola Niue, candidoque totum
Malit claudere carmen Vmbilico?
Dicam. In Pieria foro iuuenta
Carmen debuit esse Candidatum.

XCII.

De Fulcone, Rege Hierosolymorum, equi lapsu, occiso.

Tertius Eoi Fulco diadematis hæres,
Et, mea si numerem prælia, primus eram.
Arma rotare Viros docui, docui agmina magnos
Pro Cruce seruanda centuriare duces,
Ac nisi regna forent patrio mihi robore parta,
Regna forent eadem robore parta meo.
Sed dum latus equo curisque solutus oberro,

Ipse

Ipse meo victor denique vincor equo.
Vestra quid ò Reges fore funera lenta putatis?
Vt properaret, Equo mors mea vecta fuit.

XCIII

De S. Ludouico, Rege Gallorum.

Inter Idumea Ludouicus damna, potitas
Vt Cruce barbaricas audijt esse manus:
Liligeri abijciens inhonora cacumina serti,
Et trabeam, & Tyrio vellera pota cado;
Quid pastana iuuent mea me violaria? dixit,
Quid mea gemmato nobilis Aula tholo?
In miseris squallet si Crux mea sordibus; inter
Eoas vertex dum meus ardet opes?
I nitor; i Regum decus, i graue dedecus Aurum,
Nunc alio cultu Regia vestis eget.
Ite Palatini laquearia gemmea tecti,
Tecta crucem captam Sardonychata decent.
Mutentur gemmæ vt vinclũ, & vincula gemmis,
Detur Gẽma cruci; sed mihi Vincla crucis.

XCIV.

Balduinus Hierosolymæ Rex, ad Germanos.

Lunata peterent cùm Mania sacra Phalanges,
Purpureæ opposui robur inerme trabis.
Mox oẽs trepidare, pedemq; referre cohortes,
Et fugere obiectam barbara Luna Crucem.
Cur nunquam vestris fugit à Legionibus illa,
Pannonios hodie cùm populatur agros?
Hæresis offundit tales, Balduine, tenebras,
Vt nullam videat Thracia Luna crucem.

XCV.

Vrbano II. recuperata; Vrbano III. amissa Palestina.

Iesseiam Vrbano regnante recepimus Vrbem;
(Christus vbi crebram sanguine lauit humũ:)
Natalemq; domum, (teneros vbi Numinis annos
Agnouit trepido bucula flexa genu:)
Et Montem, & magni Lignum admirabile Mõtis;
Quaq; sacra Custos marmora Mortis erat.
Cepimus Vrbano simul, inquã, hæc omnia rursum
Vrbano simul hæc omnia perdidimus.
Quid fuerit caussa, ne quærite: Tertius iste
Inter Pontifices; ille Secundus erat.

XCVI.

De S. Ludouico Episcopo, Castitatis Exemplo.

Regina licet imperante, non vult,
Non vult crimine se notare, non vult:
Sed perstat Ludouicus, & potentis
Spernit delicias, minasque Lanæ.
Seu promittat opes; opes abesse,
Et Lydi iubet auri abire gazas.
Seu promittat honorem; abesse honorem,
Et quemuis iubet exuiare fastum;
Seu quicquid minitetur illa; quicquid
Proponat, iubeatque, postuletque;
Duro marmore durior, recusat
Illi vendere Corporis pudorem.
Hinc Vermes oculus sepultus omnes
Annis arcuit amplius trecentis.
Hoc planè decet; hoc decebat vnum,

Vt

Vt Corrumpere quem nequibat vllus
Reginæ furor impotentis, illum
Nec Corrumpere vermibus liceret.

XCVII.

Tumulus Guidonis, vltimi Regis Hierosolymorum, cum Sancta Cruce capti.

Ille ego Guido fui; Solymi pars vltima Regni,
Heu, magna imperij Guido ruina mei:
Hic vbi Iesseios cinxit diadema Nepotes,
Sceptrigerosque diu nutriit Aula duces.
Hic, vbi presserunt innoxia tempora dumi,
Diuinasque nocens risit Arundo manus.
Hic itidem & gemma cinxi caput altus & auro,
Hic regale mihi dextera gessit ebur.
Victus in Abdario iam denique Marte triumphor
Et sensit casum Crux quoque capta meum.
Parcite Balduini, Godefridi parcite manes,
Hæc mihi res vestro more cauenda fuit.
Atqui Europæi reges ne parcite: Vobis
De culpis restat pœna petenda meis.

XCVIII.

De expeditionibus veterum in Terram sanctam.

Longa Palestinas cùm iniuria carperet Vrbes,
Seruaque sub Phario fleret Iduma iugo,
Capta peregrinos optabant Mænia cætus,
Neglectasque diu squallida Templa preces.
Et limen, quod Aui tot quæsiuere Patresque,
Tunc Patres cœpit quærere, cœpit Auos.
Et toties genibus signata sacraria flexis,
Et toties vdis tacta sepulcra genis.

Et toties calcata pio vestigia fletu,
Arida tunc longo consenuere situ.
Romanus sed sera Pater pòst quàm induit arma,
Occiduas mittens ad pia bella manus,
Tullingi misere viros, misere Britanni,
Misit Iapygias Daunia turma rates.
Vidimus Ausonios, ensesq; venire Sicanos,
Et Germanorum vidimus arma ducum.
Tunc solitis iterum viguerunt cantibus vrbes,
Tunc iterum Tyrio sunt data iura mari.
Tunc iterum Solymi caluerunt marmora busti,
Tunc iterum notas audijt Ara preces.
Maiorum, dices, hæc facta fuere. Fuerunt:
Facta sed hæc cuius posteritatis erunt?

XCIX.

In funere Philippi Cardinalis purpurati.

Ausonij caperes cùm Iura, Philippe, Senatus,
In domino Vestes erubuere suo.
Sed festina tibi cùm stamnia parca secaret,
Emoriente repens pallor in ore fuit:
Et simul in tristem Vestes abiere nigrorem,
Purpureusq; togæ cœpit abesse rubor.
Hinc suus ergo color iam desijt esse Galero;
Nempe suis domino desijt esse color.

C.

In funere Fernandi, liberalissimi Principis.

Pauper ab effosso ditescit turba metallo,
In terra medios dum solet ire sinus
O vtinam has posset tumuli penetrare fodinas,
Eruta Fernandi plus daret vna manus,

De

CI.

De Furnio, Prodigi parentis æmulo decoctore.

Furnius à patria non degener indole potor,
Ingenio patriam vicit & Arte gulam.
Singula conuiuis preciosa pondera gemmæ
Triuit, & affuso diluit illa mero.
Ipse prior cyathis instare capacibus; ipse
Sardonychata sibi fundere Vina prior.
Mox acies certare duci, vastare dyotas,
Mensaq; gemmato pota madere lacu.
Denique Vina suo quæ quisque ligurijt haustu.
Illa Senatoris singula Census erant.
Furnius hæc adeò fuit inter prandia potus,
Vt, cœnaret vbi, vespere nescierit.

CII.

In Funus Amici, gelidissima hyeme celebratum.

Tinxerunt calidis Veteres sua Funera lymphis;
Debet & hæc aliquis spargere nostra latex.
Quid facimus; glaciata gelu cũ lympha negetur?
Ex oculis haustas Funus habebit Aquas.

CIII.

In furaces Hæredi petas.

Furtiuo manus ardeat Pyropo,
Et rapto gemat, Arca sub metallo,
Et res patria crescat vsque & vsque
Agris addere dum studetis Agros,
Census Censibus, atque inempta raptis;
Non sunt (quid dubitatis?) ista, non sunt,

Etsi creditis esse Iura, non sunt,
Vos Accrescere tunc iubetis Assem,
Iussit tollere Cera cum Trientem.
Expunctus queritur, dolendus Hæres,
Quem pro diuite prædio obtinendo
Versu Cera locauerat secundo.
Nam vos Dulcibus inuidi Caducis,
Ceram vertitis omnem; & arte magna
Ex Longis facitis breues tabellas.
Sed qui crescere sic iubetis Aurum,
Si rectè memini, iubebit olim,
Vos decrescere, ne timete, Ferrum.

CIV.

Sarmata in foueam mellis prolapsus, & insperatò ab Vrsa extractus.

Lucus Hyperboream quà proximus aspicit Arcton,
Tardaque pinifero sustinet Astra iugo;
Aerio plaudunt ibi fœta Cubilia partu,
Indigenasque fouet plurima Quercus Apes.
Mellitos inibi sudant loca pinguia succos,
Stillantesq; tegit multa Cauerna fauos,
Nec desunt Ouibus sua, nec sua mulsa Iuuencis,
Sed capit Hybleas Vrsus & Vrsa dapes.
Fortè per illa viam carpebat Tesqua colonus,
Ex aliquo cupiens tollere Mella specu.
Qui nemora ambiguus postquàm exijt omnia; vidit
Denique odorifero consita prata thymo,
Vidit; & hæc, inquit redolentis copia floris
Omina quæsiti proxima Mellis habet.
Indagare iuuat. Vetus haud procul Arbor hiabat;
Et vetula deerat tota Medulla trabi:
Sed Caua ne nullam retinerent Robora vitam,

Viuus

Viuus in exanimi ſtipite Catus erat:
Catus Apum; magnis qui par Legionibus ibat,
Purpureos Flora cum popularet Agros.
Dixiſſes Hybla nemus omne volare; trabique
Vnius in vacuos omne migrare ſinus.
His patrium faciebat opus Gens innuba cellis;
Condita ſecuro ſic rata mella penu.
At nimio Quercus demum ſaturata Falerno,
Ebria ſeruatas ferre nequibat opes.
Melleus ergo latex ſupèr exundauit; & altum
In Scrobe fecerunt deflua Mulſa lacum.
Aequa ſolo iam Vallis erat, iam plurima cano
Deſuper in Mellis creuerat Alga, vado;
Sarmata cùm trunci vidit caua robora; & amēs
Non explorata cœpit adire via.
Iamq; propinquus erat, fouea cùm captus hiatu
Induit incautos Rore tenace pedes.
Vtq; pedes magis vtq; genu ſubſidere ſenſit,
Vtq; deinde Femur cedere, deinde Latus,
Territus, ò Superi defendite, dixit: Et inter
Dicta, repentinus fluxit in ora liquor:
Tunc trepidare miſer, lentique Coagula mellis
Nil profectura diſſociare manu,
Tunc pedibus, totoq; diu contendere trunco,
Aegrumq; ex alto tollere Melle caput.
Sarmata conatus tamen omnia & omnia ſemper
Haſit in Hybleis Sarmata merſus Aquis.
Quare vbi fracta ſibi ſuccumbere robora vidit,
Inſtitit externam poſcere merſus opem; (ti
Arua rogat; Nuſquā vllus erat. Rogat Aſtra; rogā
Tendere qui vellet brachia, nullus erat.
Interea bis Phœbus aqua ſe lauit Ibera.
Cynthia nocturno bis Soror egit equos,

Nullus adhuc spōdebat opē. Tunc mēbra labab āt,
Raucaque defectus fugerat Ora sonus,
Nil, nisi de viuo restabat lacrima vultu,
Cetera semianimum membra Cadauer erant.
Ipse tamen cecinit priùs hunc sibi prafica lessum,
Mortua quàm tumulo conderet ossa suo.
Certè, ait, vt multi tumulo meliore quiescant,
Dulcior est nulli quàm mea tumba mihi.
Dixit; & extremo conuersus ad athera voto,
Nunc, ait, ò oculis Astra valete meis.
Vos sola ignaris mea pandite funera Gnatis,
Nam vos sola meum Conscia funus habet.
Iamq; oculos clausurus erat, cùm visa repentè
Intremuisse graui stridula silua metu.
Nam fera, nescio qua, Vicino erupit ab Antro,
Et timuit visam territa silua feram.
Tunc, licet in Mortem properaret Sarmata, rursū
Sarmata fatali mouit ab amne caput.
Monstrū informe videt. Catulis comitata duobus
E medijs Silua prosilit Vrsa rubis.
Et celeri per trita Viā compendia cursu
Ambrosij visit cognita lustra meri.
Gratuitisque gulam dapibus non parca saginat,
(Nobilis ò qualem pascis Hymette gulam:)
Hic quid agat? dubius clamaret Sarmata? pota
Opportuna statim cederet esca fera.
Cessaret? lenti moreretur glutine visci;
Mors habet exequias vtraq; penè pares.
Lenta tamen Mors est in Melle timenda: citatam
Ergo minetur, ait, mitior Vrsa necem.
Sic parat apposito disponere brachia flexu,
Pasta suum in siluas dum fera carpat iter.
Mox vbi daps brutum satiauit Hymettia ventrē,
Auer-

Auersumq; lacu cœpit abire pecus;
Rusticus extendens è lento brachia visco,
Insidiante capit terga ferina manu.
Hic laqueo captam se credidit Vrsa; suoq;
Impositis tergo Vincla coire feris.
Aduocat ergo omni Vires è corpore, donec
Tergi appendice exuat insidias,
Vsq; laboranti tamen imminet hamus & hæret,
Et premit ille magis, quò trahit illa magis.
Visa videre fuit Ceromate *delibutos*
Ridiculo Pugiles vna Palæstra duos,
Vtque diu paribus certatum est Viribus; hostem
Traxit ab infausto fortior Vrsa lacu.
Sic demum capis Vrsa fugam; sic Sarmata vitã;
Sarmata mellito penè peremptè vado.
I querere, & solis mortem puta inesse Venenis,
Quo gula plus Mellis, plus gula Mortis habet.

INDEX EPIGRAMMATVM

Et rerum notatu digna-rum.

A

Angeli

Caroli

Guiliel-

Iodoci

Marthæ

V.

VV.

Z.

FINIS.

Quæ Lector, leuissima temerè irrepsere Menda, sic Emenda.

Pag. 16. verſ. 3. Qua	lege	Quæ epig. 6. Lib. 1
Pag. 19. verſ. 24. Cernus		Coruus epig. 15.
Pag. 24. verſ. 1. deeſt, què		epig. 27.
Pag. 26. verſ. 7. abiectis		abiectus ep. 34.
Ibid verſ. 28. Dimigret		Demigrat. ep. 34.
Pag. 29. verſ. 2. grauis		graui ep. 41.
30. verſ. 24. depicta		depictam ep. 47.
33. verſ. 17. Doceris		diceris ep. 55.
34. verſ. 3. occumberes		occumberet ep. 57.
35. verſ. 28. Anna		Annam ep. 61.
36. verſ. 29. Cæcilia		Cæciliam ep. 64.
ibid. verſ. 30. modulatibus		modulantibus ep. 64.
50. verſ. 8. niſi		ni ep. 94.
52. Verſ. 7. roræ & v. 11. luctris		rore, luſtris ep. 99
54. verſ. 11. inconatus		incœnatus ep. 103.
55. verſ. 23. Capit		Cœpit ep. 106
72. verſ. 16. etiamſi		etiam ep. 145.
80. verſ. 29. VValpuergis		VValpurgis ep. 9. Li. 2
83. verſ. vlt. deeſt, Ille, repone		Ille ep. 13.
88. verſ. 27. Artificis		Artifices ep. 21
96. verſ. 23. Virginitate		Virginitati ep. 32.
102. verſ. 25. Appulla		Appula ep. 42.
108. verſ. 28. Cerum		Ceruum ep. 51.
114. verſ. 5. Cantum		Cautum ep. 57.
118. verſ. 2. ſi		niſi ep. 62.
123. verſ. 6. de		ne ep 69.
143. verſ. 31. Deinde		Dein ep. 103.
148. verſ. vlt. bis poſitus		ſuperfluus eſt ep. 3. L. 3
149. Nemæus		Nemeæus ep. 5.
176. verſ. 25. miniatus		minitatus ep. 49.
178. verſ. 10. Conubia		Connubia ep. 53.
180. verſ. 20. Sitior		Sititor ep. 58.

